

ΠΕΛΛΑ:
ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΕΛΛΑ - ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

Σπουδάστρια : Ειρήνη Μπάλτα

Αλεξάνδρειο
Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
Θεσσαλονίκης
Σχολή Διοίκησης & Οικονομίας
Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας & Συστημάτων Πληροφόρησης

Πτυχιακή εργασία με θέμα :
«Πέλλα, ιστορία και βιβλιογραφία»

Σπουδάστρια :
Ειρήνη Μπάλτα

Επιβλέπων Καθηγητής :
Σάββας Μαυρίδης

Θεσσαλονίκη, Μάϊος 2009

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Πρώτα από όλα θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου, τον σύζυγο μου Γιώργο και τις δύο μου κόρες Τατιάνα και Αναστασία, για την βοήθεια και την συμπαράσταση που μου προσέφεραν καθώς και τον χρόνο που μου διέθεσαν, έτσι ώστε να ξεκινήσω και να ασχοληθώ σοβαρά με την παρούσα εργασία. Αξίζει επίσης να ευχαριστήσω και τους αγαπημένους φίλους μου που στάθηκαν στο πλευρό μου.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον κύριο Σάββα Μαυρίδη, επιβλέπων καθηγητή, για την ανάθεση της πτυχιακής και τη πολύτιμη βοήθεια που μου προσέφερε για την εκπόνηση της παρακάτω εργασίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

❖ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	ii
❖ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	3
❖ ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
❖ ΠΕΛΛΑ	
<i>Η ιστορία της Πέλλας</i>	5
<i>Πολεοδομικό σύστημα</i>	12
<i>Οι οχυρώσεις</i>	13
<i>Το ανάκτορο</i>	14
<i>Η αγορά</i>	15
<i>Οι ιδιωτικές κατοικίες</i>	16
<i>Τα ιερά</i>	17
<i>Τα νεκροταφεία</i>	18
❖ Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	
<i>Ο βίος του Μεγάλου Αλεξάνδρου</i>	21
<i>Η εκστρατεία στην Περσία</i>	22
<i>Η εκστρατεία στις ανατολικές σατραπείες</i>	23
<i>Η εκστρατεία στην Ινδία</i>	23
<i>Το πολιτιστικό του έργο</i>	24
❖ ΤΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ	
<i>Μακεδονικό ζήτημα</i>	28
<i>Η Ιστορία</i>	28
<i>Επιχειρήματα που αποδεικνύουν την ελληνικότητα της Μακεδονίας</i> ...31	
<i>Η ίδρυση του ψευδοκράτους των Σκοπίων</i>	32
<i>Ποιοι είναι οι Σκοπιανοί;</i>	32
<i>Οι βλέψεις των Σκοπίων</i>	32
<i>Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας</i>	33
<i>Άρθρα εφημερίδων που σχετίζονται με το Μακεδονικό ζήτημα</i>	35
❖ ΒΕΡΓΙΝΑ	
<i>Ιστορία</i>	63
<i>Αρχαιολογικά ευρήματα</i>	63
❖ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	67

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία έχει κυρίως ως αντικείμενο της την συλλογή πληροφοριών για την αρχαία πόλη της Πέλλας, την ιστορία της, το Μακεδονικό ζήτημα, τον Μέγα Αλέξανδρο, την Βεργίνα και την παράθεση της βιβλιογραφίας που χρειάστηκε για αυτήν την εργασία.

Το πρώτο μέρος της εργασίας αποτελείται από τρία τμήματα και είναι τα εξής: στο πρώτο τμήμα κάνω εκτενή αναφορά στην ιστορία της Πέλλας, στους βασιλείς που την διοίκησαν, στα ευρήματα που βρέθηκαν στον αρχαιολογικό χώρο της Πέλλας, στους μακεδονικούς τάφους, στο νόμισμα της Πέλλας καθώς και στο μουσείο της πόλης.

Έχοντας σαν θέμα της πτυχιακής μου εργασίας την Πέλλα δεν θα μπορούσα να μην κάνω αναφορά στον Μέγα Αλέξανδρο, τον σπουδαίο αυτόν στρατηλάτη. Έτσι λοιπόν, στο δεύτερο τμήμα παραθέτω πληροφορίες που αφορούν την προσωπική ζωή του Μεγάλου Αλεξάνδρου και τις εκστρατείες τις οποίες πραγματοποίησε στην Ανατολή.

Το τρίτο τμήμα έχει να κάνει με το Μακεδονικό ζήτημα. Πληροφορίες που αφορούν αυτό το ευαίσθητο θέμα έψαξα και βρήκα τόσο από εγκυκλοπαίδειες που εκδόθηκαν πρόσφατα όσο και από άρθρα σε εφημερίδες σε ηλεκτρονική και έντυπη μορφή. Αξίζει να αναφέρω ότι στα άρθρα που βρήκα ο κάθε συντάκτης είχε την δική του προσωπική άποψη που όφειλα να σεβαστώ και να αναφέρω.

Το τέταρτο και τελευταίο τμήμα του πρώτου μέρους ασχολείται με την Βεργίνα, τα ευρήματα που ανακαλύφθηκαν εκεί και το νέο σύγχρονο μουσείο με τα εκθέματα του.

Στο δεύτερο μέρος της εργασίας παραθέτω αναλυτικά την βιβλιογραφία που ανέκτησα για την πραγματοποίηση της συγκεκριμένης εργασίας. Οι πηγές που χρησιμοποίησα είναι 100 στο σύνολο τους και είναι τόσο σε έντυπη όσο και σε ηλεκτρονική μορφή. Η βιβλιογραφία της εργασίας έγινε σύμφωνα με πρότυπο του MLA ύστερα από υπόδειξη του επιβλέπων καθηγητή.

Τέλος, θα ήθελα να αναφέρω ότι η αναζήτηση των πληροφοριών έγινε σε εγκυκλοπαίδειες, σε επιστημονικά συγγράμματα, και σε ηλεκτρονικές πηγές διαφόρων εντύπων όπως άρθρα σε εφημερίδες της χώρας μας.

ΠΕΛΛΑ

ο *Η ιστορία της Πέλλας*

Η πόλη της Πέλλας της αρχαίας Μακεδονίας στην περιοχή της Βοττιαίας ήταν η γενέτειρα του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Η πόλη της Πέλλας ήταν χτισμένη σε πλεονεκτική γεωγραφική θέση στην πλαγιά ενός χαμηλού λόφου ανάμεσα σε δύο ποταμούς τον Αξιό και τον Λουδία. Η πόλη της Πέλλας διαδέχθηκε τις Αιγές, σημερινή Βεργίνα, ως έδρα των Μακεδόνων βασιλέων και παρέμεινε πρωτεύουσα μέχρι την κατάλυση του Μακεδονικού κράτους από τους Ρωμαίους το 168 π.Χ., οι οποίοι την λεηλάτησαν και μετέφεραν τους θησαυρούς της στη Ρώμη. Η ιστορία της Πέλλας χάνεται στα βάθη των αιώνων και το μόνο βέβαιο είναι ότι υπήρχε ήδη από τους προϊστορικούς χρόνους. Από τις ανασκαφές έχουν προκύψει ελάχιστα όστρακα, μερικοί λίθινοι πέλεκες και ένα αγγείο από την εποχή του χαλκού αλλά δεν αποδεικνύουν με ακρίβεια την εποχή στην οποία ανήκουν.

Όσον αφορά τώρα το όνομα της πόλης υπάρχουν πολλές εκδοχές από πολλούς σημαντικούς ανθρώπους που αναφέρθηκαν και ασχολήθηκαν με την Πέλλα. Πρώτος που αναφέρθηκε στην ονομασία της Πέλλας ήταν ο Ουλπιανός στα «Σχόλια εις Δημοσθένη 19, 390.1» που αναφέρει ότι η Πέλλα ονομάστηκε έτσι είτε από μία τεφρόχρωμη αγελάδα η οποία κατά τον μύθο ανακάλυψε την πόλη είτε από τους “πέλλας” δηλαδή τους λίθους. Η εκδοχή αυτή του Ουλπιανού επαναλαμβάνεται και από το Μέγα Ετυμολογικόν. Άλλη μία εκδοχή είναι αυτή του Στέφανου του Βυζάντιου ο οποίος υποστηρίζει ότι η πόλη πήρε το όνομα της από κάποιον μυθικό ήρωα τον Πέλλα ο οποίος ήταν ο κτίστης και ο ιδρυτής της πόλης. Ενώ ισχύει ακόμη και η εκδοχή που αναφέρει ότι η ονομασία προέρχεται από την έννοια του βραχώδους υψώματος ή εδάφους και φαίνεται να υπερισχύει των άλλων καθότι μοιάζει περισσότερο λογική. Οι παραπάνω όμως εκδοχές ανήκουν στην προϊστορία της Πέλλας και μοιάζουν περισσότερο με μυθολογία. Η ιστορία της Πέλλας εμφανίζεται στο προσκήνιο στο τέλος του 5ου και στις αρχές του 4ου αι. π.Χ. και σε ένα χωρίο του Ηρόδοτου αναφερόμενο στην πορεία των περσικών δυνάμεων μέσα από την Μακεδονία την εποχή του Αλεξάνδρου του Α΄ το 497 – 454 π.Χ. όπου ο ιστορικός την τοποθετεί ανάμεσα σε μία στενή λωρίδα γης ανάμεσα στον ποταμό Αξιού και της θάλασσας του Θερμαϊκού κόλπου. Η επόμενη αναφορά στην Πέλλα και πάλι από γεωγραφικής άποψης γίνεται από τον Θουκυδίδη που περιγράφει την εισβολή των Θρακών του Σιτάλκη στην Μακεδονία επί του βασιλιά Περδίκκα του Β΄ το 454 – 413 π.Χ. που η πόλη αναφέρεται ως

παραθαλάσσια στο σχετικό χωριό (2, 99, 3 – 4). Ελάχιστες πληροφορίες και έργα τέχνης ακόμη και κατά την εποχή του Φιλίππου του Β΄ (359 – 336 π.Χ.) μαρτυρούν την υψηλή πολιτιστική στάθμη της εποχής εκείνης. Προς τα τέλη του 5^{ου} αιώνα π.Χ. η ιστορία της Πέλλας είναι άμεσα συνδεδεμένη με τον βασιλιά Αρχέλαο, γιος του Περδίκκα Β΄, και τις δραστηριότητες του στον πολιτιστικό τομέα. Ο βασιλιάς Αρχέλαος υπήρξε μεγάλη πολιτική φυσιογνωμία της εποχής εκείνης. Ήταν μεγάλος νεωτεριστής και φρόντισε για την αναδιοργάνωση της διοίκησης καθώς και για την οργάνωση του στρατού και του στόλου της Πέλλας. Κατά την βασιλεία του η Μακεδονία γνώρισε μεγάλη ευημερία. Φρόντισε να καλλιεργήσει ειρηνικές σχέσεις με τους Έλληνες της Νότιας Ελλάδας και κάλεσε στην αυλή του τις μεγαλύτερες φυσιογνωμίες του πνεύματος και της τέχνης. Συνεπώς από την Πέλλα πέρασαν σπουδαίοι άνθρωποι με προεξέχουσα μορφή τον Ευριπίδη ο οποίος ήταν και αυτός που έγραψε τραγωδία προς τιμήν του Αρχέλαου, τον ποιητή Αγάθων, τον ζωγράφο Ζεύξι, τον μουσικό Τιμόθεο και τον επικό ποιητή Χοιρίλο συμβάλλοντας έτσι στην πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης. Στον Αρχέλαο αποδίδεται επίσης από ερευνητές και η μεταφορά της μακεδονικής πρωτεύουσας από τις Αιγές στην Πέλλα κυρίως για δύο λόγους: πρώτον επειδή κάλεσε τον γνωστό ζωγράφο Ζεύξι για να διακοσμήσει το ανάκτορο του και δεύτερον γιατί ο Αρχέλαος έδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την αναδιοργάνωση του μακεδονικού βασιλείου και ίσως αυτό συμπεριλάμβανε και την μεταφορά της πρωτεύουσας σε πλεονεκτικότερη θέση όπως αυτής της παραθαλάσσιας Πέλλας. Είναι γεγονός όμως ότι η πόλη της Πέλλας έπαψε με τον καιρό να είναι παραθαλάσσια καθότι το νερό του Θερμαϊκού κόλπου σταδιακά υποχωρούσε, ενώ ένα τμήμα των υδάτων παρέμεινε στην ενδοχώρα και αποτέλεσε την γνωστή σε όλους λίμνη των Γιαννιτσών.

Κατά τον 4^ο αιώνα π.Χ. η Πέλλα φθάνει σε πλήρη ακμή και σύμφωνα με τον Ξενοφώντα είναι «η μεγίστη των εν Μακεδονία πόλεων» (Ελληνικά 5, 2, 13) και η ακτινοβολία της εξαπλώνεται σε όλο τον τότε γνωστό κόσμο. Η άποψη του έρχεται σε αντίθεση με την αναφορά του Δημοσθένη, που υποστηρίζει ότι ο Φίλιππος γεννήθηκε σε ένα μικρό και ασήμαντο χωριό (18.68), αν και γενικά αυτός ο χαρακτηρισμός θεωρείται από τους ερευνητές ρητορική έκφραση. Η μεγάλη ακμή της Πέλλας ήταν η ελληνιστική περίοδος, το β΄ μισό του 4^{ου}, ο 3^{ος} και ο 2^{ος} αι. π.Χ. Η πόλη οργανώθηκε και επεκτάθηκε στα χρόνια του Φιλίππου Β΄ (359 – 336 π.Χ) και του Κασσάνδρου, ενώ εδώ γεννήθηκε και ο γιος του Φιλίππου Β΄, Αλέξανδρος ο Μέγας. Με την εισαγωγή μίας νέας στρατιωτικής οργάνωσης και με τις πολιτικές του ικανότητες ο Φίλιππος Β΄ κατόρθωσε να ενώσει όλους τους Έλληνες και να δημιουργήσει τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την κοσμοκρατορία του γιου του, του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

Η πόλη όμως θα αποκτήσει επιπλέον μεγαλύτερη αίγλη με την παρουσία του δασκάλου του Αλεξάνδρου του Μέγα, τον Αριστοτέλη, γιατί υπήρξε ένας από τους σπουδαιότερους ανθρώπους των γραμμάτων. Η ελληνιστική πόλη της Πέλλας στήριξε την ανάπτυξη της κατά βάση στην καθιέρωσή της ως πρωτεύουσα του μακεδονικού κράτους και στην συνέχεια στην πλούσια εμπορική της κίνηση αφού βρισκόταν σε κομβικό σημείο. Διέθετε αγορά μεγάλων διαστάσεων, με τα εργαστήρια παραγωγής και τα καταστήματα πώλησης προϊόντων κεραμικής, κοροπλαστικής, μεταλλικών αντικειμένων, αλλά και ειδών διατροφής, διοχέτευε τα είδη αυτά σε όλη τη Δυτική Μακεδονία και βορειότερα. Ύστερα από 2.300 χρόνια και έπειτα από πολλές ανασκαφές το μνημειακό κτιριακό συγκρότημα του ανακτόρου αποδεικνύει την πρόθεση των Μακεδόνων βασιλέων να δώσουν μια ξεχωριστή μορφή στην καινούργια πρωτεύουσά τους. Σπουδαίες από κτιριακή άποψη υπήρξαν και οι ιδιωτικές κατοικίες με δωρικά ή ιωνικά περιστύλια και πολλές φορές με δεύτερο όροφο. Ο πλούτος της πόλης και των κατοίκων της επιβεβαιώνεται από τα ψηφιδωτά δάπεδα και τη χρωματική διακόσμηση των τοίχων, η οποία αποτελεί σπάνιο δείγμα διατηρημένης ελληνικής ζωγραφικής. Τα έργα αυτά φανερώνουν και την ύπαρξη οργανωμένων εργαστηρίων στη μακεδονική πρωτεύουσα, τα οποία έδιναν κατευθυντήριες γραμμές στην τέχνη της εποχής εκείνης. Παράλληλα με τον ιδιωτικό βίο, έμφαση δόθηκε και στη θρησκευτική ζωή με τη δημιουργία σημαντικών ιερών, τα οποία διέθεταν και χώρους εργαστηρίων, γεγονός που μαρτυρεί οργανωμένη λατρεία σε κεντρικά σημεία της πόλης. Αναμφίβολα η δόξα της Πέλλας έφθασε στο απόγειο της επί της βασιλείας του Μεγάλου Αλεξάνδρου ο οποίος παρέσυρε την αίγλη αυτή και στις εκστρατείες του κάνοντας γνωστή την πόλη του σε παγκόσμιο επίπεδο ως γενέτειρα του Μεγαλέξανδρου. Η περίοδος ακμής της Πέλλας συνεχίζεται και μετά τον θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου από τους επόμενους βασιλείς που την διοίκησαν και είναι οι εξής δύο: ο Δημήτριος Α΄ ο Πολιορκητής (294 – 288 π.Χ.) και ο Αντίγονος Γονατάς (277 – 239 π.Χ.).

Το 168 με 167 π.Χ. και ύστερα από τη ανοδική της πορεία η Πέλλα καταλήφθηκε από τους Ρωμαίους, ύστερα από την ήττα στη Πύδνα του τελευταίου βασιλιά Περσέα, και κατά τον πρώτο διαχωρισμό της Μακεδονίας εντάχθηκε στην τρίτη μερίδα (regio). Μετά τη δημιουργία της ρωμαϊκής επαρχίας της Μακεδονίας το 148 π.Χ. η έδρα του Ρωμαίου διοικητή μεταφέρθηκε στη Θεσσαλονίκη, οπότε και η Πέλλα άρχισε σταδιακά να χάνει τη δύναμή της. Σύμφωνα με τους ιστορικούς και τους ερευνητές η καταστροφή της επήλθε μετά από σεισμό, πιθανόν στην πρώτη δεκαετία του 1ου αι. π.Χ. Μέχρι τότε είναι βέβαιο ότι στην πόλη υπήρχε έντονη παραγωγική και οικοδομική δραστηριότητα. Το 30 π.Χ. οργανώθηκε από τους Ρωμαίους η νέα Πέλλα, που μετατοπίστηκε

δυτικότερα, στο ύψωμα που εκτείνεται βόρεια από τα λεγόμενα Λουτρά του Μ. Αλεξάνδρου, στη θέση της σύγχρονης Νέας Πέλλας.

Στους αιώνες που πέρασαν, οι προσχώσεις των ποταμών Λουδία, Αλιάκμονα και Αξιού αναδιαμόρφωσαν την περιοχή, έτσι ώστε σήμερα η αρχαία πόλη, μετά βέβαια και την αποξήρανση της λίμνης των Γιαννιτσών, να απέχει 23 χιλ. από τις ακτές του Θερμαϊκού κόλπου. Οι πρώτες ανασκαφές στην αρχαία πόλη έγιναν σε τρεις περιόδους. Η πρώτη κατά το διάστημα 1957-1964, τότε αποκαλύφθηκαν οι οικίες με τα ψηφιδωτά δάπεδα και τμήμα του ανακτόρου, ενώ κατά τη δεύτερη περίοδο των ανασκαφών (1976 ως σήμερα) αποκαλύφθηκαν η αγορά, τμήμα του ανακτόρου, άλλες κατοικίες, τμήματα της οχύρωσης, ιερά και νεκροταφεία. Τέλος την περίοδο 1957-1964 πραγματοποιήθηκαν και οι βασικές αναστηλωτικές εργασίες (τοίχοι και ιωνικό περιστύλιο του σπιτιού με το ψηφιδωτό του Διονύσου), ενώ το 1976 αναστηλώθηκε ένας κίονας του περιστυλίου του σπιτιού με το ψηφιδωτό της αρπαγής της Ελένης. Το 1998 άρχισε η συντήρηση-αποκατάσταση των αρχιτεκτονικών λειψάνων της νότιας στοάς της αγοράς, που θα συνεχισθεί σταδιακά και σε άλλους ανασκαφικούς τομείς. Τα τελευταία χρόνια οι προσπάθειες επικεντρώνονται στη συντήρηση των αρχιτεκτονικών λειψάνων και στη συνολική ανάδειξη της Πέλλας και της ευρύτερης περιοχής της.

Προσφάτως και ύστερα από μια τριετία ανασκαφών οι αρχαιολόγοι «είδαν» το μεγαλύτερο ανάκτορο της Μακεδονίας συνολικής έκτασης **70 στρεμμάτων** να αποκαλύπτεται στην πρωτεύουσα του Μακεδονικού Βασιλείου, δυτικά του σημερινού χωριού και βόρεια του σημείου όπου βρίσκεται το νεοανεγερθέν Μουσείο Πέλλας.

Χώροι συμποσίων, δεκάδες κοιτώνες και εστιατόρια, παλαίστρα με ψηφιδωτά δάπεδα, λουτρά και χώροι προετοιμασίας και εκπαίδευσης των νεαρών γόνων των Μακεδόνων αριστοκρατών που χρονολογούνται στα παιδικά και εφηβικά χρόνια του Μεγάλου Αλεξάνδρου συνέθεταν το περίλαμπρο ανάκτορο της αρχαίας Πέλλας, το μεγαλύτερο της αρχαίας Μακεδονίας.

Το ανάκτορο (μήκους 400 μ. και πρόσοψης 160 μ.!) εντοπίζεται στον κεντρικό από τους τρεις λόφους που «περιβάλλουν» το βόρειο τμήμα της πόλης, συνολικού πλάτους (από τα ανατολικά έως τα δυτικά) 1.300 μέτρων. Το μήκος της πόλης από τα νότια έως τα βόρεια, όπου βρίσκονταν οι τρεις λόφοι, έφτανε τα τρία χιλιόμετρα. Στο εσωτερικό του ανακτόρου οι ανασκαφείς εντόπισαν χώρους δείπνων και συμποσίων, και γύρω από την ενσωματωμένη στο κτίριο παλαίστρα ελαιοθέσια (χώροι όπου οι εκπαιδευόμενοι νεαροί βασιλόπαιδες άλειφαν με λάδι τα σώματά τους προετοιμαζόμενοι για αθλοπαιδιές). Μέρος του

κτιριακού συγκροτήματος λειτουργούσε ουσιαστικά ως... σχολή ευελπίδων για αριστοκράτες. Εκεί οι βασιλόπαιδες (με προεξάρχοντα τον Αλέξανδρο) και οι νέοι ηλικίας 14-18 ετών, γόνοι των αυλικών και των στρατιωτικών, εκπαιδεύονταν αθλητικά, πνευματικά και στρατιωτικά ώστε να στελεχώσουν ως αξιωματούχοι το στρατοκρατικό σύστημα της εποχής.

Ο πυρήνας του κτιρίου των ανακτόρων χρονολογείται στα πρώιμα χρόνια, όπως και ολόκληρη η πόλη της Πέλλας η οποία ιδρύθηκε από τον Αρχέλαο Α' (413-399 π.Χ.) για να γίνει η πρωτεύουσα του Μακεδονικού Βασιλείου αντί των Αιγών. «Πρόκειται για το μεγαλύτερο και εντυπωσιακότερο ανάκτορο στον μακεδονικό χώρο» λέει στα «ΝΕΑ» ο αρχαιολόγος Παύλος Χρυσοστόμου, ανασκαφέας της ευρύτερης περιοχής την τελευταία 25ετία, που μετέχει στη φετινή επιστημονική συνάντηση για το αρχαιολογικό έργο στη Μακεδονία και τη Θράκη, με εισήγηση υπό τον τίτλο «Πέλλης βασιλείον».

Η πολύχρονη ανασκαφή στον χώρο του ανακτόρου έφερε στο φως, εκτός των οικοδομικών λειψάνων, εκατοντάδες ασημένια και χάλκινα νομίσματα με τις μορφές του Φιλίππου Β', προγενέστερων και μεταγενέστερων βασιλέων.

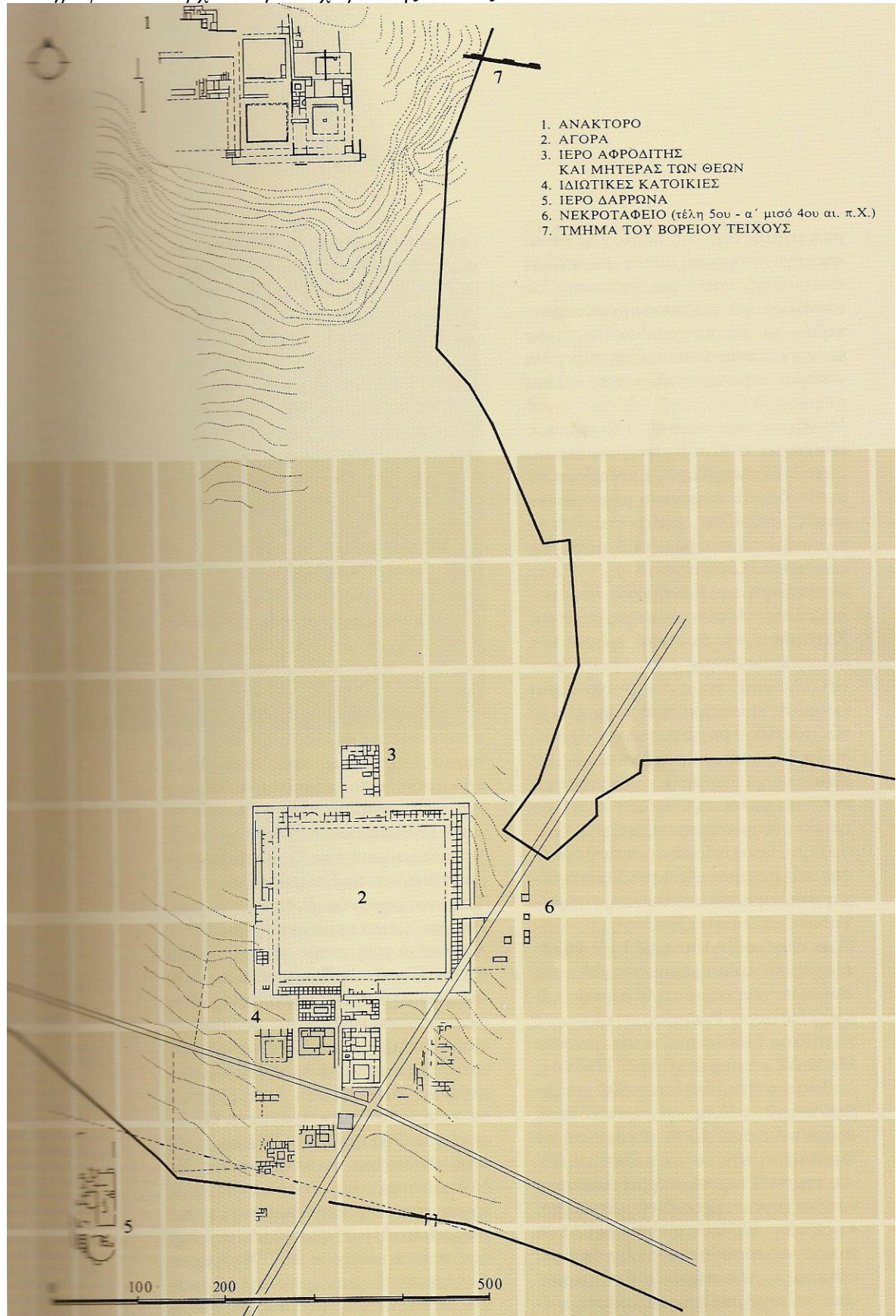
Πηγή: Τα Νέα, 31/3/2009 (Βίκυ Χαρισσοπούλου)

Χρυσό νόμισμα που απεικονίζει τον Φίλιππο τον Β', βασιλιά των Μακεδόνων.

εικ.1

Τοπογραφικό του αρχαιολογικού χώρου της Πέλλας.

εικ.2

Οι εικόνες 3 και 4 είναι αεροφωτογραφίες τραβηγμένες από διαφορετικές οπτικές γωνίες όπου φαίνεται ο αρχαιολογικός χώρος της Πέλλας.

εικ.3

εικ.4

ο *Το πολεοδομικό σύστημα*

Η Πέλλα είναι χτισμένη σύμφωνα με το λεγόμενο ιπποδάμειο σύστημα που αποτελεί την κωδικοποίηση των μέχρι τότε πολεοδομικών συστημάτων από το μεγάλο φιλόσοφο και πολεοδόμο Ιππόδαμο τον Μιλήσιο, που έζησε τον 5^ο αιώνα π.Χ.. Το σύστημα αυτό είναι έτσι σχεδιασμένο ώστε να αποτελείται η πόλη από κανονικά οικοδομικά τετράγωνα που ορίζονται από ευθείς οριζόντιους και κάθετους δρόμους. Επιπλέον η χωροταξική διεύθυνση των βασικών λειτουργιών έγινε με σκοπό την ομαλή διαβίωση των κατοίκων και την εκμετάλλευση των πλεονεκτημάτων του σωστού προσανατολισμού. Το μήκος των δρόμων ποικίλλει και η διαφοροποίηση του μήκους των οικοδομικών τετραγώνων παρουσιάζει μία κανονική εναλλαγή δίνοντας στο σχέδιο ρυθμό και αρμονία. Στο κέντρο της πόλης βρίσκεται η Αγορά η οποία καταλαμβάνει το πλάτος 10 οικοδομικών τετραγώνων. Δύο δρόμοι με πλάτος 9 μέτρα με μνημειακή διαμόρφωση ξεκινούσαν από το λιμάνι της πόλης και περνούσαν μπροστά από την ανατολική και δυτική πύλη της Αγοράς. Κοντά στην Αγορά βρίσκονταν ιερά, δημόσια κτίρια και οι σημαντικότερες από τις ιδιωτικές κατοικίες. Το ανάκτορο της πόλης εντάσσεται και αυτό στο ρυμοτομικό σχέδιο και πλαισιώνεται από την προέκταση των δύο μνημειακών δρόμων που ξεκινούσαν από το λιμάνι. Οι αποχετευτικοί και υδρευτικοί αγωγοί μαρτυρούν την φροντίδα των κατοίκων για την υγιεινή τους διαβίωση. Το κεντρικό σύστημα αποχέτευσης αποτελούνταν από μεγάλους κτιστούς αγωγούς που ήταν τοποθετημένοι στους δρόμους που είχαν κλίση προς τα νότια έτσι ώστε τα λύματα να μεταφέρονται προς το λιμάνι της Πέλλας και στον ποταμό Λουδία. Η ανοικτή πεδιάδα και το ομαλό έδαφος ευνόησαν την ανάπτυξη της πόλης σύμφωνα με το ιπποδάμειο σύστημα.

ο *Οι οχυρώσεις*

Η Πέλλα ήταν πολύ καλά οχυρωμένη στην αρχαιότητα και αυτό φαίνεται στην μαρτυρία του ιστορικού Λίβιου. Το βόρειο τείχος περικλείει τρεις λόφους, ο κεντρικός από τους οποίους είναι αυτός του ανακτόρου, και εκτείνεται σε ευθεία γραμμή με κατεύθυνση προς τη φορά των οικοδομικών τετραγώνων της πόλης. Το τείχος είναι κατασκευασμένο με ωμές πλίνθους, το ύψος είναι περίπου στα 4 μέτρα και το πλάτος στα 5 μέτρα και ενισχύεται ανά 28 μέτρα με τετράπλευρους πύργους. Η κανονικότητα και η απόλυτη ευθυγράμμιση των τειχών της Πέλλας δείχνουν μια τάση για κανονικές και γεωμετρικές φόρμες.

εικ.5

Στην εικόνα 5 φαίνεται η πόλη του διατειχίσματος. Αποψη από την Βορειοδυτική πλευρά.

ο *Το ανάκτορο*

Το ανακτορικό συγκρότημα είναι απόλυτα ενταγμένο στο ρυμοτομικό σχέδιο της πόλης γεγονός που αποδεικνύει τον ταυτόχρονο σχεδιασμό τους. Το συγκρότημα είναι χτισμένο σε επίπεδο λόφο και καταλαμβάνει έκταση περίπου 60.000 τ.μ. και έχει άριστη αρχιτεκτονική διάρθρωση. Είναι ένα συγκρότημα κτιρίων που αποτελείται από τρεις ενότητες κάθε μία από τις οποίες περιλαμβάνει περισσότερα από ένα κτίρια με πυρήνα την κεντρική περίστυλη αυλή. Η όψη του ανακτόρου από την πόλη με την επιμήκη πρόσοψη και το πλήθος των κιόνων πρέπει να ήταν ιδιαίτερα υποβλητική ενώ η θέα πρέπει να ήταν μαγευτική. Με τη διάλυση του μακεδονικού κράτους φαίνεται πως το ανάκτορο ήταν το πρώτο που εγκαταλείφθηκε και μεταβλήθηκε σε ερείπια.

εικ.6

Γενική άποψη του ανακτόρου από ανατολικά.

ο *Η Αγορά*

Η Αγορά καταλαμβάνει έκταση 70.000 τ.μ. και εντάσσεται και αυτή στο οικοδομικό συγκρότημα της αρχαίας πόλης. Αποτελείται από μια τεράστια πλατεία που περιβάλλεται από στοές, με δωρικούς κίονες στο νότιο τμήμα και πεσσούς στο βόρειο τμήμα. Οι στοές που έχουν πλάτος 6 μέτρων έχουν στο πίσω μέρος τους τέσσερις χώρους. Οι δύο από αυτούς είναι στο ίδιο επίπεδο με την κεντρική πλατεία και επικοινωνούν μεταξύ τους. Ενώ μέσω της στοάς αυλίζονται στην κεντρική πλατεία. Οι δύο άλλοι χώροι βρίσκονται σε ψηλότερο επίπεδο και ανοίγουν στους δρόμους που περιβάλλουν εξωτερικά το συγκρότημα. Η κύρια πύλη της Αγοράς είναι ένα κεκλιμένο επίπεδο που βρίσκεται στην ανατολική πτέρυγα και έχει πλάτος 15 μέτρα όσο και το πλάτος του δρόμου που περνά από αυτή και διασχίζει την αγορά και την πόλη. Η πύλη της δυτικής πτέρυγας της Αγοράς είναι στενότερη και πλαισιώνεται από μικρά δωμάτια όπου ασκούνταν ο έλεγχος των διακινούμενων εμπορευμάτων. Οι τοίχοι των δωματίων της Αγοράς ήταν κατασκευασμένοι με αργούς λίθους στο κάτω μέρος και άψητες επιχρισμένες πλίνθους στο πάνω μέρος. Οι κίονες και οι πεσσοί των στοών ήταν λίθινοι. Η κεράμωση ήταν λακωνική και αρκετές κεραμίδες φέρουν σφραγίδες με επιγραφές «ΠΕΛΛΗΣ» και «ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ». Το ανατολικό τμήμα της Αγοράς ήταν προορισμένο για την κατασκευή και το εμπόριο πήλινων αντικειμένων, αγγείων και ειδωλίων. Από τα αντικείμενα που βρέθηκαν στις ανασκαφές προκύπτει ότι ήταν αντικείμενα καθημερινής χρήσης των κατοίκων. Στη νότια πτέρυγα υπήρχαν καταστήματα πώλησης υγρών και στερεών προϊόντων. Στο βόρειο μέρος της δυτικής πτέρυγας από τα ευρήματα προκύπτει ότι εκεί ήταν εγκατεστημένοι οι βιοτέχνες αρωματικών ειδών και εργαστήρια κοροπλαστικής. Το βόρειο τμήμα της Αγοράς είχε περισσότερο επίσημο και διοικητικό χαρακτήρα γιατί εκεί ανακαλύφθηκαν ενεπίγραφα βάθρα μνημείων, τμήματα χάλκινων αγαλμάτων και ένα κρηναίο οικοδόμημα. Οι χώροι είναι σαφώς μεγαλύτεροι και η κατασκευή των τειχών πιο επιμελημένη. Τα μικρά οικοδομικά τετράγωνα στα νότια της Αγοράς εξυπηρετούσαν τις ανάγκες του συγκροτήματος. Στην Αγορά της Πέλλας που ήταν κέντρο εμπορικό, οικονομικό, πνευματικό και καλλιτεχνικό συγκεντρώνονταν οι κάτοικοι για να προμηθευτούν είδη διατροφής, αντικείμενα καθημερινής χρήσης και λατρείας αλλά και για να διεκπεραιώσουν τις υποθέσεις τους οι έμποροι, οι αγοραστές και οι άλλοι αντιπρόσωποι της Μακεδονίας και των άλλων απομακρυσμένων περιοχών.

ο *Οι ιδιωτικές κατοικίες*

Η ιδιωτική κατοικία της Πέλλας παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον εξαιτίας της ποικιλίας των αρχιτεκτονικών μορφών, της καλής διατήρησης τους και του μεγέθους των σπιτιών. Από τις ανασκαφές αποκαλύφθηκε μεγάλος αριθμός σπιτιών που είναι σωστά καταναμημένα μέσα στο πολεοδομικό σύστημα της πόλης σύμφωνα με το μέγεθος και την πολυτέλεια. Τα περισσότερα σπίτια ανήκουν στην τυπική μορφή του ελληνικού σπιτιού με περιστύλιο, με κεντρική αυλή από την οποία φωτίζεται και αναπνέει όλο το σπίτι και από χώρους διαβίωσης. Μέσα στο πολεοδομικό σύστημα της Πέλλας ξεχωρίζουν τρία σημαντικά σπίτια, που χρονολογούνται από το τελευταίο τέταρτο του 4^{ου} αιώνα, για την διακόσμηση, την πολυτέλεια και την κατασκευή τους. Το πρώτο σπίτι είναι του Διονύσου που είναι γνωστό για το αναστηλωμένο περιστύλιο που το 1957 είχαν αποκαλυφθεί τα ψηφιδωτά δάπεδα με τον Διόνυσο πάνω στον πάνθηρα και το κυνήγι του λιονταριού. Το συγκεκριμένο σπίτι έχει εμβαδόν 3.160 τ.μ. και αποτελείται από δύο τμήματα που διαρθρώνονται γύρω από δύο περίστυλες κεντρικές αυλές. Στο σπίτι του Διονύσου υπήρχαν χώροι υποδοχής των ξένων, σχετικά μικρά και κατάλληλα στο μέγεθος δωμάτια για την καθημερινή διαβίωση των ενοίκων, ένας βωμός και αίθουσες συμποσίων τους λεγόμενους ανδρώνες. Υπάρχει επίσης και η ένδειξη για δεύτερο όροφο σε αυτό το σπίτι χάρη στους τέσσερις ιωνικούς ημικίονες και τους δύο παραστάδες. Η πολυτέλεια που κυριαρχεί είναι εμφανής κυρίως από τους ιωνικούς κίονες που είναι κατασκευασμένοι από ντόπιο ασβεστόλιθο, επενδυμένοι με λεπτό στρώμα λευκού κονιάματος εξαιρετικής ποιότητας που έχει την υφή καλοδολεμένου μαρμάρου.

Το δεύτερο μεγάλο σπίτι της Πέλλας είναι της αρπαγής της Ελένης που καταλαμβάνει όλο το πλάτος του οικοδομικού τετραγώνου όπου είναι κατασκευασμένο. Το εμβαδόν αυτού του σπιτιού είναι 2.350 τ.μ. και έχει βασικές διαφορές από το σπίτι του Διονύσου. Και αυτό το σπίτι αποτελείται από μία κεντρική αυλή, από τα δωμάτια των κατοίκων που ήταν γύρω από την αυλή, τρεις άνδρωνες και από προθαλάμους. Σε αυτό το σπίτι υπάρχει εξίσου δεύτερος όροφος σύμφωνα με την κλίμακα ανόδου, την μαρμάρινη παραστάδα και τα θραύσματα μαρμάρινων ιονικών κίωνων που διασώθηκαν. Στο πάτωμα του ενός από τους τρεις άνδρωνες υπάρχει και το ψηφιδωτό που εικονίζει την αρπαγή της Ελένης από τον Θησέα.

Το τρίτο σπίτι βρίσκεται στο οικοδομικό τετράγωνο νότια του σπιτιού της αρπαγής της Ελένης και παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την διακόσμηση των τοίχων του. Το σπίτι έχει περιστύλιο και τέσσερις χώρους που βρέθηκαν σε αυτούς κονιάματα εξαιρετικής ποιότητας, δωρικοί κίονες και παραστάδες. Ένας από αυτούς τους χώρους υποθετικά

αποτελεί τον προθάλαμο του άνδρωνα και ο άλλος πιθανότατα μία θερινή αίθουσα.

ο *Τα ιερά*

Βόρεια της Αγοράς αποκαλύφθηκε ένα ιερό αφιερωμένο στη λατρεία της Αφροδίτης και της Μητέρας των θεών. Το κτιριακό συγκρότημα καταλαμβάνει όλο το πλάτος του οικοδομικού τετραγώνου και κεντρικός πυρήνας είναι ο μικρός ναός, που βρίσκεται μέσα στο μεγάλο υπαίθριο χώρο. Ο υπαίθριος χώρος πλαισιώνεται από τα ανατολικά, τα δυτικά και τα νότια από μία διπλή σειρά δωματίων, μία μεγάλη στοά, μία αίθουσα συμποσίων, δύο υπαίθριους χώρους με υπόγεια δεξαμενή και βωμό καθώς και αποθηκευτικούς και εργαστηριακούς χώρους. Το συγκεκριμένο ιερό χρονολογείται από τις αρχές του 3^{ου} αιώνα π.Χ. και καταστράφηκε στις αρχές του 1^{ου} αιώνα π.Χ.

Ένα ιερό λαϊκής λατρείας βρέθηκε στο βορειοανατολικό τμήμα της πόλης όπου τελούνταν η γιορτή των Θεσμοφοριών προς τιμήν της Θεσμοφόρου Δήμητρας. Το ιερό είναι ένας απλός κυκλικός περίβολος, χτισμένος με καλά δουλεμένες πέτρες επιχρισμένες στο εσωτερικό τους. Οι τοίχοι αυτοί είναι με τέτοιο τρόπο χτισμένοι έτσι ώστε να διαμορφώνουν δύο κεκλιμένα επίπεδα και να διευκολύνουν την κάθοδο των κατοίκων στο χώρο. Στο κέντρο του χώρου βρίσκονται πολλές στρώσεις πηλού που σχηματίζουν ένα βωμό. Ένα ακόμη ιερό αποκαλύφθηκε στην Αγορά που είναι αφιερωμένο σε θεότητα με θεραπευτικό χαρακτήρα, το Δάρωνα. Χαρακτηριστικό του ιερού είναι οι υπαίθριοι χώροι, ο μικρός ναός και η έντονη παρουσία του νερού δηλαδή δεξαμενή και φρεάτια. Οι υπαίθριοι χώροι που βρίσκονται μέσα στον χώρο της Αγοράς ήταν προορισμένοι για συγκεντρώσεις που είχαν σχέση φυσικά με τη δημόσια ζωή της πόλης ή κάποια μεγάλη γιορτή ενώ οι μικρές θόλοι είχαν σχέση με την παράθεση γευμάτων ή συμποσίων.

εικ.7

Ο ναός του ιερού της Αφροδίτης και της Μητέρας των Θεών. Άποψη από Βορειοανατολική πλευρά.

ο **Τα νεκροταφεία**

Το παλαιότερο νεκροταφείο αποκαλύφθηκε στην ανατολική και νοτιοανατολική περιοχή της Αγοράς. Έχουν ερευνηθεί μέχρι και σήμερα 100 τάφοι. Οι μεγαλύτεροι τάφοι φέρουν συνήθως στη μία πλευρά άνισες κλίμακες καθόδου, στο πάνω μέρος των περισσοτέρων διαμορφώνεται ένας αναβαθμός για την τοποθέτηση καλυπτήριων σανίδων ενώ μικρότερα λαξεύματα στη μία πλευρά ήταν προορισμένα για το στήσιμο επιτύμβιων σημάτων. Το νεκροταφείο χρησιμοποιήθηκε από το τέλος του 5^{ου} αιώνα έως και τον 4^ο αιώνα. Η λειτουργία του σταμάτησε όταν άρχισε η επέκταση της πόλης προς τα ανατολικά. Το γνωστό ανατολικό νεκροταφείο της πόλης αποκαλύφθηκε μόλις 800 μέτρα ανατολικά από το μουσείο της Πέλλας. Οι ταφές χρονολογούνται από τα μέσα του 4^{ου} αιώνα π.Χ. έως και το 300 π.Χ. Οι τάφοι είναι κυρίως αβαθή λαξεύματα στο βράχο ή χτιστοί με επιχρισμένα τοιχώματα και λευκά και έγχρωμα κονιάματα. Τα σώματα των νεκρών καλύπτονται με ξύλινες σανίδες και πέτρινες πλάκες ενώ οι τάφοι ήταν καλυμμένοι με χωμάτινους τύμβους και έχουν αρχιτεκτονική διαμόρφωση δωρικού και ιωνικού ρυθμού. Οι δρόμοι που οδηγούν στις εισόδους είναι επικλινείς ή βαθμιδωτοί. Τα κόκαλα αποτεφρώνονταν και τοποθετούνταν σε μεγάλα αγγεία στις άκρες των κλινών ή στις κόγχες.

εικ.8

Τμήμα του λεγόμενου ανατολικού νεκροταφείου.

Τα παραπάνω αποσπάσματα που αφορούν το πολεοδομικό σύστημα, τις οχυρώσεις, το ανάκτορο, την αγορά, τις ιδιωτικές κατοικίες, τα ιερά και τα νεκροταφεία, καθώς και οι εικόνες βρίσκονται στο βιβλίο:

Σιγανίδου, Μαρία, Μαρία Λιλιμπάκη-Ακαμάτη. Πέλλα: Πρωτεύουσα των Μακεδόνων. Αθήνα: Υπουργείο πολιτισμού – Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων, 2004.

- Σε αυτόν τον πίνακα παρατίθενται :

Βασιλείς της Μακεδονίας που εδραίωσαν και εξάπλωσαν το κράτος τους μέχρι και την εμφάνιση του Φιλίππου Β΄ (448 – 360 π.Χ.).

Περδίκκας Β΄	448 – 413 π.Χ.
Αρχέλαος Α΄	413 – 399 π.Χ.
Αερόπος Β΄	399 – 393 π.Χ.
Αμύντας Γ΄	393 – 369 π.Χ.
Αλέξανδρος Β΄	369 – 368 π.Χ.
Πτολεμαίος Αλωρίτης	368 – 365 π.Χ.
Περδίκκας Γ΄	365 – 360 π.Χ.

- Ενώ σε αυτόν τον πίνακα παρατίθενται:

Βασιλείς της Μακεδονίας κατά χρονολογική σειρά που βασίλευσαν στην Μακεδονία μετά τον θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου και κατά την διάρκεια των ελληνοιστικών χρόνων (323 – 168 π.Χ.).

Φίλιππος Γ΄ Αρριδαίος	323 – 316 π.Χ.
Κάσσανδρος	316 – 296 π.Χ.
Φίλιππος Δ΄	296 – 295 π.Χ.
Δημήτριος Α΄ ο Πολιορκητής	295 – 287 π.Χ.
Πύρρος	287 – 280 π.Χ.
Πτολεμαίος Κεραυνός	280 – 277 π.Χ.
Αντίγονος Γονατάς	277 – 239 π.Χ.
Δημήτριος Β΄	239 – 229 π.Χ.
Αντίγονος Δώσωνας	229 – 220 π.Χ.
Φίλιππος Ε΄	220 – 178 π.Χ.
Περσέας	178 – 168 π.Χ.

Οι παραπάνω πίνακες παρατίθενται στο βιβλίο:

Παγκόσμια εγκυκλοπαίδεια. [χ.τ.]: Μπουσνάκης, 2002. (Τόμος 12).

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

εικ.9

ο *Ο βίος του Μεγάλου Αλεξάνδρου*

Ο βασιλιάς της Μακεδονίας Αλέξανδρος ο Μέγας γεννήθηκε τον Ιούλιο του 356 π.Χ. στην Πέλλα. Ήταν γιος του Φιλίππου Β΄ και της πριγκίπισσας Ολυμπιάδας της Ηπείρου (δηλαδή κόρης του βασιλιά των Μολοσσών της Ηπείρου Νεοπτολέμου). Ανήλθε στον θρόνο το 336 π.Χ. και σε ηλικία μόλις 20 χρονών μετά την αιφνίδια δολοφονία του πατέρα του. Σε ηλικία 13 χρόνων την εκπαίδευση του την ανέλαβε ο Αριστοτέλης. Του δίδαξε πολιτικές επιστήμες, ποίηση, μουσική, φιλοσοφία ακόμη και ιατρική. Ο Όμηρος ήταν ο αγαπημένος του ποιητής και ιδιαίτερα αγαπούσε την Ιλιάδα γιατί στο πρόσωπο του Αχιλλέα βρήκε το πρότυπο που ήθελε να μιμηθεί. Ο Αλέξανδρος έθεσε σκοπό της ζωής του την απελευθέρωση των ελληνικών πόλεων της Μικράς Ασίας και την κατάκτηση του Ελλησπόντου για την ελεύθερη διακίνηση του μακεδονικού εμπορίου. Το 340 π.Χ. σταμάτησε τις σπουδές του και γύρισε στην Πέλλα, όπου πήρε ενεργό μέρος στην πολιτική ζωή της Μακεδονίας. Κατά τις εκστρατείες του ο Φίλιππος εμπιστευόταν την διοίκηση της Μακεδονίας στον Αλέξανδρο. Σε ηλικία 16 χρονών και ενώ ο πατέρας του έλειπε στο Βυζάντιο, κατέστειλε μια εξέγερση Θρακών. Κατά την μάχη της Χαιρώνειας, το 338 π.Χ., ο Φίλιππος σύντριψε τις ενωμένες δυνάμεις Αθηναίων και Θηβαίων, με τον Αλέξανδρο επικεφαλής του ιππικού. Μετά από την ήττα των Αθηναίων πήγε στην Αθήνα ως αντιπρόσωπος του πατέρα του. Στα 337 π.Χ., ο Φίλιππος χώρισε την Ολυμπιάδα και μνηστεύτηκε την όμορφη Κλεοπάτρα. Αυτό προκάλεσε αναστάτωση στις μέχρι τότε αρμονικές σχέσεις του Αλέξανδρου με τον πατέρα του και ανάγκασε τον νεαρό να αυτοεξοριστεί στην Ήπειρο μαζί με την μητέρα του. Μετά από ένα χρόνο πατέρας και γιος συμφιλιώθηκαν, αλλά ο Φίλιππος την ημέρα του γάμου του με την Κλεοπάτρα δολοφονήθηκε. Μετά την δολοφονία του Φιλίππου το 336

π.Χ. στις Αιγές, ο Αλέξανδρος κινήθηκε γρήγορα εξουδετερώνοντας όλους τους πιθανούς διεκδικητές του θρόνου, τον οποίο και κατέλαβε. Ακολούθως ξεκίνησε εκστρατείες προς βορρά και νότο για να διασφαλίσει τα σύνορά του. Την άνοιξη του 335 εκστράτευσε εναντίον των Ιλλυριών και Τριβαλλών, προελαύνοντας από την Αμφίπολη μέχρι τον Αίμο σε διάστημα δέκα ημερών. Αφού νίκησε εκεί τους Θράκες, προχώρησε προς τον Δούναβη, νίκησε τους Τριβαλλούς και επιχείρησε επιδρομή κατά των Γετών, την οποία όμως αναγκάστηκε να διακόψει λόγω εξέγερσης των Ιλλυριών. Μετά στράφηκε προς τον νότο και υπέταξε τους Αγριάνες και τους Παίονες, εξασφαλίζοντας την πλήρη κυριαρχία στην περιοχή. Όσο καιρό ο Αλέξανδρος πολεμούσε στον βορρά, οι Θηβαίοι επαναστάτησαν και πολιορκήσαν την μακεδονική φρουρά της Καδμείας, ενώ και στην Αθήνα και άλλες πόλεις επικράτησε αναβρασμός που προκαλούσαν οι αντιμακεδονικοί διαδίδοντας ότι ο Αλέξανδρος είναι νεκρός. Ο Αλέξανδρος με μια αστραπιαία πορεία, έφτασε σε επτά μέρες στην Θεσσαλία και σε ακόμη πέντε στην Βοιωτία. Εκεί, μετά από μία σύντομη αλλά δυνατή αντίσταση των Θηβαίων κατόρθωσε να τους υποτάξει. Τότε διέταξε τον θάνατο έξι χιλιάδων Θηβαίων, και να πουληθούν ως δούλοι οι υπόλοιποι τριάντα χιλιάδες κάτοικοι των Θηβών. Τη ίδια την πόλη την ισοπέδωσε, αφήνοντας όρθια μόνο τους ναούς και το σπίτι του ποιητή Πίνδαρου.

ο *Η εκστρατεία στην Περσία*

Μετά την επικράτησή του στην Ελλάδα, από κοινού συμφώνησαν οι Έλληνες να αντιμετωπίσουν τους Πέρσες και να αναλάβει ο Αλέξανδρος την αρχηγία του πολέμου. Το 334 π.Χ. έδωσε νικηφόρα μάχη στο Γρανικό. Από τα πρώτα λάφυρα που έστειλε στην Αθήνα ήταν 300 πανοπλίες με την επιγραφή: «Αλέξανδρος ο Φιλίππου και οι Έλληνες πλην Λακεδαιμονίων από των βαρβάρων των την Ασίαν κατοικούντων.». Στη συνέχεια κέρδισε την Φρυγία, τη Λυδία, τη Λυκία, και την Παμφυλία. Στις Σάρδεις έχτισε το ναό του Δία και έγινε δεκτός στην Έφεσο, στη Μίλητο και στην Αλικαρνασσό. Φτάνοντας στο Γόρδιο, κοντά στο Σαγγάριο ποταμό, έλυσε σύμφωνα με την παράδοση το Γόρδιο δεσμό, και πέρασε τον χειμώνα παρακολουθώντας τις κινήσεις των Περσών και ετοιμάζοντας τις δυνάμεις του για νέα εξόρμηση. Στις Ιωνικές πόλεις που κατέκτησε, κατήργησε τα ολιγαρχικά και τυραννικά πολιτεύματα που είχαν επιβάλει οι Πέρσες και εγκατέστησε δημοκρατίες, καταργώντας παράλληλα την βαριά φορολογία. Προχώρησε στην Κιλικία, στην Ταρσό, στην Βαβυλωνία και στην Ισσό έδωσαν σκληρή μάχη οι δύο στρατοί και ο Δαρείος τράπηκε σε φυγή. Βλέποντας όμως το κράτος του να διαλύεται πρότεινε στον Αλέξανδρο ειρήνη αλλά εκείνος απέρριψε την πρόταση καταλαμβάνοντας την Φοινίκη, την Τύρο, την

Γάζα και την Αίγυπτο που εισήλθε ως ελευθερωτής. Πριν την αναχώρησή του από την Αίγυπτο ίδρυσε στο Δέλτα του Νείλου μια νέα πόλη που την ονόμασε Αλεξάνδρεια, και η οποία έγινε μεγάλο και σπουδαίο εμπορικό και πολιτιστικό κέντρο. Το 331 π.Χ. αφού ο Δαρείος συγκέντρωσε στρατό από τις ανατολικές επαρχίες συγκρούστηκε με τον Αλέξανδρο στα Γαυγάμηλα όπου και βγήκε νικητής. Έπειτα προχώρησε στην καρδιά της Περσίας κυριεύοντας τη Βαβυλώνα, τα Σούσα και την Περσέπολη. Οι μάχες αυτές που απέφεραν άφθονο χρυσάφι και πολλούς θησαυρούς. Μετά τον θάνατο του Δαρείου από τον σατράπη της Βακτριανής Βήσσος, ο Αλέξανδρος αυτοανακηρύχθηκε διάδοχος των Αχαιμενιδών.

ο ***Η Εκστρατεία στις ανατολικές σατραπείες***

Η εκστρατεία του στις ανατολικές σατραπείες ξεκίνησε με την εκκαθάριση της Υρκανίας όπου, στα όρη των Ταπούρων, είχαν καταφύγει και οι Έλληνες μισθοφόροι του Δαρείου με αρχηγό τον Ναβαρζάνη. Μετά από την υποταγή της Υρκανίας διέσχισε την Παρθία. Αφού ίδρυσε μια νέα πόλη, την Αλεξάνδρεια των Αρείων, κατέφυγε στην Φράδα της Δραγιανής. Το χειμώνα του 330 π.Χ. έφτασε στον Ινδικό Καύκασο όπου ίδρυσε άλλη μια Αλεξάνδρεια. Ο Αλέξανδρος προχώρησε προς την πρωτεύουσα της Σογδιανής, τη Σαμαρκάνδη και ακολούθως έφθασε στον ποταμό Ιαξάρτη όπου ίδρυσε την Αλεξάνδρεια Εσχάτη.

ο ***Η Εκστρατεία στην Ινδία***

Το 329 – 329 π.Χ. στράφηκε κατά των Ινδών, πέρασε αρχικά από τον Ινδό ποταμό και αφού νίκησε εκεί το βασιλιά Πώρο ίδρυσε δύο πόλεις τη Νίκαια και τη Βουκεφάλα για να τιμήσει το άλογο του που πέθανε εκεί. Στα σχέδια του ήταν να φτάσει ως τον Ύφαση ποταμό αλλά οι στρατιώτες του μη μπορώντας να αντέξουν άλλο την λαχτάρα της επιστροφής στην πατρίδα τους έδωσε το σύνθημα της επιστροφής. Νέα σχέδια για κατακτήσεις δεν έγιναν πραγματικότητα γιατί πέθανε ξαφνικά το 323 π.Χ. σε ηλικία 33 ετών.

Τα αποσπάσματα που αναφέρονται στις εκστρατείες στην Περσία, στις ανατολικές σατραπείες και στην Ινδία βρίσκονται στην ιστοσελίδα:

<http://www.el.wikipedia.org>

ο *Το πολιτιστικό του έργο*

Ο Αλέξανδρος αμέσως μετά τον θάνατό του έγινε μυθικό πρόσωπο, από την Ινδία μέχρι τον Ατλαντικό, ακολουθώντας διαφορετικά πρότυπα σε κάθε λαό. Το πολιτιστικό του έργο ήταν τεράστιο. Έχτισε πάνω από 70 πόλεις, κατασκεύασε λιμάνια, οργάνωσε οδικό δίκτυο, επέκτεινε τον ελληνισμό σε τρεις ηπείρους διαδίδοντας την ελληνική σοφία και την ελληνική τέχνη. Υπάρχουν πολλές απεικονίσεις του Μεγάλου Αλέξανδρου σε νομίσματα που κόπηκαν πριν ή μετά τον θάνατό του. Σε αυτές ο Αλέξανδρος εμφανίζεται αγένειος και με λεοντοκεφαλή πάνω από το κεφάλι του για να συμβολίζει την υποτιθέμενη καταγωγή της γενιάς του από τον Ηρακλή. Σώζονται επίσης ανδριάντες του Αλέξανδρου, πρωτότυποι και αντίγραφα, που είχαν δημιουργήσει καλλιτέχνες όπως ο Λύσιππος, που ήταν ευνοούμενος του Αλέξανδρου. Η μορφή του Μεγάλου Αλέξανδρου εμφανίζεται επίσης σε ανάγλυφα, μετάλλια και ψηφιδωτά, με διασημότερο το ψηφιδωτό της Πομπηίας όπου απεικονίζεται ο Αλέξανδρος στην μάχη της Ισσού, και θεωρείται αντίγραφο πίνακα ζωγραφικής του Απελλή, άλλου διάσημου καλλιτέχνη ευνοούμενου του Αλέξανδρου. Σε όλο το πέρασμα του χρόνου δημιουργούνταν αντικείμενα τέχνης σχετικά με τον Αλέξανδρο. Πέρα από τα έργα λόγου, τα γλυπτά και τους πίνακες, στην σύγχρονη εποχή εξακολουθεί να αποτελεί αντικείμενο μουσικών και κινηματογραφικών έργων. Ενδεικτικό είναι το τραγούδι 'Alexander the Great' των Iron Maiden και η πιο πρόσφατη ταινία με τον ομώνυμο τίτλο "Alexander" (2004), σε σκηνοθεσία Όλιβερ Στόουν, με πρωταγωνιστή τον Κόλιν Φάρελ.

Αξίζει επίσης να αναφέρουμε και το μαραθώνιο δρόμο που διοργανώνεται κάθε χρόνο προς τιμήν του μεγάλου Έλληνα στρατηλάτη και καλύπτει την διαδρομή 60 περίπου χιλιομέτρων έχοντας ως αφετηρία τον αρχαιολογικό χώρο της Πέλλας και ως τερματισμό το άγαλμα του Μεγάλου Αλεξάνδρου στην παραλία της Θεσσαλονίκης. Ο μαραθώνιος δρόμος «Μέγας Αλέξανδρος» έχει αποκτήσει πλέον φήμη παγκοσμίως καθώς πολλοί αθλητές από διάφορες χώρες του κόσμου λαμβάνουν μέρος σε αυτόν.

Η παρακάτω εικόνα δείχνει τον Μέγα Αλέξανδρο κατά την διάρκεια μιας μάχης.

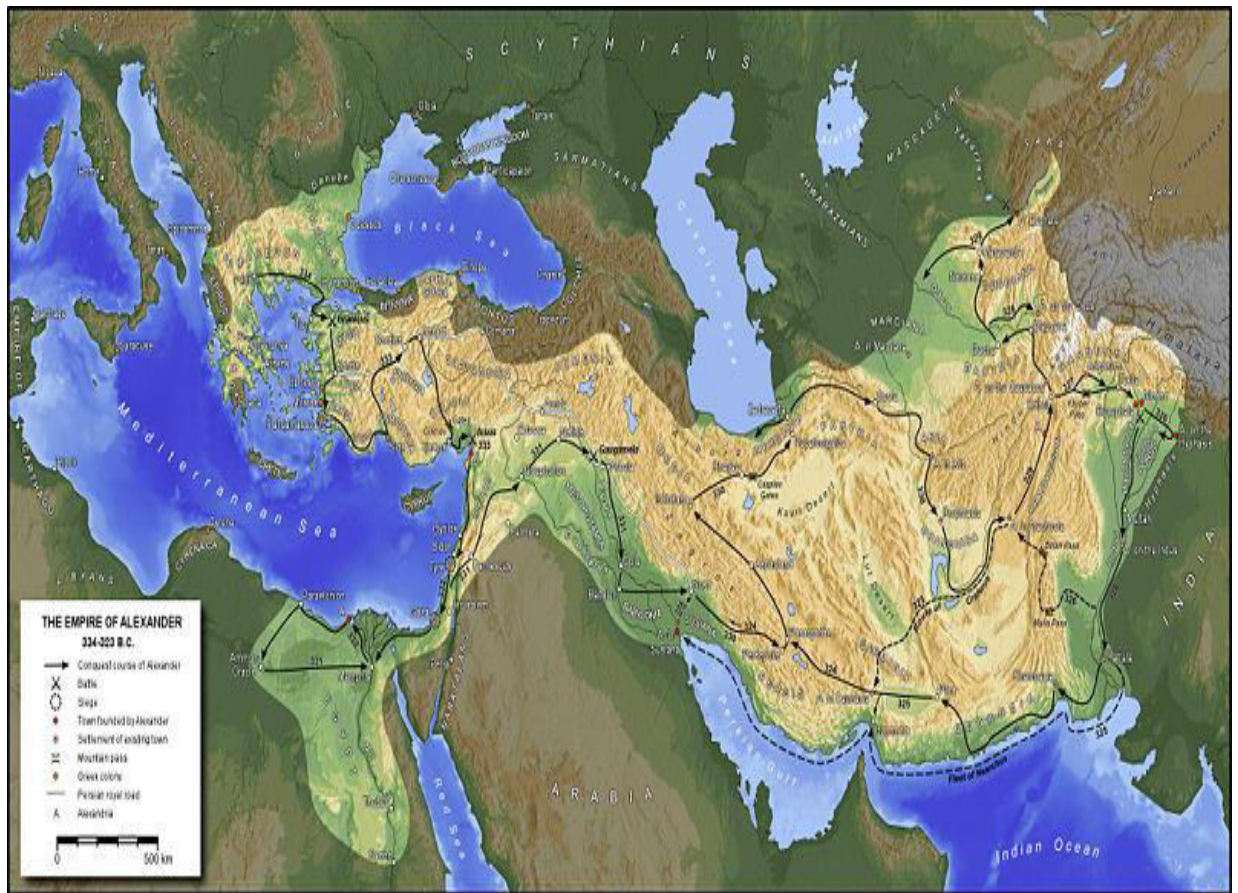
Εικ.10

Το άγαλμα του Μεγάλου Αλεξάνδρου που κοσμεί την πόλη της Θεσσαλονίκης.

εικ.11

Σε αυτό τον χάρτη φαίνονται οι κατακτήσεις που πραγματοποίησε ο Μέγας Αλέξανδρος σε Ελλάδα και Ανατολή.

εικ.12

Στις εικόνες 13, 14 και 15 είναι ο Μέγας Αλέξανδρος σε κάποιες από τις πολλές απεικονίσεις του σε νομίσματα.

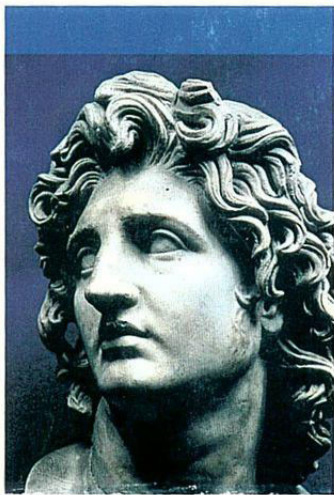
εικ.13

εικ.14

εικ.15

εικ.15

εικ.16

Προτομή του Μεγάλου Αλεξάνδρου
(εικ.15, 16)

ΤΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

○ *Τι είναι το Μακεδονικό ζήτημα;*

Μακεδονικό Ζήτημα είναι η ονομασία με την οποία έγινε διεθνώς γνωστό το εθνικο-χωροταξικό πρόβλημα που δημιουργήθηκε αμέσως μετά τη Συνθήκη του Βερολίνου τον 19ο αιώνα, στη Βαλκανική, και ειδικότερα στη γεωγραφική περιοχή της Μακεδονίας μεταξύ των κρατών της περιοχής, της Ελλάδας, της Βουλγαρίας, της Σερβίας και της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Το Μακεδονικό Ζήτημα ήταν επιμέρους θέμα του γενικότερου Ανατολικού Ζητήματος που φάνηκε να είχε λήξει με το τέλος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου πλην όμως επανεμφανίσθηκε στο προσκήνιο αμέσως με τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου ανάμεσα σε Ελλάδα, Βουλγαρία και Γιουγκοσλαβία στην αρχή, και Πρώη Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας στη συνέχεια, με την ονομασία Μακεδονικό πρόβλημα.

○ *Η Ιστορία*

Ότι και να σήμαινε το όνομα **Μακεδονία** στην αρχαιότητα, στα τέλη του 19ου αιώνα δήλωνε τη περιοχή που εκτεινόταν δυτικά από τις λίμνες Οχρίδα και Πρέσπα μέχρι τον ποταμό Νέστο ανατολικά, και από τα βουνά του Σαρ, της Ρίλας και της Ροδόπης από βορρά μέχρι την Πίνδο, τον Όλυμπο και το Αιγαίο προς νότο. Αυτός ο χώρος που αποτελεί μια πλούσια μορφολογία εδάφους με λίμνες, βουνά και ποταμούς διασχίζονταν από την αρχαιότητα από τρεις κύριες οδούς, τις κοιλάδες του Αξιού και του Στρυμόνα που συνέδεαν την κεντρική Ευρώπη με το Αιγαίο και τη ρωμαϊκή Εγνατία οδό που διερχόμενη από το Μοναστήρι και τη Θεσσαλονίκη έφθανε στη Κωνσταντινούπολη. Συνεπώς ήταν επόμενο, στο διάβα της Ιστορίας, πολλοί λαοί, και παλαιότερα δε οι Πέρσες, οι Ρωμαίοι, οι Βυζαντινοί, και στα νεότερα χρόνια οι Βούλγαροι, οι Σέρβοι και οι Τούρκοι να προσπαθούσαν να κυριαρχούν του χώρου, σε βάρος πάντα των γηγενών κατοίκων. Έτσι όταν το τέλος του 19ου αιώνα η Οθωμανική Αυτοκρατορία άρχισε να δείχνει σημεία παρακμής οι Μεγάλες Δυνάμεις της εποχής άρχισαν να συνειδητοποιούν τα ίσως παραμελημένα συμφέροντά τους στο χώρο αυτό, όπου μάλιστα στην εποχή αυτή του σιδηροδρόμου αποκτούσε ιδιαίτερη σπουδαιότητα. Εξ αιτίας όμως των μεταξύ τους αντιζηλιών καμία εξ αυτών των χωρών δεν είχε τη δύναμη της απ'ευθείας προσάρτησης του χώρου. Το μόνο

συνεπώς που μπορούσαν να κάνουν ήταν να αυξήσουν την επιρροή τους στους πληθυσμούς της περιοχής, παράλληλα με εκείνη προς τον Σουλτάνο στη Κωνσταντινούπολη, για όσο χρόνο θα "παρέμενε" ή που θα του επέτρεπαν τη συνέχεια της Αυτοκρατορίας του, προκειμένου να είναι έτοιμες να υποστηρίξουν ένα ή περισσότερους από τους διαδόχους του οθωμανικού καθεστώτος που θα μπορούσαν να ήταν οι Σέρβοι, οι Έλληνες, οι Βούλγαροι, οι Αλβανοί, ακόμα και οι γηγενείς Μακεδόνες, που οι πιθανότητες να ιδρύσουν ανεξάρτητα έθνη δεν ήταν και εντελώς ανύπαρκτες. Εν γνώσει τους βεβαίως πως όλοι οι παραπάνω λαοί μπορούσαν να προβάλουν αξιώσεις βασισμένες σε ιστορικούς ή θρησκευτικούς ή πολιτιστικούς ή και πληθυσμιακούς λόγους, είτε για ολόκληρη τη Μακεδονία είτε κατά εκτεταμένα τμήματά της. Έτσι αμέσως μετά τη Συνθήκη του Βερολίνου και τη προσάρτηση της Θεσσαλίας και κάποιου τμήματος της Ηπείρου από την Ελλάδα άρχισαν όλοι οι βαλκανικοί λαοί να ισχυρίζονται ότι οι Μακεδόνες ήταν αδέρφια τους που χάθηκαν στο διάβα των αιώνων. Βέβαια οι Σέρβοι και οι Βούλγαροι μπορεί να είχαν φυλετικούς και γλωσσικούς δεσμούς με τους Σλάβους της Μακεδονίας πλην όμως μεταξύ τους διαφωνούσαν στο βαθμό συγγενείας, μια αντιπαράθεση που συνεχίζεται ακόμη μέχρι και σήμερα. Οι Έλληνες όμως, εκτός των αποδεδειγμένων ιστορικών αξιώσεων κατείχαν και πολυάριθμα χωριά ιδίως στα νότια της Βαλκανικής που σχεδόν όλα ήταν ελληνόφωνα, και παρά την εξάπλωση της βουλγαρικής Εξαρχίας με επισκόπους, τους λεγόμενους και protojereji (= κάτι σαν πρωτοσύγγελοι), η Ελληνική Εκκλησία συνέχισε να κυριαρχεί. Συνεπώς στο χώρο της Μακεδονίας, άρχισε ένας έντονος αντάρτικος αγώνας μεταξύ των τεσσάρων εθνοτήτων που αποτελούσαν τον πληθυσμό της, των Ελλήνων, των Σλάβων, των Βούλγαρων και των Τούρκων. Αυτή την κατάσταση που εξωθούσαν και οι λεγόμενες "Προστάτιδες Δυνάμεις", που αποτελούνταν από την Γαλλία, την Ρωσία, την Αγγλία και την τότε Αυστροουγγαρία, τη χρησιμοποίησαν προκειμένου να ανακόψουν την διείσδυση της Γερμανίας στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και το άνοιγμά της προς την Ανατολή, που απειλούσε πρώτιστα τα οικονομικά τους συμφέροντα. Μετά την έκρηξη των εθνικών κινημάτων στη Μακεδονία, οι Προστάτιδες Δυνάμεις, για να εξυπηρετήσουν τα συμφέροντά τους, απευθύνθηκαν στον Σουλτάνο και απαίτησαν αυτονόμηση της Μακεδονίας, με τη δικαιολογία ότι η περιοχή αποτελούσε πυριτιδαποθήκη. Έτσι συγκροτήθηκε ένα αυτόνομο κράτος, υποτελές στο Οθωμανικό κράτος, στη διακυβέρνηση του οποίου συμμετείχαν οι Έλληνες, οι Βούλγαροι, οι Τούρκοι, καθώς και οι Εβραίοι οι οποίοι είχαν δημιουργήσει μια σημαντική παροικία στη πόλη της Θεσσαλονίκης. Το 1908 όμως ξέσπασε το κίνημα των Νεότουρκων και η Μακεδονία ενσωματώθηκε στην Οθωμανική Αυτοκρατορία ξανά. Ακολούθησαν οι Βαλκανικοί Πόλεμοι το 1912 - 1913, που δημιούργησαν

τα σημερινά κράτη της Βαλκανικής χερσονήσου. Το Μακεδονικό απασχόλησε και την Β' Διεθνή, η οποία υποστήριξε τη δημιουργία ενός ανεξάρτητου μακεδονικού κράτους, κάτι το οποίο δεν έγινε ποτέ αφού μετά τους πολέμους και την ανταλλαγή πληθυσμών του 1923, το ελληνικό στοιχείο αποτελούσε πλέον τη συντριπτική πλειοψηφία του μακεδονικού πληθυσμού και έτσι το μεγαλύτερο μέρος της Μακεδονίας ενσωματώθηκε στην Ελλάδα, ένα μικρό μέρος στη Βουλγαρία και το υπόλοιπο στη Σερβία. Παρόλα αυτά το πρόβλημα συνέχισε να απασχολεί τη Β' Διεθνή και αργότερα και την Γ' Διεθνή, με σκοπό την δημιουργία ανεξάρτητου κράτους, θέση η οποία το 1924 υιοθετήθηκε επίσημα και από το ΚΚΕ. Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, το Μακεδονικό Ζήτημα μπαίνει σε μία νέα φάση, με την επίσημη αναγνώριση πλέον της "μακεδονικής εθνότητας" μέσα στη Γιουγκοσλαβία. Στα πλαίσια της Βαλκανικής Κομμουνιστικής Ομοσπονδίας, τα κομμουνιστικά κόμματα της Βαλκανικής Χερσονήσου είχαν αποδεχθεί τη σύσταση ενιαίας και ανεξάρτητης Μακεδονίας και Θράκης. Σε αυτή την κίνηση πρωτοστατούσε το Κομμουνιστικό Κόμμα Βουλγαρίας, με τα αντίστοιχα της Ελλάδας και της Γιουγκοσλαβίας να ακολουθούν, έχοντας να αντιμετωπίσουν τις εσωκομματικές αντιπαραθέσεις. Εκείνη την περίοδο άρχισε να γίνεται αντικατάσταση της ιδέας της ενιαίας Μακεδονίας με αυτή της λύτρωσης των λεγόμενων Σλαβομακεδόνων.

Ήδη όμως κατά τη διάρκεια της Γερμανικής Κατοχής στην Ελλάδα, ορισμένοι Σλαβόφωνοι πληθυσμοί στην Ελληνική Μακεδονία προσχώρησαν στη βουλγαρική προπαγάνδα και σχημάτισαν ένοπλα σώματα, ενώ αργότερα προσχώρησαν ομαδικά στα αντάρτικα ένοπλα τμήματα της σλαβομακεδονικής οργάνωσης ΣΝΟΦ. Αυτοί ήρθαν σε σύγκρουση με τμήματα του ΕΛΑΣ τον Οκτώβριο του 1944, με αποτέλεσμα να εκδιωχθούν από την Ελλάδα. Το 1946 επέστρεψαν και αγωνίστηκαν στις τάξεις του ΔΣΕ, ιδρύοντας ταυτόχρονα τη σλαβομακεδονική κομματική οργάνωση ΝΟΦ, εκπατρίστηκαν όμως οριστικά το 1949. Την περίοδο της Κατοχής, το τμήμα της Μακεδονίας που κατείχε η Γιουγκοσλαβία, είχε παραχωρηθεί στην Βουλγαρία, με αποτέλεσμα το Κομμουνιστικό Κόμμα της Γιουγκοσλαβίας να κάνει απέλπιδες προσπάθειες να θέσει υπό τον έλεγχό του την τοπική κομματική οργάνωση, η οποία είχε προσχωρήσει στο αντίστοιχο της Βουλγαρίας. Τελικά όμως το 1942, ο Γιόσιπ Μπροζ Τίτο με διακήρυξή του, αποφάσισε πως η "Γιουγκοσλαβική Μακεδονία" θα αποτελούσε μία από τις έξι ομόσπονδες δημοκρατίες που θα αποτελούσαν την ενιαία Γιουγκοσλαβία, ενώ οι κάτοικοι της περιοχής θα αναγνωρίζονταν ως μια νέα σλαβική εθνότητα, τη μακεδονική. Ακολούθησε μια μακρά περίοδος έντασης μεταξύ Γιουγκοσλαβίας και Βουλγαρίας, με αμοιβαίες επιρρήψεις ευθυνών για προσπάθεια προσέγγισης της Γιουγκοσλαβικής Μακεδονίας, ενώ ταυτόχρονα οι αρχές του κράτους των Σκοπίων είχαν

αρχίσει μια συντονισμένη εκστρατεία για τη διάδοση των θέσεών τους, που είχαν να κάνουν με την ταύτισή τους με τους Αρχαίους Μακεδόνες και την αλύτρωτη μακεδονική εθνότητα που ζει στην Ελληνική Μακεδονία. Έτσι όταν ήρθε η ώρα της αποσύνθεσης της ενιαίας Γιουγκοσλαβίας, το κράτος των Σκοπίων προέβαλε το αίτημα να αναγνωρισθεί διεθνώς με το όνομα **Μακεδονία**, προκαλώντας αλληπάλληλα κύματα αντίδρασης από την πλευρά των Ελλήνων, τόσο στην Ελλάδα όσο και στις χώρες της Ελληνικής Διασποράς.

ο *Επιχειρήματα που αποδεικνύουν την ελληνικότητα της Μακεδονίας*

1) Οι Μακεδόνες ήταν πανάρχαια ελληνική φυλή, όπως οι Δωριείς, οι Ίωνες και οι Αιολείς. Μιλούσαν Ελληνικά σε διάλεκτο που συγγένευε ιδιαίτερα με τη δωρική και την αιολική διάλεκτο.

2) Το όνομα **Μακεδόνες** και **Μακεδονία** είναι λέξεις ελληνικές και παράγονται από την αρχαία λέξη **μάκος, Μακεδνός** σημαίνει μακρύς, ψηλός. που είναι δωρικός τύπος της λέξης μήκος.

3) Η Θρησκεία των αρχαίων Μακεδόνων ήταν ίδια και απaráλλακτη με τη θρησκεία όλων των υπόλοιπων Ελλήνων. Πίστευαν τους ίδιους 12 "θεούς" και θεωρούσαν ότι το δωδεκάθεό τους κατοικούσε στο μεγάλο μακεδονικό βουνό, τον Όλυμπο.

4) Ο Ηρόδοτος, ο πατέρας της Ιστορίας, γράφει ολοκάθαρα ότι οι Μακεδόνες είναι Έλληνες. (Ηροδότου Ιστορία Α' 56, Η'43).

5) Η πιο σπουδαία είναι η μαρτυρία του αρχαίου γεωγράφου Στράβωνα με τη λακωνική φράση: «έστιν ουν Ελλάς και η Μακεδονία».

6) Οι αρχαίοι Μακεδόνες είχαν τη δυνατότητα να γίνονται μέλη της Αμφικτυονίας των Δελφών, προνόμιο αποκλειστικά και μόνο για τους Έλληνες.

7) Οι αρχαίοι Μακεδόνες έπαιρναν μέρος στους Ολυμπιακούς Αγώνες, στους οποίους είχαν δικαίωμα συμμετοχής μόνον Έλληνες.

8) Στην αρχαία Μακεδονία υπήρχαν ελληνικά θέατρα και παίζονταν ελληνικές τραγωδίες. Δε θα μπορούσαν οι Μακεδόνες να παρακολουθήσουν ελληνικές τραγωδίες, αν ήταν βάρβαροι.

9) Ο Μέγας Αλέξανδρος ξεκίνησε την εκστρατεία του ως αρχιστράτηγος όχι των Μακεδόνων, αλλά όλων των Ελλήνων. Στο Πανελλήνιο Συνέδριο της Κορίνθου το 335 π.Χ. όλοι οι Έλληνες πλην των Λακεδαιμονίων του παραχώρησαν την εξουσία.

10) Οι διάδοχοί του σε όλα τα βασίλεια ενήργησαν αποκλειστικά ως Έλληνες. Διέδωσαν την ελληνική γλώσσα από τη Μεσόγειο μέχρι τον Ινδό ποταμό.

11) Η περίοδος εκείνη των διαδόχων του Μεγάλου Αλεξάνδρου δεν ονομάστηκε Μακεδονική, αλλά Ελληνιστική περίοδος.

12) Άλλη μαρτυρία ότι οι Μακεδόνες υπήρξαν Έλληνες αποτελεί η γλώσσα τους. Κύρια ονόματα, τοπωνύμια, ονόματα μηνών, ονόματα ε-ποχών, ονόματα εορτών είχαν ετυμολογία ελληνική. Επίσης τα φωνητικά πάθη, οι κλίσεις και οι καταλήξεις ήταν όλα ελληνικά.

13) Τα αρχαιοελληνικά ευρήματα στο Δίον, στην Πέλλα, στη Βεργίνα, στη Σίνδο, στην Αιανή είναι όλα ελληνικά. Αρχιτεκτονική, ζωγραφική, γλυπτική, διακοσμητική, ρυθμοί, πολεοδομία είναι όλα ελληνικά.

14) Όλες οι επιγραφές που βρέθηκαν στη Μακεδονία ήταν ελληνικές. Καμιάς άλλης γλώσσας επιγραφή δε βρέθηκε στην αρχαία Μακεδονία, εκτός από τη λατινική της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας.

15) Στα αρχαία μακεδονικά νομίσματα όλες οι παραστάσεις είναι από το θεματολόγιο της αρχαίας ελληνικής τέχνης και στην ελληνική γλώσσα.

ο *Η ίδρυση του ψευδοκράτους των Σκοπίων*

Στις 2/2/1944 ο Γιοζ Μπροζ Τίτο (δικτάτορας της Γιουγκοσλαβίας) συγκροτεί ομόσπονδο κρατίδιο, στο οποίο δίνει σκόπιμα το ψευδεπίγραφο όνομα: «Δημοκρατία της Μακεδονίας».

ο *Ποιοι είναι οι Σκοπιανοί;*

Το κράτος των Σκοπίων είναι εθνολογικά ένα κράτος πανσπερμίας και γλωσσολογικά ένα κράτος «Βαβέλ». Στο μικρό αυτό κράτος εκτάσεως 25.713 τ.χλμ., όσο η Πελοπόννησος, ζουν σύμφωνα με την απογραφή του 1991 εικοσιπέντε (25) περίπου εθνικές ομάδες (Βούλγαροι, Αλβανοί, Έλληνες, Σέρβοι, Τούρκοι, Τσιγγάνοι, Αρμένιοι, Εβραίοι κ.λ.π.).

ο *Οι βλέψεις των Σκοπίων*

Το μακρόπνοο επεκτατικό πρόγραμμα των Σκοπιανών περιλαμβάνει την «απελευθέρωση» των υπόλοιπων τμημάτων της Μακεδονίας από τη Βουλγαρία, την Αλβανία και την Ελλάδα και την ένωση όλων αυτών με το κράτος των Σκοπίων.

ο *Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας*

Το κρατίδιο της Βαλκανικής χερσονήσου που προέκυψε μετά την διάλυση της Γιουγκοσλαβίας το 1990 ονομάστηκε Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας. Το κρατίδιο αυτό είχε ιδρυθεί στα πλαίσια της Τιτοϊκής Γιουγκοσλαβίας, στο νοτιοανατολικό τμήμα της χώρας με τον ψευδεπίγραφο τίτλο «Σοσιαλιστική Δημοκρατία της Μακεδονίας». Ο ψευδεπίγραφος αυτός τίτλος δόθηκε στο τεχνητό αυτό κατασκεύασμα, το οποίο αποτελούσε φυλετική και γλωσσική πανσπερμία δίχως εθνική ταυτότητα, το 1944 από τον Κροάτη Τίτο ο οποίος επιδίωκε την σμίκρυνση της Σερβίας και την αποκοπή των φτερών του σερβικού του μεγαλοϊδεατισμού. Η σύσταση όμως αυτής της δημοκρατίας απέβλεπε και στην υπόθαλψη της παλαιότερης «αλυτρωτικής» και επεκτατικής πολιτικής που είχε υιοθετηθεί από την διεθνή του Κομμουνισμού και τον Πανσλαβισμό, για την ίδρυση ιδιαίτερου μακεδονικού κράτους από όλα τα τμήματα της ιστορικής Μακεδονίας με τον ψευδή ισχυρισμό για την ύπαρξη ιδιαίτερης μακεδονικής εθνότητας. Αυτό στρεφόταν κυρίως κατά της Ελλάδας αλλά και της Βουλγαρίας, η οποία αν και υπό κομμουνιστικό καθεστώς δεν έπαψε να εγείρει αξιώσεις επί της περιοχής. Το τεχνητό αυτό κατασκεύασμα το οποίο συγκροτήθηκε από την προπολεμική διοικητική περιοχή Βαρδάσκα ή αλλιώς Αξιού σύμφωνα με την διοικητική διαίρεση του 1929 και από εδάφη της νότιας Σερβία προβλήθηκε σαν να αποτελούσε ιδιαίτερη εθνική οντότητα με την πλαστογράφιση της ελληνικής ιστορίας και μέσω της ονομασίας της δημοκρατίας ως «Μακεδονία» και των κατοίκων της ως «Μακεδόνων», καθώς και με την διαμόρφωση ως ιδιαίτερης γλώσσας του τεχνητού ιδιώματος των Σκοπίων. Μετά την διάλυση της Γιουγκοσλαβίας η δημοκρατία αυτή ανεξαρτητοποιήθηκε αλλά η αναγνώριση της με τον ψευδεπίγραφο τίτλο «Μακεδονία» προσέκρουσε στην σύσσωμη αντίδραση του ελληνισμού. Και αυτή η αντίδραση δεν ήταν μόνο για την ονομασία αλλά και για τον σφετερισμό ως εθνικού συμβόλου του Ήλιου της Βεργίνας καθώς και για τις διατάξεις του συντάγματος του που υποδηλώνουν σαφώς «αλυτρωτικές» και επεκτατικές τάσεις.

Ωστόσο παρά τις ελληνικές αντιρρήσεις και τις κινήσεις της ελληνικής διπλωματίας για τη μη αναγνώριση των Σκοπίων από τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και γενικότερα από τη διεθνή κοινότητα με το όνομα «Μακεδονία», το νεοπαγές αυτό κρατίδιο έγινε δεκτό τον Απρίλιο του 1993 στον ΟΗΕ με την συμβιβαστική ονομασία Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (FYROM). Μέχρι τα τέλη του ίδιου χρόνου τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με εξαίρεση την Ελλάδα, αλλά και άλλες χώρες δρομολόγησαν τις διαδικασίες για την σύναψη διπλωματικών σχέσεων με τα Σκόπια. Αντιμέτωπη με την

αδιάλλακτη στάση της σκοπιανής ηγεσίας η ελληνική κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Ανδρέα Παπανδρέου αποφάσισε τον Φεβρουάριο του 1994, τον οικονομικό αποκλεισμό του κρατιδίου και τη διακοπή της λειτουργίας του γενικού προξενείου στα Σκόπια ως μέσο πίεσης για την αποδοχή των ελληνικών όρων. Το ελληνικό εμπάργκο παρέμεινε σε ισχύ ως και τον Σεπτέμβριο του 1995 οπότε η Αθήνα και τα Σκόπια υπέγραψαν στην Νέα Υόρκη «ενδιάμεση συμφωνία» η οποία δημιούργησε τις προϋποθέσεις άρσης του αδιεξόδου στις διμερείς σχέσεις. Σύμφωνα με τους όρους της «ενδιάμεσης συμφωνίας», η FYROM κατήργησε το σύμβολο του ήλιου της Βεργίνας και έδωσε εξηγήσεις ότι οι σχετικές διατάξεις του Συντάγματος της δεν έχουν αλυτρωτικό χαρακτήρα και δηλώνουν επεκτατικές τάσεις. Ωστόσο σε εκκρεμότητα παρέμεινε ακόμη και σήμερα το μεγάλο ζήτημα του ονόματος για τη ρύθμιση του οποίου συνεχίστηκε η διαπραγματευτική διαδικασία.

ΑΡΘΡΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

- Στις παρακάτω σελίδες παραθέτω τις απόψεις ορισμένων αρθρογράφων και κάποιων σημαντικών ανθρώπων της ελληνικής κοινωνίας όπως είναι ο Μίκης Θεοδωράκης καθώς και ο Στρόουμπ Τάλμποτ, πρόεδρος του Brookings.

Τη μαρτυρία του για το πώς διαμορφώθηκε η ελληνική στάση έναντι των Σκοπίων, επί διακυβέρνησης Μητσοτάκη, αλλά και την έντονη διαφωνία του για όσα τελικώς επελέγησαν, καταθέτει στον Ελεύθερο Τύπο της Κυριακής ο Μίκης Θεοδωράκης. Ο μεγάλος μουσικοσυνθέτης, μέσα από κείμενα και ντοκουμέντα εκείνης της εποχής, προβάλλει τη θέση ότι η Ελλάδα οφείλε και οφείλει να μην αποδεχθεί κανενός είδους συμβιβασμό για το όνομα του γειτονικού κράτους, καταλογίζει, μάλιστα, σοβαρές ευθύνες σε όλο τον πολιτικό κόσμο από το 1944 μέχρι σήμερα για το πρόβλημα που δημιουργήθηκε.

Το κείμενο που παραχώρησε στον Ελεύθερο Τύπο της Κυριακής ο Μίκης Θεοδωράκης έχει ως εξής: «Το θέμα των Σκοπίων ανέκυψε το Νοέμβριο του '91. Επειδή τα Σκόπια είχαν δραστηριοποιηθεί με το σύνταγμα και με την προπαγάνδα την οποία έκαναν, αποφάσισε η κυβέρνηση να φέρει το θέμα στο Υπουργικό Συμβούλιο. Ο Σαμαράς ήδη ευρίσκετο στις Βρυξέλλες στο Συμβούλιο Υπουργών. Ήταν Παρασκευή αυτή η κρίσιμη συνάντηση. Έρχεται λοιπόν στην ημερήσια διάταξη το θέμα των Σκοπίων. Με εισήγηση φυσικά του προέδρου της κυβέρνησης, του κ. Μητσοτάκη. Την προηγούμενη τον επισκέφθηκα στο γραφείο του, στου Μαξίμου, και του είπα ότι «χαίρομαι που θα συζητηθεί το πρόβλημα αυτό, γιατί είναι ένα πρόβλημα για το οποίο εσείς οι Έλληνες πολιτικοί θα πρέπει να ντρέπεστε διότι αφήσατε από το 1944 να αιωρείται το όνομα Μακεδονία, έστω και στα πλαίσια της Γιουγκοσλαβίας». Του διεμήνυσα, λοιπόν, ότι ήρθε η στιγμή της εθνικής αποκατάστασης. «Αύριο στο Υπουργικό Συμβούλιο να θέσεις για πρώτη φορά το θέμα του ονόματος. Διότι αν δεν το θέσεις, θ' αποκαλύψω γράμματα και μπροσούρες που μιλάνε για μεγάλη Μακεδονία». Μου λέει, «μην το συζητάς, εάν το κάνουμε θα απομονωθούμε διεθνώς». «Υπάρχει», πρόσθεσα, «και ένας άλλος λόγος πιο σοβαρός ακόμα. Ότι αυτή τη στιγμή που πηγαίνουμε σε εθνική διάλυση, το εθνικό κύτταρο δεν λειτουργεί. Όλα διαλύονται καθημερινά. Αυτός είναι ένας στόχος που μπορεί να συσπειρώσει σήμερα. Σ' όλη αυτή την πολιτική που ασκείται στο λαϊκισμό, ας προτάξουμε και ένα ιδανικό μπροστά, να συσπειρωθούμε όλοι μαζί. Μου απάντησε «αυτή την ατιμία δεν

πρόκειται να την κάνω ποτέ στον ελληνικό λαό. Είναι κάτι που δεν το πιστεύω. Θα μας απομονώσει. Και σε παρακαλώ πολύ, αύριο στο Υπουργικό Συμβούλιο να μην επιμείνεις. Άσε να κάνω την εισήγηση και σε παρακαλώ πολύ να μη θέσεις τέτοιο θέμα. Γιατί το θεωρώ ανώριμο και δεν προχωρεί». Την επομένη στο Υπουργικό Συμβούλιο είδε ότι ήμουν συνοφρυωμένος και είχα αποφασίσει να μιλήσω. Είπε ότι σήμερα θα αποφασίσουμε για τις οδηγίες που θα δώσουμε στον Αντώνη Σαμαρά στις Βρυξέλλες και θα επιδιώξουμε να γίνει θέση της Κοινότητας. Ποιες είναι αυτές; 1) Όρος, ότι τα Σκόπια θα πρέπει να σταματήσουν την ανθελληνική προπαγάνδα και να απαλείψουν τα επιλήψιμα σημεία από το σύνταγμα τους. «Συμφωνείτε;». «Συμφωνούμε», απάντησαν οι υπουργοί. Πάει αυτό, κλείσαμε. «Μια στιγμή, κ. Πρόεδρε», του λέει ο Αθανάσιος Κανελλόπουλος. «Τι συμβαίνει, Θανάση;» «Υπάρχει ένα δεύτερο σημείο που θα πρέπει να προσθέσουμε». «Ποιο είναι;». «Το θέμα της εθνικότητας». «Γιατί δεν υπάρχει μακεδονική εθνικότητα. Εδώ πρόκειται για παραμόρφωση της Ιστορίας. Συμφωνείτε;». Συμφωνούμε. Δύο λοιπόν όροι. Ζητάω ξαφνικά το λόγο. «Μίκη, περί τίνος πρόκειται;». «Υπάρχει ένα τρίτο σημείο, κύριε πρόεδρε». «Ποιο;». «Το όνομα Μακεδονία». «Τι εννοείς;». Και πήγε να το κλείσει. Οι υπουργοί όμως επέμεναν να μιλήσω. Αναπτύσσω λοιπόν τις απόψεις μου: Το όνομα Μακεδονία είναι το όχημα, με το οποίο περνάνε την προπαγάνδα τους. Λέγοντας ότι είναι Μακεδόνες, όλη η Μακεδονία, η Βόρειος Ελλάδα είναι υπό ελληνική κατοχή. Δηλαδή η ουσία είναι εκεί. Έγινε μια ασχήμια πενήντα ολόκληρα χρόνια, ας κάνουν την αυτοκριτική τους εκείνοι που το δέχτηκαν αλλά από δω και μπρος πρέπει να αρχίσουμε μια νέα ιστορία. Είμαστε υπεύθυνοι μπροστά στον ελληνικό λαό. Να τελειώσει η καπηλεία. Ενθουσιάζονται οι υπουργοί και λένε «κύριε πρόεδρε συμφωνούμε». Τι να κάνει ο Μητσοτάκης, είπε «γράψτε και Μακεδονία». Έτσι προστέθηκε η Μακεδονία. Βέβαια τότε δεν μπορούσα να προβλέψω την αντίδραση της διεθνούς κοινής γνώμης στο αυταπόδεικτο δίκαιό μας. Αντίθετα, ήμουν βέβαιος ότι η Ευρώπη και λόγω του ότι είμαστε στην ΕΟΚ θα ενίσχυε το αίτημά μας. Όπως επίσης δεν μπορούσα να προβλέψω ότι ένα τόσο ευαίσθητο εθνικό θέμα θα γινόταν αντικείμενο μιας άγριας και τόσο επιζήμιας εθνικά κομματικής εκμετάλλευσης. Μέσα σ' αυτό το κλίμα σύγχυσης και εσωκομματικών αντιπαραθέσεων κι ενώ το αίτημα για κάθαρση είχε καταλαγιάσει, υπέβαλα την παραίτησή μου από το υπουργικό αξίωμα για να παραιτηθώ στη συνέχεια και από το βουλευτικό.

Η επιστολή στον Βιμ Βέντερς

Την αντίδρασή του για την ένταξη των Σκοπίων στις τάξεις της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Κινηματογράφου, με το όνομα «Μακεδονία», εξέφραζε με επιστολή του ο Μ. Θεοδωράκης προς τον πρόεδρό της, σκηνοθέτη Βιμ Βέντερς, το 1992. Στην επιστολή μεταξύ άλλων σημείωνε: «Οι λόγοι που εκθέτω δεν έχουν σχέση ούτε με πολιτικές σκοπιμότητες, ούτε με εθνικιστικές προκαταλήψεις και ακόμα περισσότερο με οποιοδήποτε τύπου περιφρόνηση προς οποιονδήποτε λαό ή μειονότητα. Πενήντα χρόνια αγώνων για την ελευθερία και την ισότητα όλων των ανθρώπων, όλων των λαών είναι αρκετά, υποθέτω, για να μην κατηγορηθώ τώρα ότι εκφράζω απόψεις που θίγουν έστω και κατά μία κεραία κυριαρχικά δικαιώματα άλλων λαών – όπως εν προκειμένω των Σκοπιανών. Τυχαίνει, αγαπητέ κ. Βέντερς, να έχω εισηγηθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο της 6ης Νοεμβρίου 1991 να μην αναγνωρισθεί το κράτος των Σκοπίων, εφόσον υπάρχει στο όνομά του η λέξη «Μακεδονία», εφόσον δηλαδή επιμένουν να καπηλεύονται κάτι που δεν τους ανήκει (...). Για την Ιστορία, ας σημειωθεί ότι τελικά η Ακαδημία ακολούθησε την πρότασή του Μίκη και δεν δέχτηκε το «κράτος Μακεδονία», αλλά τους σκηνοθέτες ως άτομα.

Τι έγγραφα τότε στη Monde...

«Η Ελλάδα ουδέποτε προέβαλε, είχε ή έχει εδαφικές διεκδικήσεις εις βάρος των γειτόνων της». Θετική νομίζω ότι απεδείχθη και η παρέμβασή μου για το λεγόμενο «Μακεδονικό ζήτημα», που δημοσιεύθηκε λογοκριμένη δυστυχώς στην εφημερίδα «Le Monde»: «Βαλκάνια, Μακεδονία, Σκόπια αποτελούν, υποθέτω, για την πλειοψηφία των λαών της Ευρώπης, έννοιες σκοτεινές. Ξαφνικά, κυρίως ο πόλεμος στην πρώην Γιουγκοσλαβία και σε δεύτερη μοίρα η διαφορά, που φέρνει αντιμέτωπους τον ελληνικό λαό στο σύνολό του με την κυβέρνηση των Σκοπίων, έφερε στο προσκήνιο το ομιχλώδες για τους Ευρωπαίους «μακεδονικό πρόβλημα». Σε ό,τι μας αφορά, εμείς οι Έλληνες παρακολουθούμε έκπληκτοι να αναπτύσσεται ένα περίεργο και ανεξήγητο κύμα ανθελληνισμού σε χώρες που παραδοσιακά τις θεωρούσαμε φιλικές. Άραγε το αξίζουμε; Οι επιθέσεις που δεχόμεθα είναι επιστημονικά θεμελιωμένες; Και πού μπορεί να οδηγήσουν; Ορισμένοι, για να δικαιολογήσουν αυτή τη μεταστροφή κατά της Ελλάδος, διατείνονται ότι η χώρα μας δίνει την εντύπωση μιας «μεγάλης δύναμης», που απειλεί ένα μικρό, φτωχό και αδύνατο κράτος. Και που από «θέση ισχύος» απαιτεί από αυτό, ως πρώτο βήμα επιδείξεως δυνάμεως, να πάψει να χρησιμοποιεί το όνομα Μακεδονία ως επίσημο

όνομα του κράτους και τον ήλιο της Βεργίνας (του Φιλίππου) ως επίσημο έμβλημα (σημαία) του.

Δικαιώματα μειονότητας

Όμως, στην πραγματικότητα το αντίθετο ακριβώς συμβαίνει... Θα πρέπει οι Ευρωπαίοι φίλοι μας να γνωρίζουν ότι η Ελλάδα ουδέποτε προέβαλε, είχε ή έχει εδαφικές διεκδικήσεις εις βάρος των γειτόνων της. Παρ' ότι στην Αλβανία ζουν περισσότεροι από 300.000 Έλληνες, το μόνο που ζητά από τη γειτονική χώρα είναι να διασφαλιστούν για τη μειονότητα αυτή όλα τα δικαιώματα που απορρέουν από τον Καταστατικό Χάρτη του ΟΗΕ, τις Αρχές του Ελσίνκι και πρόσφατα τις διακηρύξεις της ΔΑΣΕ. Ως προς την Τουρκία, παρ' ότι εξοντώθηκε η ελληνική παροικία στην Κωνσταντινούπολη (150.000 Έλληνες) και παρ' ότι τα τουρκικά στρατεύματα εξακολουθούν να κατέχουν παρανόμως (από το 1974 έως σήμερα) το 37% της Κύπρου, ο ελληνικός λαός διατηρεί ελπίδες ότι η τουρκική πλευρά θα θελήσει να προσαρμοστεί στο πνεύμα της εποχής μας, που απαιτεί την πολιτική της στρατιωτικής βίας να την αντικαταστήσει ένα πνεύμα δικαίου και καλής γειτονίας. Τέλος, όσον αφορά τα Σκόπια, όχι μόνο δεν έχουμε την παραμικρή εδαφική βλέψη αλλά αντίθετα κατανοώντας τα προβλήματα που έχει συσσωρεύσει η κατάρρευση του σοσιαλισμού και ο πόλεμος στην περιοχή, είμαστε έτοιμοι όλοι οι Έλληνες, αδιακρίτως κομμάτων, να βοηθήσουμε αυτό το μικρό γειτονικό κράτος να διατηρήσει την ακεραιότητα των συνόρων του και να εισέλθει στο δρόμο της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης.

- ο Άρθρο της συγγραφέως Έλσας Ποιμενίδου που δημοσίευσε στις 4 Μαρτίου του 2008.

«Αγαπάμε τους Σκοπιανούς, δεν δεχόμαστε όμως το όνομα “Μακεδονία”»

«Ανοιχτή είναι η πόρτα για όλους όσοι αγαπούν τη Μακεδονία», δήλωσε από τη Θεσσαλονίκη ο εκπρόσωπος της παγκόσμιας Επιτροπής Μακεδονικού Αγώνα Κωνσταντίνος Κάλφας για την αυριανή συγκέντρωση υπεράσπισης της Μακεδονίας στο Αλεξάνδρειο Μέλαθρον. Η συγκέντρωση ξεκινά στις 6.30 μ.μ. με ομιλητές τον μητροπολίτη Θεσσαλονίκης Άνθιμο, τον πρόεδρο της Δημοκρατικής Αναγέννησης Στέλιο Παπαθεμελή και τον συγγραφέα Κώστα Ζουράρι. Τη διοργάνωση για το μακεδονικό ζήτημα στηρίζουν 300.000 Μακεδόνες από όλο τον κόσμο που συμμετέχουν στην επιτροπή. Όπως δήλωσε ο κ. Κάλφας, η συγκέντρωσή τους δεν έχει καμία σχέση με την εκδήλωση του ΛΑΟΣ. «Ζητήσαμε από τον ΛΑΟΣ έπειτα από ανοικτή επικοινωνία να μεταβάλλουν την εκδήλωσή τους άλλη μέρα γιατί αυτοί συγκεντρώνονται σε ανοικτό χώρο, αλλά δεν θέλησαν». Πάντως ο εκπρόσωπος της παγκόσμιας Επιτροπής Μακεδονικού Αγώνα διευκρίνισε ότι οι Μακεδόνες δεν είναι διχασμένοι. «Ευχόμαστε καλή επιτυχία και στον ΛΑΟΣ, εμείς τους αγαπάμε όλους, ο Παναγιώτατος Μητροπολίτης μάς δίδαξε μόνο αγάπη, ακόμη και για τα Σκόπια. Ξέρουμε ότι θα περάσουν δύσκολες μέρες, το Κόσοβο των Σκοπίων θα είναι εφιαλτικό για τα Σκόπια, το Τέτοβο ετοιμάζεται να γίνει ένα ακόμη από τα αστέρια της σημαίας του Κοσόβου, δηλαδή της Μεγάλης Αλβανίας. Εμείς θα είμαστε οι πρώτοι που θα βοηθήσουμε τους συνανθρώπους μας», ανέφερε ο κ. Κάλφας. Τα μέλη της επιτροπής καλούν στην αυριανή συγκέντρωση τους Έλληνες Μακεδόνες για να στηρίξουν τον αγώνα τους. Ζητούν την άσκηση βέτο, απορρίπτουν τη διπλή ονομασία ως αποδεκτή λύση και οποιαδήποτε πρόταση που θα περιλαμβάνει τον όρο «Μακεδονία». Ο μητροπολίτης Άνθιμος δήλωσε σήμερα το μεσημέρι ότι δεν χαρίζουμε το όνομα «Μακεδονία» σε κανέναν. «Όσο διαβάζω αρχαικά κείμενα, ιστορικές αναφορές και άρθρα βεβαιώνομαι ότι δεν οφείλουμε τίποτα στους Σκοπιανούς, μόνο ό,τι γράφει το Ευαγγέλιο, δηλαδή “αγαπάτε αλλήλους”». Τα μέλη παγκόσμιας Επιτροπής Μακεδονικού Αγώνα ενημέρωσαν με e-mail για την εκδήλωση και τους βουλευτές των κομμάτων. Η παγκόσμια Επιτροπή Μακεδονικού Αγώνα εδρεύει στη Θεσσαλονίκη και δραστηριοποιείται από το 1991.

- ο Άλλο ένα άρθρο που αναφέρεται στο Μακεδονικό ζήτημα, του Δημήτρη Μαρκόπουλου, που δημοσιεύτηκε στις 16 Απριλίου του 2008.

«Η ...διπλωματία των αμνών»

Ποιος είπε ότι η κρίση του μακεδονικού ζητήματος δεν περνάει από το πιάτο μας; Τη στιγμή που οι ελληνικές επιχειρήσεις δέχονται καθημερινές πλέον πιέσεις από το κράτος των Σκοπίων και τη σκληροπυρηνική κυβέρνηση Γκρουέφσκι, οι κτηνοτρόφοι από τη γειτονική χώρα κυριολεκτικά τραβάνε τα μαλλιά τους. Κι αυτό επειδή 180.000 χιλιάδες αρνιά της FYROM ζητάνε παραλήπτη.

Συγκεκριμένα, τα εν λόγω αμνοερίφια έμειναν απούλητα στη γειτονική χώρα με στόχο να βρουν κοινό στη δική μας αγορά εν όψει του εορτασμού του Πάσχα. Παρά ταύτα, οι ελληνικές αρχές αρνήθηκαν να δεχτούν τις σφραγίδες επί των σφαγείων που ανέφεραν τη λέξη Makedonija, θεωρώντας πως επρόκειτο για σκοπιανή προβοκάτσια. Αποτέλεσμα αυτής της ενέργειας ήταν τα αρνιά να μην προωθηθούν προς πώληση στη χώρα μας και οι κτηνοτρόφοι από τη γειτονική χώρα να βρίσκονται σε αδιέξοδο. Οι παραπάνω αναφέρονται σε πρωτοφανή οικονομική καταστροφή και ο πρόεδρος της Ένωσης Κτηνοτρόφων Μετζίτ Αμίντι έριξε το φταίξιμο στην πολιτική της κυβέρνησης των Σκοπίων.

Θα πρέπει να σημειώσουμε πως το θέμα έχει λάβει ακόμα και πολιτική διάσταση καθώς η πλειοψηφία των κτηνοτρόφων στα Σκόπια είναι αλβανικής εθνικότητας, με αποτέλεσμα να θεωρείται πως πρόκειται για εσκεμμένη εις βάρος τους κίνηση από το επίσημο σκοπιανό κράτος.

Όπως μας τόνισε Έλληνας επιχειρηματίας που πραγματοποιεί εισαγωγές από τη διπλανή χώρα, «είναι ολοφάνερο πως δεν χρειάζεται πολλή πίεση για να διαλυθούν τα πάντα εκεί μέσα. Κάπως έτσι, δεν βλέπω τον λόγο να βιαστεί η Ελλάδα να δώσει το όνομά της σε αυτούς που αρνούνται την εθνική μας ύπαρξη. Θα πρέπει να σημειώσουμε πως τις εξελίξεις στο μέτωπο των... αρνιών μετέδωσε και το σκοπιανό τηλεοπτικό δίκτυο A1, το οποίο άσκησε δριμεία κριτική στους σκοπιανούς κυβερνητικούς χειρισμούς.

Οι οδηγίες για τους ελέγχους...Την ώρα, πάντως, που ... μαίνεται ο πόλεμος των αμνοερίφιων για πρώτη χρονιά από τόσο νωρίς, έπειτα από εντολή του υφυπουργού Ανάπτυξης κ.Γιώργου Βλάχου, ο γενικός γραμματέας Εμπορίου κ. Δημήτρης Σκιαδάς εξέδωσε εγκύκλιο με θέμα την εντατικοποίηση αγορανομικών ελέγχων στις αγορές κατά την πασχαλινή περίοδο, η οποία εστάλη προς τις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις της χώρας.

Συγκεκριμένα, με την εγκύκλιο τονίζεται ότι ιδιαίτερα κατά την εορταστική περίοδο του Πάσχα θα πρέπει να ελέγχονται οι επιχειρήσεις ως προς την αναγραφή των τιμών σε πινακίδες, τη μη κανονική είσπραξη

αξίας αγαθών, τη μη ζύγιση τροφίμων, ελλειποβαρείς πωλήσεις αλλά και κάθε άλλη παραβίαση των αγορανομικών διατάξεων.

Αξίζει να σημειωθεί πως, σύμφωνα με την εγκύκλιο, πέραν των αγορανομικών ελέγχων πρέπει να ελέγχεται η αγορά και για τυχόν παραβιάσεις του Ν. 703/77. «Περί προστασίας του ελευθέρου ανταγωνισμού», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, ο οποίος επιβάλλει κυρώσεις σε επιχειρήσεις, οι οποίες επιχειρούν τη διαστρέβλωση του ανταγωνισμού, με μη σύννομες πρακτικές (δεσπόζουσα θέση, εναρμονισμένες πρακτικές, ολιγοπωλιακές ή μονοπωλιακές καταστάσεις κ.λ.π.). Επιπλέον, όπως προβλέπεται στην εγκύκλιο, οι έλεγχοι πρέπει να είναι εντατικοί σε καταστήματα λιανικής πώλησης αμνοεριφίων και οπωρολαχανικών, καθώς και στις λαϊκές αγορές, ώστε να αποτραπούν φαινόμενα παραπλάνησης.

Επίσης, σημειώνεται ότι ιδιαίτερη βαρύτητα πρέπει να δοθεί στα μεγάλα κέντρα συγκέντρωσης οπωρολαχανικών και κρεάτων, απ' όπου την περίοδο των εορτών θα διακινηθούν, με προορισμό τις αγορές της χώρας, τα προϊόντα αυτά προς κάλυψη των αναγκών της κατανάλωσης.

- *Πρόκειται για ακόμη δύο άρθρα ανυπόγραφα μεν ουσιώδη δε που βρήκα στο Διαδίκτυο και θεώρησα ότι έπρεπε να τα αναπαράγω και να τα συμπεριλάβω στην πτυχιακή μου εργασία.*

Σε διακύβευμα εθνικού γοήτρου μετατρέπεται το Σκοπιανό, καθώς η προοπτική άρσης του αδιεξόδου απομακρύνεται, η εθνικιστική εξαλλοσύνη της πολιτικής ηγεσίας της ΠΓΔΜ κλιμακώνεται και η μονοθεματικότητα της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής εμπεδώνεται.

Στο υπουργείο Εξωτερικών ακούγεται όλο και περισσότερο το αίτημα για «αποσκοπιανοποίηση» της ελληνικής διπλωματίας, που προσπαθεί να αποδομήσει στο εξωτερικό την εικόνα της κυβέρνησης της ΠΓΔΜ. Δεν είναι δύσκολο να πειστούν εταίροι και σύμμαχοι στην Ε.Ε. και στο ΝΑΤΟ ότι ο πρωθυπουργός κ. Ν. Γκρούεφσκι είναι ένας ηγέτης ξένος προς την πραγματικότητα της σύγχρονης δημοκρατίας δυτικού τύπου. Αλλά ακόμη και αν στραφεί ολόκληρη η διεθνής κοινότητα εναντίον του, χωρίς τη δική του συγκατάθεση, το πρόβλημα της ονομασίας θα παραμένει άλυτο.

Παράγοντες της ελληνικής διπλωματίας εισηγούνται «πάγωμα» των διαπραγματεύσεων μέχρι η άλλη πλευρά να αποδείξει ότι έχει τη βούληση για εποικοδομητικές συζητήσεις και για σχέσεις καλής γειτονίας. Άλλοι προτείνουν διεθνή εκστρατεία επικοινωνίας προκειμένου να καταπολεμηθεί σε επιστημονικό επίπεδο η προπαγάνδα των Σκοπίων για το «μακεδονικό παρελθόν». Οι περισσότεροι, πάντως, συμφωνούν ότι ακόμη και εάν αποδεχόταν η ηγεσία της ΠΓΔΜ το «Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας» για τη διεθνή επικοινωνία η ένταση στις διμερείς σχέσεις θα εξακολουθούσε να υπάρχει με επίκεντρο την προσπάθεια νομιμοποίησης του ενδιαφέροντός της για την περιοχή της Φλώρινας.

Η κυβέρνηση των Σκοπίων ασχολείται εντονότατα πλέον με την κατασκευή «μακεδονικής μειονότητας» στην ελληνική επικράτεια και την παραγωγή της εντύπωσης καταπίεσής της στο διεθνές ακροατήριο. Το ζήτημα του αυτοπροσδιορισμού έχει αναχθεί σε μείζονα εθνική προτεραιότητα και η προστασία της ταυτότητας βρίσκει καθολική αποδοχή στην κοινή γνώμη των Σκοπίων.

Η ΠΓΔΜ βλέπει το τρένο της Ε.Ε. και του ΝΑΤΟ να περνά, κοινοτικά κονδύλια να χάνονται παρ' όλα αυτά, επιμένει να απομονώνεται προκειμένου να διασώσει αυτό που θεωρεί «εθνική τιμή και αξιοπρέπεια». Για το λόγο αυτό καλλιεργεί την επιδείνωση των διμερών σχέσεων, αν και γνωρίζει ότι με την πολιτική αλλαγή στην Ουάσιγκτον η αμερικανική διπλωματία θα είναι -το πιθανότερο- λιγότερο ετεροβαρής

σε σύγκριση με τα πεπραγμένα της διοίκησης Μπους. Το διπλωματικό κεφάλαιο που κατακτήθηκε με το βέτο στο Βουκουρέστι σταδιακά εξανεμίζεται. Πληθαίνουν οι φωνές εντός και εκτός ΥΠΕΞ που μιλούν για την ανάγκη αναθεώρησης του εθνικού δόγματος. Είναι το Σκοπιανό σημαντικότερο εθνικό θέμα από τις ελληνοτουρκικές σχέσεις και το Κυπριακό; Αξίζει τον κόπο η ανάλωση τόσης ενέργειας στην αναμέτρηση με την ΠΓΔΜ; Βελτιώνεται η διεθνής εικόνα της χώρας με αυτή την πολιτική; Πού πήγε ο πρωταγωνιστικός ρόλος της Ελλάδας στα Βαλκάνια; Είναι μερικά μόνο από τα ερωτήματα που θέτουν παράγοντες της ελληνικής διπλωματίας.

Μάχη εντυπώσεων

Η είδηση ότι το Μεξικό στο εξής θα χρησιμοποιεί το όνομα ΠΓΔΜ αντί για το «Δημοκρατία της Μακεδονίας» στις διμερείς του σχέσεις με τα Σκόπια ενθουσίασε το ελληνικό υπουργείο Εξωτερικών, κυρίως ως νίκη στη μάχη των εντυπώσεων. Οι εντυπώσεις έχουν αυτοτελή σημασία σε μια συγκυρία κατά την οποία η Ελλάδα αποκλείστηκε από το πρόγραμμα για την κατάργηση της βίζας, σε αντίθεση με χώρες όπως η Λετονία, η Σλοβακία και άλλες πέντε που προτιμήθηκαν από τον Λευκό Οίκο. Είτε πρόκειται για αμερικανικά αντίποινα είτε όχι, το γεγονός είναι ότι η επίλυση του προβλήματος της ονομασίας δεν είναι ορατή αυτή τη στιγμή, ενώ -αντίθετα- είναι ορατός ο άξονας Αγκυρας - Σκοπίων και η προσπάθεια κατασκευής μιας μικρής Θράκης στη Φλώρινα. «Αυτό θέλαμε;», αναρωτιούνται κάποιοι στο υπουργείο Εξωτερικών.

Το τελευταίο διάστημα στον ευρωπαϊκό Τύπο η Ελλάδα γίνεται είδηση κατά κύριο λόγο για θέματα που αφορούν το πρόβλημα της λαθρομετανάστευσης και για τη «διένεξη» με την ΠΓΔΜ, που εμποδίζει τη διεύρυνση του ΝΑΤΟ. Οι περισσότεροι αναλυτές αδυνατούν να καταλάβουν την ουσία του προβλήματος, ότι δηλαδή πίσω από το όνομα υπάρχει η αυθαίρετη οικειοποίηση της ελληνικής ιστορίας και αλυτρωτικά όνειρα, και περιγράφουν την κατάσταση ως σύγκρουση ενός κράτους-Δαβίδ με ένα κράτος-Γολιάθ για λόγους εθνικού εγωισμού.

Το Μάρτιο στα Σκόπια θα πραγματοποιηθούν προεδρικές εκλογές. Ο πρόεδρος Μπράνκο Τσερβένκοφσκι και ο πρωθυπουργός Ν. Γκρούεφσκι θα συγκρουστούν στην προσπάθεια να ελέγξουν με πρόσωπο της επιρροής τους το πολιτειακό αξίωμα. Τίποτα δεν δείχνει ότι η ηγεσία της ΠΓΔΜ θα επιλέξει το διάλογο και τη συνεννόηση από την αδιαλλαξία και την προκλητικότητα. Η ελληνική διπλωματία αρχίζει να διαπιστώνει ότι η αναγωγή του προβλήματος της ονομασίας σε μείζον εθνικό ζήτημα έχει κόστος.

Σε τεντωμένο σχοινί βρίσκονται τα Σκόπια καθώς η πολιτική σταθερότητα απειλείται από την ανοιχτή πλέον σύγκρουση του προέδρου της χώρας Μπράνκο Τσερβένκοφσκι με τον πρωθυπουργό Νικόλα Γκρούεφσκι.

Ο Σκοπιανός πρόεδρος αφού κατήγγειλε την έγερση αυτή τη στιγμή του «μακεδονικού ζητήματος», απένειμε χάρη στον Ζόραν Ζάεβ, αντιπρόεδρο του κόμματος της αξιωματικής αντιπολίτευσης, προκαλώντας τις έντονες αντιδράσεις της κυβέρνησης η οποία έκανε λόγο για πραξικόπημα. Ο Ζάεβ και πέντε συνεργάτες του, στους οποίους επίσης απονεμήθηκε χάρη, κρατούνταν προσωρινά στις φυλακές των Σκοπίων με την κατηγορία της κατάχρησης εξουσίας, σχετικά με την άδεια και λειτουργία εμπορικού κέντρου στη Στρούμιτσα. Είχαν χαρακτηρίσει την κράτησή τους καθαρά πολιτική και κατήγγειλαν ότι πίσω από αυτή βρίσκεται η κυβέρνηση του Γκρούεφσκι. Ο Τσερβένκοφσκι ανακοίνωσε ότι μετά την πρωτοβουλία του για απονομή χάριτος, τα κόμματα της αντιπολίτευσης Σοσιαλδημοκρατική Ένωση και Δημοκρατικό Κόμμα Αλβανών του Μέντουχ Θάτσι συμφώνησαν να επιστρέψουν στη Βουλή, από την οποία απείχαν τις τελευταίες ημέρες. Στη διάρκεια αυτών των ημερών η Βουλή, στην οποία συμμετείχαν μόνο τα δύο κόμματα του κυβερνητικού συνασπισμού, είχε ψηφίσει ορισμένους νόμους τους οποίους επαναψήφισε με διαδικασίες εξπρές. Ο Τσερβένκοφσκι έκανε γνωστό ότι αρνείται να υπογράψει προεδρικά διατάγματα για την εφαρμογή των νόμων αυτών, καθώς στη διαδικασία ψήφισής τους δεν συμμετείχαν οι βουλευτές της αντιπολίτευσης. Σύμφωνα όμως με τον πρόεδρο της Βουλής Τράικο Βελιάνοφσκι, ο πρόεδρος της χώρας είναι υποχρεωμένος να υπογράψει ένα νόμο που έχει ψηφιστεί δύο φορές. Η αντίδραση του Τσερβένκοφσκι ήταν έντονη καθώς μίλησε για «ωμή παραβίαση του Συντάγματος» στην περίπτωση αυτή, ενώ το κόμμα του Νικόλα Γκρούεφσκι χαρακτήρισε «διπλό πραξικόπημα» την απόφαση του προέδρου για απονομή χάριτος και την άρνησή του να υπογράψει τα διατάγματα. Όλα αυτά δείχνουν ότι η κόντρα των δύο κορυφαίων πολιτικών των Σκοπίων θα κορυφωθεί τις επόμενες ημέρες.

Επιμένει... Πάντως ο Σκοπιανός πρωθυπουργός αντιδρώντας στις δηλώσεις του Τσερβένκοφσκι, ο οποίος χαρακτήρισε «ανέξοδο πατριωτισμό και λαϊκισμό» όσα υποστηρίζει ο Γκρούεφσκι περί «μακεδονικού ζητήματος», επανέλαβε χθες σε ομιλία του ότι θα συνεχίσει «τις προσπάθειες για την προστασία των δικαιωμάτων της μακεδονικής μειονότητας στη γειτονιά μας, σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και τη διεθνή πρακτική, καθώς και σύμφωνα με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις ελευθερίες, οι οποίες είναι αδιαμφισβήτητες και κοινές για όλους. Θα συνεχίσουμε και με τη διεθνοποίηση του μακεδονικού ζητήματος προς τους διεθνείς οργανισμούς, τα κράτη και

τους παράγοντες της διεθνούς κοινότητας. Εάν η Ελλάδα αποφασίσει με εκβιασμούς και επίδειξη δύναμης να μας κλείσει για μακρό χρονικό διάστημα τις πόρτες για την επίτευξη της ένταξης στο ΝΑΤΟ και την Ευρωπαϊκή Ένωση, εμείς, ακόμη και υπό αυτές τις συνθήκες, θα συνεχίσουμε να εργαζόμαστε για τη σταθερότητα και για την οικονομική και δημοκρατική ανάπτυξη της χώρας μας», κατέληξε ο Γκρούεφσκι.

ο **«Τα Σκόπια να αποδεχθούν συμβιβασμό»**

Ο Στρόουμπ Τάλμποτ, πρόεδρος του Brookings, του σημαντικότερου στρατηγικού ιδρύματος της Ουάσιγκτον, μιλάει στον Αθανάσιο Έλλις.

Τα Σκόπια πρέπει να ανταποκριθούν στη διάθεση συμβιβασμού που επιδεικνύει η Ελλάδα και να αποδεχθούν τη σύνθετη ονομασία που προτείνει ο ΟΗΕ, τονίζει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο Στρόουμπ Τάλμποτ, πρόεδρος του Brookings Institution, του σημαντικότερου ίσως στρατηγικού ιδρύματος της Αμερικής, ο οποίος διετέλεσε επί οκτώ χρόνια αναπληρωτής υπουργός Εξωτερικών στις κυβερνήσεις Κλίντον, τόσο στην πρώτη τετραετία επί υπουργίας Κρίστοφερ όσο και στη δεύτερη επί Ολμπράιτ και εξακολουθεί να επηρεάζει σημαντικά τη διαμόρφωση της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής. Το Brookings πρόσκειται ιδεολογικά στους Δημοκρατικούς και από τους κόλπους του ιδρύματος η κυβέρνηση Ομπάμα έχει αντλήσει αρκετά στελέχη, μεταξύ αυτών και τον υποψήφιο βοηθό υπουργό Εξωτερικών αρμόδιο για ευρωπαϊκές υποθέσεις, Φίλιπ Γκόρντον, ο οποίος θα χειρίζεται τα ελληνικού ενδιαφέροντος θέματα.

Ο κ. Τάλμποτ, που γνωρίζει καλά τα Βαλκάνια, αποδομεί τον μακεδονικό παροξυσμό του Νικόλα Γκρούεφσκι, επισημαίνοντας ότι οι πολίτες της ΠΓΔΜ «δεν έχουν ενιαία θέση σε τίποτα, ούτε και σε ό,τι αφορά την εθνικότητά τους» και σημειώνει ότι «ένας από τους λόγους που επιμένουν να αυτοαποκαλούνται Μακεδόνες είναι ότι πολλοί Βούλγαροι δεν τους αποδέχονται ως ξεχωριστό μακεδονικό λαό». Τονίζει επίσης ότι η Ελλάδα μπορεί να αξιοποιήσει τις καλές της σχέσεις με το Ισραήλ και τις αραβικές χώρες, και εκθειάζει την προσωπικότητα της Ντόρας Μπακογιάννη, την οποία φιλοξένησε πριν από ένα μήνα στο Brookings όπου η υπουργός Εξωτερικών μίλησε για την ελληνική εξωτερική πολιτική και την προεδρία του ΟΑΣΕ.

Αν και η συμπεριφορά του Ταγίπ Ερντογάν έναντι του Ισραηλινού προέδρου Σιμόν Πέρες πριν από δύο μήνες στο Νταβός προκάλεσε έντονη ενόχληση στους κύκλους επιρροής της Ουάσιγκτον, ο κ. Τάλμποτ αποφεύγει διακριτικά να επικρίνει τον Τούρκο πρωθυπουργό, και επιλέγει να υπογραμμίσει τον ρόλο της Άγκυρας και τα οφέλη που θα προκύψουν από την ένταξή της στην Ε.Ε.

Θετική η θέση της Αθήνας στο όνομα

— Στο παρελθόν η Ελλάδα επέμενε ότι το όνομα της ΠΓΔΜ δεν θα πρέπει να περιέχει τον όρο Μακεδονία. Τώρα αποδέχεται έναν συμβιβασμό για σύνθετο όνομα που θα τον περιλαμβάνει. Τα Ηνωμένα Έθνη πρότειναν επίσημα το «Βόρεια Μακεδονία», ονομασία που

υποστηρίζουν και οι ΗΠΑ. Αποδέχεστε τη λογική και την ορθότητα της ανάγκης να αλλάξει το όνομα, κάτι που θα επιτρέψει και την ένταξη της χώρας στο ΝΑΤΟ;

— Η σύντομη απάντηση είναι ναι. Πρέπει να αποδεχθούν έναν συμβιβασμό. Και θεωρώ εποικοδομητικό το γεγονός ότι η Ελλάδα προσφέρει έναν συμβιβασμό. Όμως, αυτό στο οποίο δεν μπορώ να απαντήσω εν συντομία, αλλά ίσως ούτε και πιο εκτενώς, είναι ποια ακριβώς συμβιβαστική λύση θα είναι λειτουργική. Η ελληνική θέση που αποδέχεται να περιλαμβάνεται στην ονομασία η λέξη που αρχίζει από «Μ» είναι θετική. Θυμάμαι ως αναπληρωτής υπουργός Εξωτερικών ότι η χρήση του FYROM μας φαινόταν ως μη λογική μακροπρόθεσμη λύση. Ελπίζω ότι η Ελλάδα και η χώρα που αυτοαποκαλείται «Μακεδονία» θα μπορέσουν να καταλήξουν σε έναν καλό συμβιβασμό επ' αυτού. Ο όρος βαλκανοποίηση δεν προέκυψε τυχαία. Το γεγονός ότι τα Βαλκάνια έχουν συνδεθεί με τις πιο προβληματικές περιόδους της ιστορίας δεν είναι τυχαίο. Η Ελλάδα είναι βαλκανική χώρα. Οι Μακεδόνες, σε όποια χώρα και αν ζουν, είναι ένας βαλκανικός λαός. Και η υπουργός Εξωτερικών σας έδωσε μεγάλη έμφαση στην ανάγκη να ξεπεράσουμε την Ιστορία και νομίζω ότι το ίδιο είπε και σε ό,τι αφορά την Τουρκία. Δεν μπορεί το μέλλον να παραμένει όμηρος της Ιστορίας. Και κάθε φορά που η Ιστορία αποτελεί εμπόδιο στην πορεία προς ένα ειρηνικό μέλλον, προκύπτει λύση, είτε μέσω πολέμου είτε μέσω συμβιβασμού είτε μέσω και των δύο, και σε αυτή την περίπτωση ελπίζουμε ότι για την επίλυση του θέματος θα χρειασθεί μόνο συμβιβασμός.

— Πάντως, στη συμβιβαστική θέση που υποστηρίζει επίσημα η Αθήνα αντιδρά μεγάλο τμήμα της ελληνικής κοινής γνώμης.

— Το γνωρίζω και το κατανοώ. Επισκέφθηκα πολλές φορές τα Σκόπια στη διάρκεια του πολέμου του Κοσόβου και μπορώ να σας πω ότι οι πολίτες της Μακεδονίας δεν έχουν ενιαία θέση σε τίποτα, παρεπιμπτόντως ούτε και σε ό,τι αφορά την εθνικότητά τους. Και ένας από τους λόγους που επιμένουν να αυτοαποκαλούνται Μακεδόνες είναι ότι πολλοί Βούλγαροι δεν τους αποδέχονται ως ξεχωριστό μακεδονικό λαό. Καλώς ήρθατε στα Βαλκάνια. Νομίζω ότι η Ελλάδα, ως ισχυρή, σταθερή και ευημερούσα χώρα που βρίσκεται στο ΝΑΤΟ και την Ε.Ε., είναι σε θέση να προβάλλει μια ηγετική στάση και νομίζω ότι έχετε ως υπουργό Εξωτερικών μια προσωπικότητα που επέδειξε ηγετική προσέγγιση στο θέμα αυτό. Αυτό δεν σημαίνει ότι η κυβέρνηση των ΗΠΑ ή ότι εγώ, υιοθετούμε κάποια συγκεκριμένη θέση, αλλά ελπίζω ότι η προσέγγισή της θα βρει ανταπόκριση από την άλλη πλευρά.

- ο *Απόσπασμα από το βιβλίο του Παναγιώτη Τραϊανού "ΑΡΜΑΓΕΔΩΝ"*
εκδόσεις Ωγυγία και έτους 2008.

Αναζητώντας κανείς μέσα στην ιστορία τους πρωταγωνιστές του Μακεδονικού Ζητήματος, εύκολα καταλήγει σε ορισμένα πρόσωπα. Πρόσωπα με καθοριστικούς αλλά και εμφανείς ρόλους. Πρόσωπα, τα οποία καθόρισαν τη διεθνή πολιτική που "ενεργοποίησε" αυτό το ζήτημα, αλλά και πρόσωπα της εσωτερικής ελληνικής πολιτικής σκηνής, τα οποία διευκόλυναν αυτήν την "ενεργοποίηση" αυτού του τόσο σοβαρού ζητήματος. Οι Έλληνες σε σοβαρά ζητήματα, τα οποία δεν είναι εύκολα στην ανάλυσή τους, συνηθίζουν να χρησιμοποιούν μια εξόχως μακάβρια έκφραση ..."Θα το δείξει η νεκροψία" ...λένε, εννοώντας ότι η πραγματική αλήθεια θα εμφανιστεί μετά από μια σοβαρή και ενδελεχή έρευνα του θέματος.

Το Μακεδονικό Ζήτημα είναι μια τέτοια υπόθεση, που δεν μπορεί ν' αποκαλύψει εκ πρώτης όψεως τη σπουδαιότητά της. Τη σπουδαιότητά της τόσο για τον ελληνικό λαό όσο και για το παγκόσμιο σύστημα εξουσίας. Έχει πολύ βάθος και γι' αυτόν τον λόγο απαιτεί μια αντίστοιχη μελέτη. Αν δεν υπάρξει αυτή η μελέτη, δεν μπορούν να δικαιολογηθούν πολλά πράγματα. Πράγματα, τα οποία φαίνονται ανεξήγητα. **Δεν μπορεί να δικαιολογηθεί το μεγάλο ενδιαφέρον των ΗΠΑ για το κράτος των Σκοπίων. Δεν είναι δυνατόν οι ΗΠΑ για λόγους "φιλανθρωπίας" να ευνοούν ένα κράτος χωρίς κανένα ουσιαστικό στρατηγικό προσόν εις βάρος μιας "φορτωμένης" με προσόντα Ελλάδας.** Η δυσαναλογία προσόντων μεταξύ των δύο κρατών είναι τεράστια. Η FYROM είναι μια περικλειστή χώρα χωρίς κανένα στρατηγικό ενδιαφέρον, τη στιγμή που η Ελλάδα είναι το "μπαλκόνι" της Ευρώπης στη Μεσόγειο. Η "εσχατιά" του χριστιανισμού πριν τις "πύλες" του Ισλάμ και των πετρελαίων. Η Ελλάδα της Κρήτης και των στρατιωτικών βάσεων της Σούδας. Η Ελλάδα του Ιονίου και του Ακτίου. Η Ελλάδα, που ασκεί επιρροή στην υπερπολύτιμη Κύπρο. Δεν μπορείς να αδικείς αυτόν τον πανίσχυρο εταίρο για λόγους "φιλανθρωπίας". Δεν είναι δυνατόν να διαταράσσεις τις σχέσεις μαζί του, για να καλλιεργήσεις σχέσεις με κάποιον που δεν έχει την ίδια στρατηγική αξία. Ταυτόχρονα υπάρχουν και άλλες ανεξήγητες συμπεριφορές μεγάλων παραγόντων της παγκόσμιας εξουσίας. Δεν είναι μόνον η στάση των ΗΠΑ περίεργη σ' αυτό το θέμα. Πρώτο απ' όλα κράτη το πανίσχυρο Βατικανό έσπευσε να αναγνωρίσει την FYROM σαν Μακεδονία. Προς τι το άγχος και η βιασύνη; Γιατί ένα Βατικανό του ενός δισεκατομμυρίου πιστών να δείξει τέτοιο ενδιαφέρον για ένα τόσο ασήμαντο πληθυσμιακά κράτος, το οποίο δεν ανήκει καν στο δόγμα του; Τι όφελος μπορεί να έχει το Βατικανό με αυτήν την προτίμησή του και μάλιστα σε μια περίοδο που αναζητά τις καλές σχέσεις με την Ανατολική Εκκλησία;

Τα ίδια μυστήρια όμως υπάρχουν και στην ίδια τη λειτουργία αυτού του κράτους. **Πώς αυτό το ασήμαντο σε μέγεθος κράτος έχει τόσο καλό λόμπινγκ στις ΗΠΑ;** Αυτό δεν είναι λογικό, όταν το σύνολο του πληθυσμού αυτού του κράτους μπορεί να είναι μικρότερο ακόμα και από το μέγεθος των ελληνικών κοινοτήτων μέσα στις ΗΠΑ. Των πλούσιων ελληνικών κοινοτήτων με τους πολλούς γερουσιαστές και βουλευτές. Πώς αυτό το οικονομικά προβληματικό κράτος έχει καλύτερη και πιο δαπανηρή προπαγάνδα από την ισχυρότερη Ελλάδα; Η Ελλάδα είναι ένας οικονομικός γίγαντας μπροστά του και όμως η "φωνή" της δεν φτάνει εκεί όπου φτάνει η φωνή της FYROM. Αυτό είναι περίεργο. Πώς δηλαδή αυτό το θεόφτωχο κράτος εξασφαλίζει την εύκολη πρόσβαση στα διεθνή μέσα ενημέρωσης;

Όλα αυτά τα μυστήρια δεν έχουν προφανείς εξηγήσεις. Το μόνο που αποδεικνύουν είναι ότι υπάρχει "βάθος" στο ζήτημα. Μεγάλο "βάθος". Εκτός όμως από "βάθος" έχει και μια "επιφάνεια". Μια φανερή "επιφάνεια", η οποία δεν μπορεί να παραμένει στο σκοτάδι, λόγω του μεγάλου όγκου του. Κάποιοι αναγκαστικά φαίνονται, γιατί με τις εξουσίες τους χειρίστηκαν τα πράγματα με έναν συγκεκριμένο και φανερό τρόπο, μέχρι να φτάσουμε στο σημείο όπου βρισκόμαστε σήμερα. Από τη στιγμή που υπάρχει αυτή η φανερή "επιφάνεια", ευνόητο είναι ότι υπάρχει χώρος για να ξεκινήσει η "νεκροψία" με τον συμβατικό και πάγιο τρόπο που ξεκινά πάντα. Μακροσκοπικά. Τι μας αποκαλύπτει αυτή η μακροσκοπική μελέτη; Το ζήτημα απέκτησε μια διεθνή βάση μετά το 1945. Το "θεμελίωσε" ως διεθνές ζήτημα ο Ιωσήφ Μπρόζ. Ο γνωστός Τίτο. Αυτός ίδρυσε μέσα στα πλαίσια του ομόσπονδου κράτους της Γιουγκοσλαβίας τη δημοκρατία με το όνομα Μακεδονία. Στα μεταπολεμικά χρόνια, όσες φορές η ελληνική διπλωματία προσπάθησε να διαμαρτυρηθεί για την τιτοϊκή επινόηση, βρήκε μπροστά της τη σθεναρή άρνηση της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής. Ισχυρός άνδρας και εκφραστής και στην ουσία διαμορφωτής εκείνης της πολιτικής ήταν ο διαβόητος Χένρυ Κίσινγκερ. Τα πράγματα άλλαξαν προς το χειρότερο μετά τη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας και την "απενεργοποίηση" της "βόμβας" που λεγόταν Πρώην Δημοκρατία της Μακεδονίας. Μια διάλυση, στην οποία πρωτοστάτησαν και πάλι οι ΗΠΑ. Η εξωτερική πολιτική της μοναδικής πλέον στον κόσμο υπερδύναμης έπαιξε καθοριστικό ρόλο σ' αυτήν τη διάλυση με αποκορύφωμα τη στρατιωτική επέμβαση εναντίον της Σερβίας. Εκφραστής και πρωταγωνιστής αυτής της επιθετικής πολιτικής ήταν η Μαντλίν Ολντμπράιτ. Από εκεί και πέρα τα πράγματα ξέφυγαν από κάθε έλεγχο. Το γειτονικό κράτος με το αμφισβητούμενο όνομα άρχισε μια παγκόσμια και ως εκ τούτου πολυδάπανη προπαγανδιστική προσπάθεια, προκειμένου να κατοχυρώσει το όνομά του. Μια προπαγάνδα, που από αδιάψευστα στοιχεία έχει αποδειχθεί ότι την

χρηματοδοτεί κατά κύριο λόγο ο Τζόρτζ Σόρος. Αυτή η προπαγάνδα όμως —όσο δαπανηρή κι αν είναι— δεν θα είχε αποτέλεσμα, αν δεν τύγχανε "συμπαράστασης" από τους ισχυρούς και στην περίπτωση μας από το Εθνικό Συμβούλιο Ασφαλείας των ΗΠΑ για θέματα δημοκρατίας, ανθρωπίνων δικαιωμάτων, διεθνών πρωτοβουλιών κλπ. Ο ειδικός αξιωματούχος των ΗΠΑ, που διευθύνει αυτό το συμβούλιο και διαθέτει τα ευήκοα "ώτα" στα "παράπονα" των "Μακεδόνων" είναι ο Έλιοτ Άμπραμς.

Μετά από αυτήν την ευνοϊκή συμπεριφορά των "ώτων", ευνόητο είναι ότι θα πάμε στα φλύαρα "στόματα". Από τον "εγκέφαλο" των ΗΠΑ θα πάμε στο υπουργείο εξωτερικών, το οποίο είναι το "στόμα" που εκφράζει τις σκέψεις των ΗΠΑ. Το "στόμα", που θα πει το κάτι παραπάνω. Ήταν φυσικό λοιπόν μετά από αυτήν την πληρωμένη προπαγάνδα να δρομολογηθούν εξελίξεις. Εξελίξεις, οι οποίες μπορούν να δυναμιτίσουν την κατάσταση και να οδηγήσουν σε προβλήματα άνευ προηγουμένου. Ποιος ήταν αυτός ο οποίος είπε το "παραπάνω"; Ο Ντέιβιντ Φριντ. Αυτός, ως υφυπουργός των ΗΠΑ, "ανακάλυψε" "μακεδονικό" έθνος και βέβαια και μια αντίστοιχη "μακεδονική" γλώσσα. Αυτός έκανε το παραπάνω "βήμα" και απειλεί με "ανάφλεξη" όλη την περιοχή. Όλα αυτά όμως, όσο σημαντικά κι αν φαίνονται, δεν θα μπορούσαν να έχουν καμία βάση εφαρμογής, αν δεν υπήρχε η δημιουργία δεδομένων από το εσωτερικό "μέτωπο". Κάποιοι δημιούργησαν τις προϋποθέσεις εκ των έσω, για να μπορεί ένα ζήτημα να "εξαχθεί" από έναν χώρο και να γίνει διεθνές. Ποιος όμως ήταν αυτός που το δημιούργησε; Ο ιδρυτής της Σοσιαλιστικής Εργατικής Ομοσπονδίας ή όπως ήταν κοινώς γνωστή Federation, της οποίας μετάλλαξη μέσω ΣΕΚΕ είναι το σημερινό ΚΚΕ. Ο Αβραάμ Μπεναρόγια ήταν αυτός ο οποίος πρώτος, μέσω ενός συλλογικού οργάνου, έθεσε θέμα μακεδονικής αυτονομίας από την εποχή της διάλυσης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και τους βαλκανικούς πολέμους.

Από τότε την ίδια "λανθασμένη" πολιτική έχουν ακολουθήσει και οι μεταλλάξεις του δημιουργήματός του. Το ΚΚΕ ήταν ο μοναδικός ελληνικός πολιτικός φορέας, που είχε άποψη όμοια με αυτήν την οποία σήμερα ο ελληνικός λαός θεωρεί ανθελληνική. Το ΚΚΕ λίγα χρόνια μετά τη "μητρική" Federation έθεσε εκ νέου θέμα αυτονομίας της Μακεδονίας το 1924. Την ίδια ύποπτη πολιτική θέση είχε τόσο στη διάρκεια της γερμανικής κατοχής όσο και στη μεταπολεμική εποχή με αποκορύφωμα τον εμφύλιο. Ακόμα και σήμερα "στηρίζει" την αρχική του θέση. Απλά το κάνει με τον γνωστό "παθητικό" τρόπο της "μη θέσης". Αναλώνεται στα γνωστά αντιιμπεριαλιστικά "ποιήματά" του, αλλά επί της ουσίας δεν παίρνει θέση. Δεν παίρνει τη θέση που εκφράζει την πλειονότητα του ελληνικού λαού και την οποία την έχουν πάρει όλα τα υπόλοιπα κόμματα της Βουλής. Αν όμως αυτά τα σφάλματα ήταν σφάλματα μιας

οργανωμένης ιδεολογικής μειοψηφίας του ελληνικού λαού, υπάρχουν αντίστοιχα και από την πλευρά του επίσημου κράτους. Το επίσημο ελληνικό κράτος ακολούθησε μια "εσφαλμένη" πολιτική, η οποία αν μη τι άλλο δημιουργεί προβλήματα στο ίδιο. Για κάποιον λόγο το ίδιο το κράτος έβαλε ένα θλιβερό "αυτογκόλ" και σήμερα εμφανίζεται να ωρύεται για τα δίκια του. Ποιος ήταν υπεύθυνος γι' αυτό το "σφάλμα"; Ο κατ' εξοχήν υπεύθυνος για την εξωτερικής μας πολιτική και άρα αυτός ο οποίος ούτε θεωρητικά δεν θα έπρεπε να κάνει σφάλμα. Ο Γιώργος Παπανδρέου ήταν ο πρώτος και μοναδικός υπουργός εξωτερικών στην ιστορία του ελληνικού κράτους, που αναγνώρισε "ίχνη" μακεδονικής εθνότητας στην ελληνική Μακεδονία. Όχι μόνον αναγνώρισε τέτοια "ίχνη", αλλά και με χρήματα του ελληνικού λαού χρηματοδότησε "μη κυβερνητικές" οργανώσεις να τα ανακαλύψουν. Σήμερα αυτό το κράτος έρχεται σε διαπραγμάτευση με το γειτονικό του υπό δυσμενείς συνθήκες. Γιατί; Γιατί δεν υπάρχει αντικειμενικότητα. Δεν υπάρχει αντικειμενικότητα από βασικούς παράγοντες της διαπραγμάτευσης. Οι ΗΠΑ προσπαθούν να επιβάλουν τις απόψεις τους, αγνοώντας επί της ουσίας τα ελληνικά επιχειρήματα. Αυτό το κάνουν εντελώς απροκάλυπτα. Τόσο απροκάλυπτα, που έχουν βάλει ως "διαπραγματευτή" του Μακεδονικού Ζητήματος τον Μάθιου Νίμιτς, του οποίου όλες οι προτάσεις είναι εξόχως ανθελληνικές και ο οποίος μάλιστα έχει δημοσίως εκφράσει την άποψή του ακόμα και για τον ίδιο τον Αλέξανδρο, χαρακτηρίζοντάς τον σαν σφαγέα των λαών. Διαπραγματευτής, που να δυσφημεί το διακύβευμα της διαπραγμάτευσης, για να διευκολύνει τον σφετεριστή στις απαιτήσεις του, δεν είναι διαπραγματευτής. Είναι ύποπτος. Διαπραγματευτής, του οποίου το σύνολο των προτάσεων είναι μονίμως μεροληπτικές εις βάρος αυτού που το θεωρεί σημαντικό, δεν είναι διαπραγματευτής. Είναι ύποπτος. Αν αυτή η ύποπτη στάση μονίμως εξυπηρετεί συμφέροντα τρίτων, τότε μπορούμε να μιλάμε για πληρωμένο προβοκάτορα. Έχοντας λοιπόν κάποιος ανυποψίαστος τη γνώση των προσώπων που πρωταγωνίστησαν και πρωταγωνιστούν στη μακεδονική υπόθεση, προσπαθεί να βγάλει μια "άκρη" με βάση τη λογική. Για να περιέλθει ένα τόσο σημαντικό ζήτημα σε τόσο μεγάλο αδιέξοδο, κάποιιοι από αυτούς είτε έκαναν λάθη είτε εφάρμοσαν μια εγκληματική πολιτική. Γιατί όμως να το κάνουν αυτό; Τι μπορεί να συνδέει όλους αυτούς τους πρωταγωνιστές μεταξύ τους; Άλλος ήταν Γιουγκοσλάβος, άλλος Αμερικανός και άλλος Έλληνας. Γιατί όλοι αυτοί να συμπράξουν εις βάρος της Μακεδονίας; Τι κοινό χαρακτηριστικό μπορεί να έχουν όλοι αυτοί, ώστε ενδεχομένως να αναζητούμε ένα κρυφό "κέντρο" εξουσίας, που να τους κατευθύνει; Να αναζητούμε έστω έναν κοινό παρανομαστή συμφερόντων;

Τι κοινό χαρακτηριστικό μπορεί να έχει ο Τίτο ή η Ολντμπράιτ με έναν

Γιώργο Παπανδρέου ή με έναν Νίμιτς; Γιατί όλοι αυτοί να "ενεργοποιήσουν" ένα ζήτημα, το οποίο θίγει την ελληνική πλευρά; Όσο και να ψάξει κάποιος, δεν μπορεί να βρει κάποιο κοινό σημείο που να τους συνδέει πέραν ενός. Το κοινό σημείο όλων αυτών είναι ένα και μοναδικό. Όλοι οι πρωταγωνιστές έχουν μια κοινή ιδιότητα. **Είναι όλοι τους ΕΒΡΑΙΟΙ.**

- Το Μακεδονικό Ζήτημα : Αλήθειες και ψέματα για μια αιώνια διαμάχη των Βαγγέλη Δαρδαντάκη και του συγγραφέα με το ψευδώνυμο JustAnotherGoneOff.

εικ.17

Που βρίσκεται η αλήθεια ανάμεσα σε όλο αυτό τον εθνικιστικό παροξυσμό που ζούμε σχεδόν 12 χρόνια; Οι Σκοπιοί απαιτούν το όνομα Μακεδονία και προς το παρόν δείχνουν να κερδίζουν, αλλά ποιές είναι οι αιτίες αυτού του προβλήματος; Σίγουρα όχι από την εποχή του Τίτο αλλά από πολύ παλιότερα, τις εποχές εκείνες που η Μακεδονία ήταν το μήλον της έριδος ανάμεσα στα έθνη στους Βαλκανικούς πολέμους (εξάλλου οι Βαλκανικοί πόλεμοι γίνανε στο όνομα της Μακεδονίας). Το παρόν κείμενο εκθέτει τις απαρχές του προβλήματος, εντελώς άγνωστες πτυχές και τις πολύ περιεπλεγμένες καταστάσεις της Βαλκανικής που έφεραν το Μακεδονικό Ζήτημα στην τωρινή μορφή του.

1. Από πόσο παλιά χρονολογείται το ζήτημα του Μακεδονικού;
 Η απαρχή των προβλημάτων αρχίζει με την κατάρρευση των Πτολεμαϊκών Βασιλείων, την υπαγωγή τους στο ρωμαϊκό καθεστώς κι έπειτα στο βυζαντινό θρόνο ο οποίος λόγω γραφειοκρατικής και διοικητικής επιπολαιότητας, βαφτίζει Μακεδονία ακόμη και την Θράκη. Το πρόβλημα οριστικοποιείται στις βάσεις του με την επιδρομή των Σλάβων κατά τον 6ο-7ο αιώνα μ.Χ. όπου ο ντόπιος πληθυσμός αποσταθεροποιείται. Οι βυζαντινοί αυτοκράτορες, μη δυνάμενοι να αποκρούσουν με επιτυχία τις συνεχείς καταβάσεις των Σλάβων, τους παραχωρούν προνομιακά δικαιώματα για ειρηνική διαμονή στην ευρύτερη περιοχή της Μακεδονίας περιορίζοντας έτσι τις επιθετικές τους ορέξεις. Ταυτόχρονα όμως, οι επιδρομές των Γότθων, αρκετές από τις οποίες, όπως του Αλάρικου, ήταν κάτω από τις «εντολές» βυζαντινών αυτοκρατόρων με αποτέλεσμα νέες αποσταθεροποιήσεις της περιοχής να συσκοτίζουν πλέον την πληθυσμιακή κατανομή της περιοχής.

2. Πόσο ευρύτερη γεωγραφικά είναι η Μακεδονία;
Πολύ δύσκολο να απαντηθεί το ερώτημα αυτό με ακριβή ιστορικά κριτήρια. Άλλα ήταν τα όρια της επί Φιλίππου Β΄, άλλα επί Μεγάλου Αλεξάνδρου, άλλα επί Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, άλλα επί Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και άλλα πριν τη λήξη των Βαλκανικών πολέμων. Ήρα εδώ αυτό που πρέπει να αναζητηθεί είναι για το ποια Μακεδονία μιλάμε αναλόγως την ιστορική εποχή που επικαλούμαστε. Αλλά κι έτσι, τα γεωγραφικά τεκμήρια για κάθε εποχή είναι συχνά δυσδιάκριτα λόγω του προσωρινού χαρακτήρα των συνόρων, ειδικά στην περίπτωση της ευμετάβλητης Μακεδονίας.

3. Αν ιστορικά και γεωγραφικά είναι δύσκολο να οριστεί η Μακεδονία, πολιτισμικά τι γίνεται;
Αυτό είναι το ισχυρότερο όπλο της ελληνικής πλευράς. Η Μακεδονία είναι έννοια είδους διότι καλύπτεται κάτω από τον όρο Έλλην που είναι γένος (σύμφωνα με την αριστοτελική διάκριση). Εδώ λοιπόν δεν μπορεί να αμφιβάλλει κανείς πως οι Μακεδόνες ήταν Έλληνες. Η Μακεδονία όμως ως γεωγραφικός προσδιορισμός; Στην ουσία, αυτός είναι ο σύγχρονος προβληματισμός διότι πρέπει να ξεκαθαριστεί κάτω από ποια ιστορικά δεδομένα θα μπορούσε να επιλυθεί γεωγραφικά ο όρος Μακεδονία.

4. Ποιοι πρωτοχρησιμοποίησαν από «καπηλεία» τον όρο Μακεδονία για τη σημερινή ευρύτερη περιοχή πλην της ελληνικής;
Σίγουρα όχι ο Τίτο όπως είναι εσφαλμένα διαδεδομένο για τους δικούς μας μικροπολιτικούς λόγους παραπληροφόρησης. Μέχρι τους Βαλκανικούς πολέμους, δεν νοούνταν ελληνική, σέρβικη ή βουλγάρικη Μακεδονία. Οι Ρωμαίοι, οι Βυζαντινοί και οι Οθωμανοί όριζαν ενιαία την ευρύτερη περιοχή ως Μακεδονία λόγω διοικητικής κατανομής κι όχι από εθνολογική διαφοροποίηση. Δηλαδή, γι αυτούς δεν νοείται εθνότητα μέσα σε αυτοκρατορία αλλά μόνο διοικητικές περιφέρειες εντός αυτής. Το σύγχρονο πρόβλημα ουσιαστικά ξεκινάει από τη λήξη των Βαλκανικών Πολέμων το 1913 με τη δημιουργία ανεξάρτητων κρατών από τα απομεινάρια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Το 1913 βρέθηκαν οι βαλκανικές εθνότητες, από την οθωμανική διοικητική διαίρεση της περιοχής να οικειοποιείται η καθεμιά την περιοχή της ως εθνικός προσδιορισμός. Έτσι έχουμε Μακεδονία των Σκοπίων (που στην ουσία ήταν σέρβικο έδαφος), Μακεδονία του Πιρίν (Βουλγαρία) και την ελληνική Μακεδονία. Το κομμάτι της Μακεδονίας που πέρασε στους Σέρβους το 1913 είχε την ονομασία ΄νω Μακεδονία και οι Έλληνες πολιτικοί δεν διαμαρτυρήθηκαν διότι απλούστατα στη σέρβικη πλευρά ζούσαν χιλιάδες Έλληνες κι αυτό γεννούσε ελπίδες για μια μελλοντική

προσάρτηση της περιοχής στην Ελλάδα διαμέσου του αλυτρωτισμού. Είναι ακριβώς το ευθέως ανάλογο της Βορείας Ηπείρου στην Αλβανία. Όμως, τελικά αποφασίστηκε διαφορετικά, έγινε ανταλλαγή των πληθυσμών που όμως δεν έφερε και αλλαγή της ονομασίας. Όμως, μεγάλο μερίδιο της ευθύνης έχουν οι Βούλγαροι με τη δημιουργία, το 1877, της βουλγαρικής ηγεμονίας από το Δούναβη έως το Αιγαίο. Ο εκβουλγαρισμός των σλαβόφωνων δημιουργεί έντονες τριβές με τους Σέρβους και αργότερα το 1885, καταδιώκουν τον ελληνικό πληθυσμό κι επινοούν τον όρο Μακεδονία του Πιρίν έπειτα από τον χαμένο ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897.

5. Τελικά, ποιος είναι ο μεγαλύτερος παράγοντας αποσταθεροποίησης στην περίπτωση της Μακεδονίας; Οι Σκοπιανοί (Σέρβοι), οι Αλβανοί, οι Βούλγαροι ή οι Τούρκοι; Σε αντίθεση με τα όσα προσάπτει η επικαιρότητα, οι Βούλγαροι είναι ο φάντης μπαστούνι στην μακεδονική ιστορία. Στις αρχές του 20ου αιώνα, η εκκλησιαστική Εξαρχία της Βουλγαρίας που είχε το πάνω χέρι στην πολιτική σκηνή μαζί με το φιλοβασιλικό κομιτάτο, επινοούν ένα εξαιρετικά ιδιοφυές σχέδιο για να υφαρπάξουν την Μακεδονία. (σ.σ. Το κομιτάτο, είναι ένας πολιτικός σχηματισμός τεκτονικού χαρακτήρα, όπως η δική μας Φιλική Εταιρεία). Λόγω της επικείμενης κατάρρευσης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, η Βουλγαρία προσπαθεί να δημιουργήσει ένα κράτος με πρόσβαση στο Αιγαίο και εκπονεί το σχέδιο που θα επικαλείται την θρησκευτική ομοδοξία των ελλήνων και των βουλγάρων ενάντια στον μουσουλμανισμό με την αμέριστη βοήθεια της επίσης ομόδοξης τσαρικής Ρωσίας, που ως κοντινός συγγενής της θέλει να αυξήσει την επιρροή στο Αιγαίο. Έτσι, Βούλγαροι ιεραπόστολοι αλωνίζουν τα ελληνικά χωριά και πείθουν τους Έλληνες να αγωνιστούν μαζί τους για να διώξουν τους Τούρκους αφού η ελληνική κυβέρνηση, ηττημένη και ταπεινωμένη από τις περιπέτειες του 1897, ήταν πλήρως αποδυναμωμένη πολιτικά, διπλωματικά και στρατιωτικά για να αναλάβει πρωτοβουλίες στην περιοχή. Ο στόχος ήταν προφανής: αφού δεν μπορούσαν να τα βάλουν με δύο αντιπάλους ταυτόχρονα, πρώτα επιδιώκουν να πάρουν με το μέρος τους Έλληνες για να διώξουν τους Τούρκους κι έπειτα να διώξουν τους πρόσκαιρους συμμάχους τους. Αλλά η Οθωμανική Πύλη κατάλαβε νωρίς το σχέδιο και ενεργεί πολύ γρήγορα με εξαιρετική πονηριά. Η Εξαρχία ήταν κάτω από την καθοδήγηση του Φαναριού (που είχε αποκλειστικά διοικητικά προνόμια στην περιοχή, παραχωρημένης από την Πύλη το 1453) και λαμβάνει απροσδόκητα παραχώρηση από την Πύλη της εκκλησιαστικής αυτονομίας της! Η διάσπαση στο μέτωπο των Βουλγάρων δεν αργεί. Πολλοί ορθόδοξοι Βούλγαροι θα παραμείνουν πιστοί στο Φανάρι βλέποντας το πολιτικό παιχνίδι που παίζουν οι Τούρκοι αλλά και το φιλοβασιλικό κομιτάτο.

Σημειωτέον, εκείνη την εποχή ήταν δύο τα κομιτάτα της Βουλγαρίας, το φιλοβασιλικό και το αυτονομιστικό, το καθένα εργαζόταν με διαφορετικούς τρόπους για την επίτευξη του βουλγαρικού κράτους. Κι αρχίζει τότε το 1903 ο Μακεδονικός Αγώνας.

6. Τι ήταν ακριβώς αυτός ο Μακεδονικός Αγώνας; Αφορούσε μόνο τους Έλληνες;

Κι όμως, δεν αφορούσε μόνο τους Έλληνες! Όπως είδαμε προηγουμένως, πολλοί Βούλγαροι δυσαρεστήθηκαν με την εξαγορά της Εξαρχίας από την Πύλη και όπως στην επανάσταση του 1821 Αρβανίτες πολέμησαν μαζί με τους Έλληνες, το 1903 βρέθηκαν Βούλγαροι να πολεμούν στο πλευρό των Ελλήνων! Και ποιος ήταν ο εχθρός σε αυτή την περίπτωση; Όχι οι Τούρκοι, αλλά ο βουλγάρικος εθνικισμός της Εξαρχίας και του φιλοβασιλικού κομιτάτου! Έλληνες και Βούλγαροι εναντίον Βουλγάρων! Λανθασμένα λέγεται πως ο Παύλος Μελάς ήταν ο αρχηγός του Μακεδονικού Αγώνα, στην πραγματικότητα ο Ίωνας Δραγούμης ήταν ο άτυπος αρχηγός του Αγώνα -που σημειωτέον, πρωθυπουργός της Ελλάδας τότε ήταν ο άτολμος Κωλλέτης- που μαζί με τον Αργύρη Ζάχο, Θεόδωρο Μόδη, Θεόδ. Καπετανόπουλο, Δημ. Καλαποθάκη, Στέφανο Δραγούμη και ο Παύλος Μελάς ανάμεσά τους, χρηματοδότησαν τον Αγώνα ιδιωτικά, χωρίς καμία στήριξη από το διεφθαρμένο ελληνικό κράτος. Εξάλλου, ο Ίωνας Δραγούμης ήταν σφόδρα αντίθετος στον καταστροφικό βυζαντινό μεγαλοϊδεατισμό του Κωλλέτη, η Μεγάλη Ιδέα για αυτόν είχε ρίζες στην αρχαία Ελλάδα, όχι στο Βυζάντιο. Γι αυτόν ακριβώς τον ιδεαλισμό που δεν ταίριαζε με το σωβινισμό του Κωλλέτη, ο Δραγούμης δολοφονήθηκε το 1920. Ο Αγώνας εκφυλίζεται μέχρι το 1908 όταν ο Σουλτάνος είδε και αποείδε τα προβλήματα της περιοχής και παραχωρεί ένα βραχύβιο Σύνταγμα στους Τούρκους και τους υπόδουλους λαούς που κατοχυρώνει νομικά την ύπαρξή τους. Σίγουρα όμως, το θετικό σημείο σε όλη αυτή την ιστορία είναι πως οι Σύμμαχοι πείστηκαν πως στη Μακεδονία υπάρχει όντως ισχυρότατο ελληνικό στοιχείο πράγμα που οδήγησε στο 1913 με τη λήξη του νικηφόρου Βαλκανικού Πολέμου, όπου Έλληνες και Σέρβοι πολέμησαν εναντίον συνολικά των Βουλγάρων, στην αναγνώριση της Μακεδονίας, με τον Ελευθέριο Βενιζέλο τότε στην πρωθυπουργία.

7. Τι γίνεται στην Μακεδονία μετά το 1913;

Τα πράγματα περιπλέκουν πολύ επικίνδυνα. Στη Βουλγαρία, ο Σαντάσκι του αυτονομιστικού κομιτάτου που ενεργούσε με ανταρτοπόλεμο σκοτώνοντας εξίσου Έλληνες και Σλάβους, δολοφονείται από τον Αλεξαντρώφ του φιλοβασιλικού κομιτάτου το οποίο παίρνει επίσημη στήριξη από το βασιλιά το 1919 για τη δημιουργία μιας αυτόνομης Μακεδονίας από Βουλγάρους! Το 1921 ιδρύεται τρίτο κομιτάτο, η

Φεντεραλιστική Μακεδονική Οργάνωση του Γιουκούρωφ με καθαρά κομμουνιστικές αρχές όπου το ζήτημα της Μακεδονίας αντιμετωπίζεται από τη σκοπιά ίδρυσης αυτόνομου κράτους που θα υπάγεται άμεσα σε Ομοσπονδία Σοσιαλιστικών Σοβιετικών Δημοκρατιών. Τότε αρχίζει ένας εμφύλιος βουλγάρικος πόλεμος από τον οποίο βγαίνει νικητής ο Αλεξαντρώφ ο οποίος, τι ειρωνία, το 1924 προσχωρεί στην Γ❖ Διεθνή! Και γίνεται χαμός και με τους Έλληνες κομμουνιστές που μπερδεύτηκαν από τις πολιτικές ίντριγκες. Ο Αλεξαντρώφ την κοπανάει τελικά από την Γ❖ Διεθνή, αλλά αργότερα δολοφονείται από τον συνεργάτη του τον Προτογέρωφ ο οποίος με τη σειρά του δολοφονείται κι αυτός από τους εθνικιστές. Το 1935 ο βασιλιάς Μπόρις κηρύσσει δικτατορία για να χαλιναγωγήσει τον βουλγάρικο εμφύλιο και το 1945 η αναταραχή παίρνει οριστικά τέλος με την εγκαθίδρυση των κομμουνιστών στη Βουλγαρία που αντιμετωπίζουν πλέον το ζήτημα της Μακεδονίας σε πολιτική λύση με υπαγωγή στην Ομοσπονδία ΣΣΔ. Στη Σερβία, η πολιτικοστρατιωτική κατάσταση είναι εξαιρετικά ανασφαλής. Το 1913, η Αυστροουγγαρία προσαρτά πραξικοπηματικά τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη ενώ είχε ήδη και την Κροατία και οι Σέρβοι δεν είναι διατεθειμένοι να χάσουν και τα βόρεια εδάφη της Μακεδονίας. Είχαν και τους Κροάτες δίπλα που κάτω από τη στενή επίβλεψη των Αψβούργων, έσφιγγαν την εδαφική μεγγένη και το 1914, η δολοφονία του διαδόχου του αυστροουγγρικού θρόνου στο Σεράγεβο ξεκινά τον Α❖ Παγκόσμιο Πόλεμο. Κάτω από όλες αυτές τις πιέσεις, το ζήτημα της Βόρειας Μακεδονίας θα γίνει από τότε αναπόσπαστο μέρος του νεοσύστατου κράτους της Γιουγκοσλαβίας το 1918. Και τα πράγματα από την πλευρά των ελληνικών κυβερνήσεων θα παραμείνουν στάσιμα από διπλωματικό καιροσκοπισμό μέχρι την ταραχώδη εμφάνιση του στρατηγού Γιόσιπ Μπροζ Τίτο.

8. Ποιος είναι ο βαθμός συμμετοχής του Τίτο στην υπόθεση της Μακεδονίας;

Πρέπει να θυμηθούμε εδώ το περίφημο χαρτάκι στη Συμφωνία της Γιάλτας με τη λήξη του Β❖ Παγκοσμίου, όπου η Ευρώπη μοιράστηκε σε ζώνες επιρροής ανάμεσα στη Δύση και την ΕΣΣΔ εκφρασμένης σε ποσοστιαίες μονάδες. Η επιρροή της Δύσης και της ΕΣΣΔ στην Ελλάδα εκφράστηκε με την αναλογία 90% - 10% αντίστοιχα. Για την Γιουγκοσλαβία του Γιόσιπ Μπροζ Τίτο ήταν 50% - 50%. Κι αυτό είναι το κλειδί για την κατανόηση της πολιτικής του Τίτο στα Βαλκάνια. Το 1935, το ελληνικό ΚΚΕ αποφάσισε να εγκαταλείψει την πολιτική της ενιαίας κι αδιαίρετης Μακεδονίας που υποστήριζε πριν και να προβάλλει την ισοτιμία των μειονοτήτων που ζούσαν στην Ελλάδα. Η κομμουνιστική Διεθνής διαφώνησε έντονα με τους Έλληνες και παρόλο που είχε αποδείξεις για το έντονο ελληνικό στοιχείο στην Μακεδονία, το

βαλκανικό γραφείο της Διεθνούς στην Γιουγκοσλαβία προτίμησε να ακολουθήσει την πεπατημένη: χρειάζεται ανεξάρτητη Μακεδονία. Ο Τίτο αργότερα έρχεται να επιδιώξει τη δημιουργία ομόσπονδου μακεδονικού κράτους, γιουγκοσλάβικου, βουλγάρικου κι ελληνικού αλλά με τη βοήθεια των αγγλοαμερικανών. Και ξεκίνησε μια προπαγάνδα στους σλαβομακεδόνες της Ελλάδας υπέρ της αυτονομίας πράγμα που έφερε εκνευρισμό στο ελληνικό ΚΚΕ, αλλά τα κοιμισμένα ανακλαστικά της ελληνικής κυβέρνησης, καθώς ήταν κατεσταλμένα από τον Τσώρτσιλ που έβλεπε με καλό μάτι και προωθούσε έντονα τη συνεργασία του με τον Τίτο, θα παρέμεναν για αρκετό καιρό σε αυτή την κατάσταση. Όταν το 1948 ξεσπάσει η διαμάχη Τίτο-Στάλιν, ο τότε γραμματέας του ΚΚΕ Νίκος Ζαχαριάδης κατηγορεί δημοσίως τον Τίτο ότι κατά τις συγκρούσεις των αγγλο-υποκίνητων Δεκεμβριανών, συμφώνησε με τον Τσώτσιλ να καταλάβει την ελληνική Μακεδονία. Το 1949, ο Τίτο κλείνει τα σύνορα με την Ελλάδα κι αποσκιρτά από το σοβιετικό μπλοκ. Μόνο από το 1954 τα πράγματα θα χαλαρώσουν με την επίσκεψη του Τίτο στην Ελλάδα με τον Παπάγο, και την επανέναρξη των σχέσεων του με την ΕΣΣΔ μετά το θάνατο του Στάλιν. Θα συναντηθεί και με τον Καραμανλή στη Ρόδο το 1959 και το 1975 στο Βελιγράδι και με τον Ανδρέα Παπανδρέου το 1978. Η Μακεδονία σε όλες τις περιπτώσεις αυτές, θα παραμείνει νεκρό γράμμα, μια σιωπηρή αποδοχή μεταξύ των δύο χωρών πως το πρόβλημα δεν έχει λυθεί. Και δεν θα λυνόταν ποτέ μεταξύ τους χωρίς την άδεια και τη συμμετοχή των ξένων δυνάμεων όσο και να επεδίωκαν πλέον το αντίθετο, μια ρεαλιστική ειρηνική διευθέτηση.

9. Ποια είναι η σημερινή πολιτική πραγματικότητα στο ζήτημα των Σκοπίων;

Είναι αδύνατον να πείσει κανείς μια χώρα πως δεν της αξίζει το όνομα που «καπηλεύεται» εδώ και αιώνες χάρη στις εξωφρενικές πολιτικές των αυτοκρατοριών και των ξένων δυνάμεων. Οι Σκοπιοί έχουν μάθει πως η χώρα τους λέγεται Μακεδονία, όχι από το 1991, ούτε από το 1945 αλλά από παιδιόθεν. Και δεν αλλάζουν οι ονομασίες από τη μια μέρα στην άλλη με διατάγματα και συντάγματα. Σίγουρα, η σημερινή αναγνώριση των Σκοπίων ως Μακεδονία αποτελεί ένα πολιτικό αντάλλαγμα για την αποστολή στρατευμάτων τους στο Ιράκ αλλά είναι επιπόλαιο να το αποδώσουμε σε αυτό μόνο καθώς λειτουργεί βραχυπρόθεσμα όσο και αποτελεί ένα πολύ μικρό τμήμα αυτής της πολιτικής. Οι αγγλοαμερικάνοι ακολουθούν μια προσέγγιση βήμα-βήμα κάθε φορά για να προεκτείνουν τα γεωπολιτικά τους σχέδια. Το πρόβλημα δεν είναι μόνο τα Σκόπια. Η Αλβανία προωθεί την ιδέα της Μεγάλης Αλβανίας με τα μισά εδάφη των Σκοπίων και η Βουλγαρία από την αντίθετη πλευρά με τα άλλα μισά εδάφη των Σκοπίων. Οπότε, η αναγνώριση αυτή εξυπηρετεί ένα βασικό

στόχο: τη διασφάλιση αυτής της περιοχής από τις αντίπλευρες χώρες άρα και την αποφυγή συγκρούσεων. Ο βομβαρδισμός της Σερβίας πραγματοποιήθηκε ακριβώς για να περισταλεί η μοναδική στη μεταγιουγκοσλαβική εποχή ενεργή επεκτατική πολιτική του Μιλόσεβιτς που θα ξεκινούσε ενδεχομένως ένα νέο Βαλκανικό πόλεμο και να σταθεροποιηθούν οι Κροάτες και το Μαυροβούνιο που το εποφθαλμιά επίσης η Αλβανία. Από την άλλη, η Ελλάδα ως μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν μπορεί και δεν δικαιούται λόγω ακριβώς αυτού του ευρωπαϊκού συνασπισμού, να αξιώσει νέα πολιτικά δεδομένα και να δικαιωθεί. Εκ των πραγμάτων, παρακολουθεί απ❖ έξω τις εξελίξεις χωρίς να μπορεί να τις εκμεταλλευτεί προς το συμφέρον της. Το ότι η εκάστοτε «ελληνική κυβέρνηση κοιμάται» αποτελεί ακριβώς έναν περιορισμό που υπαγορεύεται από το διεθνές πολιτικό πλαίσιο της ισορροπίας των δυνάμεων. Το μέλλον θα δείξει τι νέες συνταγές μαγειρεύονται στις κουζίνες των μεγάλων δυνάμεων

- *Τέλος παραθέτω το άρθρο του κυρίου Σάββα Μαυρίδη, καθηγητή Κοινωνιολογίας στο ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Μακεδονία πριν από λίγες μέρες:*

Ο Φρειδερίκος Ένγκελς στο έργο του "Η Καταγωγή της Οικογένειας, της Ατομικής Ιδιοκτησίας και του Κράτους" διέκρινε, μεταξύ άλλων, τις μορφές ανθρώπινης δραστηριότητας: ως άγρια κατάσταση, την περίοδο όπου επικρατεί η ιδιοποίηση ετοιμών προϊόντων, και ως πολιτισμό, την περίοδο όπου οι άνθρωποι επεξεργάζονται τα φυσικά προϊόντα, αναπτύσσουν τη βιομηχανία, αλλά και την τέχνη (1).

Πρόκρινε δηλαδή ότι η ανάπτυξη του ανθρώπου δεν περιορίζεται μόνο στην παραγωγή αγαθών, αλλά και στην καλλιέργεια των γραμμάτων και των τεχνών, δηλαδή στην πνευματική καλλιέργεια. Μεταφέροντας αυτή την άποψη στη σύγχρονη εποχή και στην περιοχή μας, βλέπουμε ότι γείτονές μας οικειοποιούνται τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό και τον πουλούν ως δικό τους τουριστικό προϊόν.

Έτσι και οι γείτονές μας Σλαβοαλβανοί των Σκοπίων -και όχι Σλαβομακεδόνες, όπως τους αποκαλούν και "έγκριτοι" δημοσιογράφοι των Αθηνών-, μην έχοντας να επιδείξουν δικό τους πολιτισμό, σκέφθηκαν να οικειοποιηθούν τον ελληνικό πολιτισμό της Μακεδονίας του Αριστοτέλη και του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Αυτό φυσικά αποτελεί, σύμφωνα με τον Φρειδερίκο Ένγκελς, ένδειξη ανθρώπων που βρίσκονται σε άγρια κατάσταση. Διότι, μη μου πει κανείς ότι ο Αριστοτέλης και ο Μέγας Αλέξανδρος μιλούσαν τα βουλγαρίζοντα σκοπιανά, αφού Βούλγαροι και Σκοπιανοί συνεννοούνται χωρίς μεταφραστή, και η Βουλγαρία αναγνωρίζει μεν τα Σκόπια ως Μακεδονία, αλλά όχι μακεδονική γλώσσα!

Κατά κάποιον τρόπο, όταν οι Σκοπιανοί επιδιώκουν να ονομάζουν εαυτούς Μακεδόνες παραδέχονται ότι είναι Έλληνες, αλλά, επειδή δεν είναι Έλληνες, γι' αυτό δεν είναι και Μακεδόνες. Το ότι έζησαν Σλάβοι στο χώρο της Μακεδονίας, δεν τους νομιμοποιεί να ισχυρίζονται ότι είναι Μακεδόνες, διότι στη Μακεδονία έζησαν, π.χ., και Εβραίοι και Τούρκοι, αλλά κανείς δεν ισχυρίζεται τέτοιες φαιδρότητες, εκτός βέβαια από τους ανεγκέφαλους αλυτρωτιστές των Σκοπίων.

Εδώ πρέπει να υπογραμμίσουμε, εκτός από το έλλειμμα δεκαετιών πολιτικής ωχαδερφισμού της Ελλάδος πάνω στο συγκεκριμένο θέμα, και το έλλειμμα της πανεπιστημιακού επιπέδου ιστοριογραφίας τόσο στα ελληνικά, αλλά, πολύ περισσότερο, σε ξένες γλώσσες, όπως τα αγγλικά, τα γαλλικά, τα γερμανικά κτλ., εκ μέρους των Ελλήνων ιστορικών. Πρόσφατα, η κατά τα λοιπά νουνεχής και γενικά αξιολύβαστη καγκελάριος της Γερμανίας κ. Αγκελα Μέρκελ, την οποία σεβόμαστε και τιμούμε απέραντα για τη σοβαρότητα που τη διακρίνει σε κάθε της συμπεριφορά που αφορά την παρούσα παγκόσμια κρίση και τη διεθνή πολιτική, μας εξέπληξε δυσάρεστα.

Διατύπωσε την άποψη ότι το βέτο που έθεσε η Ελλάς εναντίον των Σκοπίων αλλάζει τους κανόνες που ισχύουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Δηλαδή, η κλοπή ονομάτων ανήκει στους κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κ. Μέρκελ; Για να γίνει πιο κατανοητό. Εάν διαλυόταν μια γειτονική χώρα της Γερμανίας και προερχόταν από αυτήν μια μικρή χώρα που θα ήθελε να ονομάζεται Βαυαρία ή Έσση ή Βεστφαλία ή με κάποιο άλλο όνομα γερμανικού κρατιδίου, πώς θα αντιδρούσε η κ. Μέρκελ;

Πέρα από την ιστορική, πολιτιστική και σύγχρονα γεωπολιτική διάσταση του θέματος, υπάρχει και γερμανόγλωσση επιστημονική βιβλιογραφία πάνω στο θέμα. Δεν μελέτησε η κ. Μέρκελ τον συμπατριώτη της Μαξ Βέμπερ, ο οποίος γράφει στο έργο του "Οικονομία και κοινωνία" ότι η περίοδος μετά τον Μέγα Αλέξανδρο ονομάζεται ελληνιστική και μάλιστα γράφει ότι η ελληνιστική Ανατολή υπερείχε πνευματικά της ρωμαϊκής εκκλησίας (2);

Ο χώρος των Βαλκανίων, αλλά όχι μόνον, χρησιμοποιείται ως πεδίο επιβολής, πειραματόζωο τόσο της Ανατολής όσο και της Δύσης για την υλοποίηση των στρατηγικών στόχων τους.

Η στάση αυτή, ιδιαίτερα των δυτικών χωρών απέναντι στις βαλκανικές χώρες, μπήκε στην καθημερινή σημειολογία τους. Έτσι, όταν θέλουν στην κεντρική και βόρεια Ευρώπη να αποδώσουν στις γλώσσες τους την έννοια μιας καθυστερημένης περιοχής, στην οποία επικρατούν μακροχρόνιες αιματηρές έχθρες, διαφθορά, κατάχρηση εξουσίας κτλ., χρησιμοποιούν τη φράση Βαλκάνια (3). Στη φάση που διανύουμε, μετά από τόσα σοκ που έζησε και ζει η ανθρωπότητα, πρέπει επιτέλους να κατανοήσει ότι μακροπρόθεσμα τα γεωπολιτικά συμφέροντα μπορούν να

συνυπάρχουν με τον σεβασμό της ιστορίας και του πολιτισμού και όχι με τον βιασμό τους.

Όμως και εμάς τους νέους Έλληνες, που είμαστε οι μοναδικοί φυσικοί απόγονοι των αρχαίων Ελλήνων, μας αναλογεί σημαντικό μερίδιο ευθύνης. Τώρα τελευταία διαφημίζεται στο ραδιόφωνο πολύ συχνά η συνεργασία σε διασυνοριακό επίπεδο μεταξύ Ελλάδος και Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας. Θέλουν μήπως να μας πείσουν ότι το όνομα Μακεδονία ανήκει στα Σκόπια; Από την άλλη πλευρά, ως κοινωνία επαναπαυόμαστε στην ένδοξη ελληνική αρχαιότητα, την οποία κακοποιούμε σε επίπεδο γλώσσας, μνημείων και, το κυριότερο, αξιοποιούμε από τα χαρακτηριστικά της μόνο την πονηριά του Οδυσσέα και όχι την εντιμότητα του Δίκαιου Αριστείδα ή την αυτοθυσία του Σωκράτη. Τρόπον τινά, Έλληνες αλλά καρτ. Ο χειρότερος εχθρός μας είναι ο κάκιστος εαυτός μας.

1 Φρειδερίκος Ένγκελς, Η Καταγωγή της Οικογένειας της Ατομικής Ιδιοκτησίας και του Κράτους. Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα 1987, σελ. 27

2 Weber, M., Wirtschaft und Gesellschaft. Grundriss der verstehenden Soziologie. J.C.B. Mohr (Paul Siebeck). Tubingen 1985, σελ. 674

3 Αυτό τον όρο χρησιμοποιεί ο καθηγητής του Πανεπιστημίου του Μονάχου Edgar Hosch στο βιβλίο του Geschichte des Balkans (Ιστορία των Βαλκανίων), Verlag C. H. Beck, Munchen, 2004, σελ. 7

ΒΕΡΓΙΝΑ

Η **Βεργίνα** είναι μία μικρή πόλη στην βόρειο Ελλάδα, στον Νομό Ημαθίας στην περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας. Η Βεργίνα βρίσκεται 13 χιλιόμετρα νοτιοανατολικά της Βέροιας, πρωτεύουσας του νομού, και περίπου 80 χιλιόμετρα νοτιοδυτικά της Θεσσαλονίκης. Ο πληθυσμός της πόλης ανέρχεται στις 2.000 κατοίκους και στέκεται στους πρόποδες των Πιέριων Ορέων, σε υψόμετρο 120 μέτρων από την θάλασσα.

○ *Ιστορία*

Η σύγχρονη πόλη της Βεργίνας ιδρύθηκε μετά το 1922 με την εγκατάσταση προσφύγων από τον Πόντο. Ως τότε όμως υπήρχαν στη θέση της δύο μικροί οικισμοί που ονομάζονταν Κούτλες και Μπάρμπες τα οποία προηγουμένως ανήκαν στον Τούρκο Μπέη των Παλατισιών και εκεί κατοικούσαν 25 οικογένειες στην υπηρεσία του. Μετά την Συνθήκη της Λωζάννης και την έξωση των μπεηδών, η γη διαμοιράστηκε σε οικόπεδα στους εκεί κατοίκους και σε 121 ελληνικές οικογένειες από την Βουλγαρία και την Μικρά Ασία μετά από τις ανταλλαγές πληθυσμών ανάμεσα στην Ελλάδα, την Βουλγαρία και την Τουρκία. Το όνομα για την νέα πόλη προτάθηκε από τον τότε Μητροπολίτη Βέροιας, που την ονόμασε Βεργίνα προς χάριν της θρυλικής βασίλισσας Βεργίνα που έζησε στην περιοχή και στο παλάτι που υπήρχε στη θέση αυτή και που τα ερείπια του ήταν γνωστά στην περιοχή.

○ *Αρχαιολογικά ευρήματα*

Η Βεργίνα είναι τοποθετημένη κοντά στην αρχαία πόλη Αιγαί, την κάποτε πρωτεύουσα του αρχαίου μακεδονικού βασιλείου το οποίο κυβερνούσε η δυναστεία των Αργεαδών από το 650 π.Χ. Οι αρχαιολόγοι είχαν δείξει ενδιαφέρον για τους λόφους γύρω από την Βεργίνα ήδη από το 1850 υποψιαζόμενοι ότι μπορεί να ήταν ταφικά μνημεία. Η ύπαρξη των ερειπίων του ανακτόρου στους πρόποδες του βουνού που υψώνεται στην περιοχή επισημάνθηκε το 1855 από τον γάλλο αρχαιολόγο Leon Heuzey που πραγματοποίησε ερευνητική περιοδεία στην περιοχή της Μακεδονίας. Εντυπωσιασμένος από τα ευρήματα της περιοχής επέστρεψε στην Ελλάδα το 1861 και μαζί με τον συνεργάτη του H. Daumet που υποστηριζόταν από τον Αυτοκράτορα Ναπολέοντα Γ' ανακάλυψαν μία επιβλητική είσοδο ενός ανακτόρου. Παρ' όλα αυτά οι ανασκαφές σταμάτησαν για τον κίνδυνο της ελονοσίας.

Ο επόμενος αρχαιολόγος που πήγε στην περιοχή της Βεργίνας για ανασκαφές ήταν ο καθηγητής αρχαιολογίας του Α.Π.Θ. Κ. Α. Ρωμαίος που αποφάσισε να συνεχίσει το έργο του γάλλου αρχαιολόγου. Από το 1938 έως και το 1940 προχώρησε στην ανασκαφή του ανακτόρου όπου ανακάλυψε έναν ακόμη μεγάλο μακεδονικό τάφο γνωστός και ως «Ο τάφος της Βεργίνας». Αλλά και πάλι οι ανασκαφές διεκόπησαν λόγω του ελληνοϊταλικού πολέμου το 1940. Μετά τον πόλεμο οι ανασκαφές ξεκίνησαν ξανά και κατά το 1952 την ανασκαφική έρευνα ανέλαβε ο Μανόλης Ανδρόνικος, ο οποίος ανέσκαψε ένα μεγάλο τμήμα του προϊστορικού νεκροταφείου των τύμβων που λεγόταν "η Μεγάλη Τούμπα". Το 1977 και μετά από μία ανασκαφή έξι εβδομάδων στην Τούμπα αποκάλυψε τρεις ακόμη βασιλικούς τάφους εκ των οποίων οι δύο περιείχαν μοναδικό πλούτο και καλλιτεχνική αξία Στην συνέχεια ανακάλυψε τρεις ακόμη μακεδονικούς τάφους, το θέατρο της πόλης, ένα μικρό ναό, τείχη της πόλης και πολλά θεμέλια. Ο Ανδρόνικος υποστήριξε ότι τα ευρήματα ήταν οι τόποι ταφής των Μακεδόνων Βασιλέων, συμπεριλαμβανομένου και του τάφου του Φιλίππου Β' πατέρα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, μιας από τις γυναίκες του και του γιου του Μεγάλου Αλεξάνδρου, του Αλέξανδρου Δ' του Μακεδόνα. Αυτό έχει επιβεβαιωθεί από πολλούς αρχαιολόγους και την ελληνική κυβέρνηση. Παρ'όλα αυτά, υπάρχουν αρχαιολόγοι που αμφιβάλλουν για αυτό και λένε ότι ο τάφος ανήκει στον Φίλιππο Γ', ετεροθαλή αδελφό του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Σε περίπτωση που είναι έτσι τα όπλα και η πανοπλία που βρέθηκαν στον τάφο ανήκουν στον Μέγα Αλέξανδρο καθώς ο Φίλιππος Γ' γύρισε τα όπλα του πίσω στην Μακεδονία αφού αυτός πέθανε.

Η λάρνακα στην οποία ο Ανδρόνικος ταυτοποίησε τα απομεινάρια του σώματος του Φιλίππου Β', έχει στο πάνω μέρος της τον Ήλιο της Βεργίνας ο οποίος υιοθετήθηκε ως σύμβολο της ελληνικής Μακεδονίας. Ο Ήλιος υπήρξε σημείο διεθνούς αντιπαράθεσης το 1992, όταν το νεοϊδρυθέν κράτος της Π.Γ.Δ.Μ. τον χρησιμοποίησε ως σύμβολό του πάνω στην σημαία του. Όμως η ελληνική κυβέρνηση λέγοντας ότι το σύμβολο βρέθηκε σε αρχαίο μνημείο εντός του ελλαδικού χώρου υποχρέωσε το 1995 την κυβέρνηση της Π.Γ.Δ.Μ. να τον απομακρύνει από την σημαία.

Μεγάλη ποσότητα έργων τέχνης ήρθαν στο φως από τους τάφους, πολλά από χρυσό, συμπεριλαμβανομένης και της λάρνακας με τα αποτεφρωμένα απομεινάρια του Φιλίππου Β' και το χρυσό του στεφάνι δρυός. Από τις ανασκαφές προκύπτει ότι οι πρώτοι κάτοικοι της περιοχής δημιουργούν έναν οικισμό γύρω στο 1.000 π.Χ. και από τα ευρήματα προκύπτει ο πλούτος των ανθρώπων της περιοχής καθώς επίσης και η κοινωνική και πολιτιστική τους οργάνωση. Από τις ταφές μπορούμε να βεβαιώσουμε την συνέχεια από τον 10^ο έως τον 7^ο π.Χ. αιώνα. Το να

καθοριστεί ο φυλετικός χαρακτήρας των πρώτων κατοίκων είναι δύσκολο αλλά από το 700 π.Χ. ίσως και παλαιότερα την περιοχή καταλαμβάνουν οι Μακεδόνες οι οποίοι ιδρύουν σε αυτή την θέση την πρώτη τους πρωτεύουσα τις Αιγές. Από τις ανακαλύψεις των αρχαιολόγων μπορούμε με μεγάλη πιθανότητα να υποθέσουμε πως ο πρώτος οικισμός σχηματίστηκε στα υψώματα που βρίσκονται νοτιότερα από το ανάκτορο και προστατεύονται από τα τείχη. Τα ευρήματα βρίσκονται από το 2000 στο μουσείο του αρχαιολογικού χώρου το οποίο βρίσκεται μέσα στο λοφίσκο. Το 1996 η UNESCO ανακοίνωσε την προσθήκη του αρχαιολογικού χώρου των Αιγών, στον κατάλογο με τα Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς.

εικ.18

Στην εικόνα 18 παρατηρούμε την είσοδο της Μεγάλης Τούμπας του τάφου του Φιλίππου Β' στο Μουσείο της Βεργίνας.

εικ.19

Το οκτάκτινο αστέρι σύμφωνα με τους Πυθαγορείους συμβολίζει ΤΟ ΟΛΟΝ, ΤΟ ΤΕΛΕΙΟΝ, ΤΟΝ ΜΥΗΜΕΝΟ, αλλά και ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΓΜΕΝΗ ΨΥΧΗ ΠΟΥ ΑΝΑΓΕΝΝΙΕΤΑΙ. Ο Μέγας Αλέξανδρος χρησιμοποιούσε το σύμβολο πλαισιωμένο από έναν ρόμβο, που συμβολίζει τα τέσσερα στοιχεία της φύσης, τα τέσσερα άκρα του ουρανού και υποδήλωνε την ιερή ένωση του Αλεξάνδρου με τις θεϊκές δυνάμεις . (εικ.19)

εικ.20

Εδώ είναι η είσοδος από τον μακεδονικό τάφο που ανακαλύφθηκε στην Βεργίνα. (εικ.20)

εικ.21

Ενώ στην εικόνα 21 βλέπουμε ένα σχέδιο από τους αρχαιολόγους για το πώς θα ήταν πιθανότατα ο τάφος του Φιλίππου του Β΄.

Το αγγείο αυτό βρέθηκε μέσα σε έναν από τους μακεδονικούς τάφους που υπάρχουν στην περιοχή της Βεργίνας.

εικ.22

εικ.23

Χρυσό προσωπίο που βρέθηκε σε έναν από τους τάφους της Βεργίνας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Σιγανίδου, Μαρία, Μαρία Λιλιμπάκη-Ακαμάτη. Πέλλα: Πρωτεύουσα των Μακεδόνων. Αθήνα: Υπουργείο πολιτισμού – Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων, 2004.
2. Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα. 14 τ. Αθήνα: Πάπυρος, 1996.
3. Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα. 40 τ. Αθήνα: Πάπυρος, 1996.
4. Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα. 48 τ. Αθήνα: Πάπυρος, 1996.
5. Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα. 6 τ. Αθήνα: Πάπυρος, 1996.
6. Παγκόσμια εγκυκλοπαίδεια. 12 τ. [χ.τ.]: Μπουσνάκης, 2002.
7. Νέος Παγκόσμιος Άτλας: Ελλάδα – Κύπρος. 12 τ. Αθήνα: Δομή, 1996.
8. Αδάμ-Βελένη, Πολυξένη. Πέτρες 1991. Τρία νέα ευρήματα. [χ.τ.]: [χ.ο.], 1991.
9. Ακαμάτη, Μ. Οδηγός Έκθεσης «Πέλλα. Πρωτεύουσα των αρχαίων Μακεδόνων». [χ.τ.]: [χ.ο.], 1987.
10. Ανδρόνικος, Μανόλης. Μουσείο. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, 1983.
11. Ανδρόνικος, Μανόλης. Εισαγωγή. Η τέχνη στη Μακεδονία. Αθήνα: Μουσείο Θεσσαλονίκης, Οδηγός των Αρχαιολογικών Θησαυρών, Εκδοτική Αθηνών, 1988.
12. Δρούγου, Στέλλα. Βεργίνα 2002. Αγών εικόνες. [χ.τ.]: [χ.ο.], 2002.
13. Θεσσαλονίκη. 2300 χρόνια. Θεσσαλονίκη: Δήμος Θεσσαλονίκης, 1985.
14. Χρυσοστόμου, Π. Ανασκαφή στη ρωμαϊκή και βυζαντινή Πέλλα κατά το 1995. [χ.τ.]: [χ.ο.], 1995.
15. Σπυρόπουλος, Ηλίας. Μακεδόνες και Μακεδονία στον Ηρόδοτο. Αθήνα: Γκοβόστης, 1993.
16. Σαατσόγλου-Παλιαδέλη, Χρ. Μακεδονίς. Ιστορία και Τέχνη στην Αρχαία Μακεδονία. Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής, 2003.
17. Σαατσόγλου-Παλιαδέλη, Χρ. Βεργίνα 2000-2002. Ανασκαφή στο ιερό της Εύκλειας. [χ.τ.]: [χ.ο.], 2002.
18. Παπαχατζής, Ν. Η θρησκεία στην αρχαία Ελλάδα. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, 1987.
19. Μήττα, Δήμητρα. Απολογία για τον Μύθο. Θεσσαλονίκη: Univerity Studio Press, 1997.

20. Μήττα, Δήμητρα. Μύθος και Τέχνη. Διάλογος για τη διάχυση των ορίων. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2002.
21. Χατζηνικολάου, Νίκος, επιμ. Ο Μέγας Αλέξανδρος στην Ευρωπαϊκή τέχνη. [χ.τ.]: Οργανισμός Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης «Θεσσαλονίκη '97», 1997.
22. Stoneman, Richard. Μέγας Αλέξανδρος. Θρύλος – Μύθος – Ιστορία. Μεταφρ. Λιλή Ιωαννίδου, Αθήνα: Νέα Σύνορα - Α.Α. Λιβάνη, 1993.
23. Μακεδονία. 4000 χρόνια ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, 1994.
24. Λιλιμπάκη-Ακαμάτη, Μαρία. Ανασκαφική έρευνα στην περιοχή του Φάκου της Πέλλας. [χ.τ.]: [χ.ο.], 2003.
25. Λιλιμπάκη-Ακαμάτη, Μαρία. Θεσμοφóρια στη Μακεδονία. Αρχαία Μακεδονία. [χ.τ.]: [χ.ο.], 1993.
26. Λιλιμπάκη-Ακαμάτη, Μαρία. Ανασκαφική έρευνα του Καναλιού της Πέλλας κατά το 1988-1991. [χ.τ.]: [χ.ο.], 1991.
27. Λιλιμπάκη-Ακαμάτη, Μαρία. Το ιερό της Μητέρας των Θεών και της Αφροδίτης στην Πέλλα. [χ.τ.]: [χ.ο.], 1999.
28. Cary, George. The Medieval Alexander. Cambridge: At the University Press, 1956.
29. Gombrich, E. H. Ιστορία της Τέχνης. Αθήνα: [χ.ο.], 1994.
30. Hammond, N.G.L. Ιστορία της Μακεδονίας. Μετ. Θ. Γεωργιάδης κ.ά. Θεσσαλονίκη: Μαλλιάρης-Παιδεία, 1995.
31. Καλλέρης. Πρώην Μακεδόνες. Γλωσσική και ιστορική μελέτη. Αθήνα: [χ.ο.], 1957.
32. Kroh, Paul. Λεξικό αρχαίων συγγραφέων Ελλήνων και Λατίνων. Μετ. Δ. Λυπουρλής – Λ. Τρομάρας. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 1996.
33. Lesky, Albin. Ιστορία της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας. Μετ. Α. Τσομπανάκης. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης, 1981.
34. Vernant, J.-P. Μύθος και θρησκεία στην αρχαία Ελλάδα. Μετ. Μ. Ι. Γιόση. Αθήνα: Σμίλη, 2000.
35. Walbank, F.W. Philip V of Macedon. [χ.ο.]: Cambridge 1940.
36. Ακαμάτη, Μαρία. Έκθεσης «Πέλλα. Πρωτεύουσα των αρχαίων Μακεδόνων». [χ.ο.]: Αθήνα, 1987
37. Βασιλικοπούλου, Αγνή. Ο Μέγας Αλέξανδρος των Βυζαντινών. Οι βυζαντινοί επίγονοι του Μεγάλου Αλεξάνδρου, Αρχαία Μακεδονία. Έκτο Διεθνές Συμπόσιο. 2 τ. 1999.
38. Γραμμένος, Δ. Το αρχαιολογικό μουσείο Θεσσαλονίκης. Αθήνα: Ίδρυμα Ι.Σ. Λάτση, 2005.
39. Δρούγου, Στέλλα. Βεργίνα 2001 – Minimalia. [χ.ο.]: Αθήνα, 2001.
40. Δρούγου, Στέλλα, Χρυσούλα Σαατσόγλου-Παλιαδέλη. Βεργίνα. Περιδιαβάζοντας τον αρχαιολογικό χώρο. Αθήνα: Υπουργείο

- Πολιτισμού – Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων, 1999.
41. Ιστορία Αλεξάνδρου του Μακεδόνα. Βίος, πόλεμοι και θάνατος αυτού ή η φυλλάδα του Μεγαλέξαντρου. Αθήνα: Γαλαξίας, Ερμείας, 1968.
 42. Κακριδής, Ι.Θ. Ελληνική Μυθολογία. Εκδοτική Αθηνών: Αθήνα, 1986.
 43. Κοτταρίδη, Αγγ. Από τη νεκρόπολη των Αιγών στον νεολιθικό οικισμό των Πιερίων. Αθήνα: [χ.ο], 2000.
 44. Ριζάκης, Αθ., Ι. Τουράτσογλου. Λατρείες στην Άνω Μακεδονία. Αρχαία Μακεδονία VI, 1999.
 45. Τασιά, Α., Ζ. Λόλα και Ο. Πελτέκης. Θεσσαλονίκη – Ο υστεροαρχαϊκός ναός. Αθήνα: [χ.ο.], 2000.
 46. Τζαναβάρη, Κατερίνα. Η λατρεία των θεών και των ηρώων στη Θεσσαλονίκη», Ρωμαϊκή Θεσσαλονίκη. Θεσσαλονίκη: Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, 2003.
 47. Χρυσοστόμου, Α., Π. Χρυσοστόμου. Ανασκαφή στη δυτική νεκρόπολη του Αρχοντικού Πέλλας κατά το 2001. Αθήνα: [χ.ο.], 2001.
 48. Χρυσοστόμου, Α., Π. Χρυσοστόμου. Ανασκαφή στη δυτική νεκρόπολη του Αρχοντικού Πέλλας κατά το 2002. Αθήνα: [χ.ο.], 2002.
 49. Χρυσοστόμου, Α., Π. Χρυσοστόμου. Δυτική νεκρόπολη του Αρχοντικού Πέλλας: τάφοι αριστοκρατικής οικογένειας αρχαϊκών χρόνων. Αθήνα: [χ.ο.], 2003.
 50. Χρυσοστόμου, Π. Ανασκαφή στη ρωμαϊκή και βυζαντινή Πέλλα κατά το 1995. Αθήνα: [χ.ο.], 1995.
 51. Λυγερός, Σταύρος. Εν Ονόματι της Μακεδονίας: ο διπλωματικός πόλεμος για το όνομα. Αθήνα: Λιβάνης, 2008.
 52. Ίδρυμα Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα. Κέντρο έρευνας Μακεδονικής ιστορίας και τεκμηρίωσης. Μακεδονικές ταυτότητες στο χρόνο: Διεπιστημονικές προσεγγίσεις. Αθήνα: Πατάκης, 2008.
 53. Γούναρης, Βασίλης, κ.α., επίμ. Ταυτότητες στη Μακεδονία. Αθήνα: Παπαζήση, 1997.
 54. Γρυλλάκης, Νικόλαος. Η Μακεδονία χθες, σήμερα και αύριο. Αθήνα: Λιβάνης, 2008.
 55. Αλειφαντής, Στέλιος. Η κρίση της FYROM. Τα Βαλκάνια σε αναζήτηση σταθερότητας. Αθήνα: Φλώρος, 2003.
 56. Βακαλόπουλος, Κωνσταντίνος. Νεώτερη ιστορία της Μακεδονίας (1830-1912). Θεσσαλονίκη: Μπαρμπουνάκης, 1986.
 57. Γκριτζώνας, Κώστας. Μακεδονία και η Σκοπιανή απειλή. Το μακεδονικό ζήτημα από τον Βισμαρκ στον Νίμιτς. Αθήνα-Τρίκαλα: Πρότυπες Θεσσαλικές εκδόσεις, 2006.

58. Καργάκος Σαράντης. Από το Μακεδονικό ζήτημα στην εμπλοκή των Σκοπίων. Αθήνα: Gutenberg, 1992.
59. Λυγερός, Σταύρος. Σκόπια. Το αγκάθι της Βαλκανικής. Αθήνα: Στοχαστής, 1992.
60. Νυσταζοπούλου-Πελακίδου, Μαρία. Το Μακεδονικό ζήτημα. Θεσσαλονίκη: Βάνιας, 1993.
61. Τσαπάρας, Στέφανος. Μακεδονία και μακεδονικό πρόβλημα. Εκατό χρόνια πόλεμος Ελλάδας – Τουρκίας (1900-2000). Λιβάνης, [χ.χ.].
62. Σφέτας, Σπυρίδων. Όψεις του μακεδονικού ζητήματος στον 20ό αιώνα. Θεσσαλονίκη, Βάνιας, 2001.
63. Hammond, Nicholas. Το θαύμα που δημιούργησε η Μακεδονία. Αθήνα, Παπαδήμας, 1995.
64. Βακαλόπουλος, Απόστολος. Ιστορία της Μακεδονίας, 1354-1833. Θεσσαλονίκη: Βάνιας, 1988.
65. Διβάνη, Λένα. Ελλάδα και μειονότητες. Το σύστημα διεθνούς προστασίας της κοινωνίας των εθνών. Αθήνα: Νεφέλη, 1995.
66. Καζάζης, Νεοκλής. Το μακεδονικό πρόβλημα. Θεσσαλονίκη: Κυρομάνος, 1992.
67. Κολιόπουλος, Ιωάννης. Λεηλασία φρονημάτων Α΄: Το μακεδονικό ζήτημα στην κατεχόμενη Δυτική Μακεδονία 1941-1944. Θεσσαλονίκη: [χ.ο.], 1994.
68. Παπακωνσταντίνου, Μιχάλης. Ημερολόγιο ενός πολιτικού. Η εμπλοκή των Σκοπίων. Αθήνα: [χ.ο.], 1994.
69. Κύρκος, Λεωνίδας. Το αδιέξοδο βήμα του εθνικισμού. Η αλήθεια για το μακεδονικό. [χ.τ.]: Θεμέλιο, 1994.
70. Τραϊανός, Παναγιώτης. Αρμαγεδών. [χ.τ.]: Ωγυγία, 2008.
71. Το μυθιστόρημα του Αλεξάνδρου. Αθήνα: Εξάντας, 1997.
72. <http://tothema.gr>
73. <http://toethnos.gr>
74. <http://www.antibaro.gr>
75. <http://www.impantokratoros.gr>
76. <http://www.kazam.gr>
77. <http://www.el.wikipedia.org>
78. <http://e-tipos.com>
79. <http://www.tanea.gr>
80. <http://www.asxetos.gr>
81. <http://www.kathimerini.gr>
82. <http://www.makedonia.gr>
83. <http://www.agelioforos.gr>
84. <http://www.historicalmacedonia.com>
85. <http://www.historyofmacedonia.org>
86. <http://www.macedon.org>

87. <http://www.thegreatalexander.com>
88. <http://www.macedonia.com>
89. <http://www.macedonia.info>
90. <http://www.realmacedonia.gr>
91. <http://www.macedonia.org>
92. <http://www.macedonia.net>
93. <http://www.maknews.com>
94. <http://www.macedoniaontheweb.com>
95. <http://www.unitedmacedonians.org>
96. <http://www.lysimachos.com>
97. <http://mymacedonia.net>
98. <http://www.makedonija.com>
99. <http://www.macedonian.net>
100. <http://www.macedonian.info>